Anul XV. Arad, Vineri, 23 Decemvre v. 1911 (5 Ianuarie n. 1912) Nr. 281

ABONAMENTUL
Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 «
Pe o lună . 2.40 «
Numărul de zi pentru România şi străinătate pe an 40 franci.
Telefon pentru oraş şi comitat 502.

TRIBUNA

[REDACŢIA] şi ADMINISTRAŢIA: Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERŢIUNILE se primesc la administraţie. Mulţămite publice şi Loc deschis costă fiecare şir 20 fileri.
Manuscripte nu să înapoiază.

Bănuiala.

Sibiiu, 3 Decemvrie.

Inainte cu vre-o săptămână, toate ziarele au publicat, între ştirile zilei, o mică informaţie cum un medic american şi-a răpus, în mod ingenios, toate rudeniile, ca să ajungă la o moştenire mai mare.

Până când nepricepuţii atentează la viaţa altora lovindu-i cu un par sau un baros, cari lasă urme vizibile, sau prin arsenic ori alt venin, ale căror rămăşiţe se pot descoperi în epruveta chimistului legal, — ingeniosul American a preparat un ser cu baccili de febră tifoidă şi-l strecura în mâncările iubitelor sale rudenii.

Ajunşi în stomac, baccilii îşi făceau datoria, provocând febra tifoidă, ale cărei simptome, la început, medicul se făcea a nu le cunoaşte. Numai într'un târziu, când nu mai era nădejde de scăpare pentru rudenii, consultă şi alţi colegi şi împreună constatară boala. Medicul dădu numai decât poruncă aspră să se desinficieze apaductul şi să se fiarbă apa de băut; era mai agil decât ori când şi-şi îndemna pacienţii să grijească de alimente şi mai ales să ţie curate vasele în cari le fierb. Dacă ar fi trăit în ţara noastră, poate ar fi publicat şi o broşură.

In felul acesta a petrecut la odihna de veci toate rudeniile, ajungând stăpân peste întreaga avere. Poliţia abia într'un târziu a dat de urmele procedeurilor „neconsolatului" medic.

Felul acesta de a omorî fără să laşi urme, la noi se practică de multă vreme. Un om e pentru o societate mort îndată ce i-ai distrus caracterul. In prea puţine cazuri se atacă făţiş caracterul oamenilor. Rar se poate vedea inscripţia păcatelor deasupra capului unui om, căruia i-se ridică crucea, — fiind mai uşor şi mai practic să-l otrăveşti prin baccilii caracterului, prin *bănuială*. Lansezi în lume o cantitate din acest ser al bănuielii şi poţi fi sigur că un caracter care nu şi-a aşteptat moartea şi nu s'a putut provedea cu hârtii în regulă, dacă cantitatea e suficientă, e mort în faţa societăţii. Doctorii cari operează cu serul bănuielii sunt mulţi în societatea noastră.

Oameni cinstiţi, despre cari se ştie că îşi împlinesc cu conştienţiositate slujba de luminători la un institut de educaţie, cad într'o zi în grozava bănuială de tradare de neam. Lumea începe să discute, se dau lămuriri, se desvălesc lucrurile peste cari bănuiala şi-a întins mreaja şi la urmă, când cetitorul nepreocupat se crede îndeajuns clarificat de netemeinicia svonurilor, iată vine cu o notiţă la ziar bănuiala: „Desminţirile date sunt reale, dar noi mai ştim lucruri pe cari nu-i ertat să le ştie publicul mare; între patru ochi le spunem bucuros."

Bănuiala se îndestulează cu atât; ea ştie că nu va putea convinge pe cel ce cere dovezi, dar dacă lasă în nesiguranţă „mulţimea care nu trebue să ştie lucrurile intime" şi-a ajuns scopul.

Bănuiala face bilanţul resultatelor de mai înainte şi vede că a avut prea puţin succes şi crede că greşeala trebue căutată în faptul că nu a distrus mai întâi isvorul de energie al bănuitului: „*Tribuna*". Şi deodată se aude dela o margine a ţării până în cele mai îndepărtate regiuni, că „Tribuna" e trădătoare. Se cetesc şi răsfoiesc articole incriminate, se cere sprijinul răsbunării personale a celor atacaţi de o parte, şi când de cealaltă parte vine răspunsul, „ce e *Tribuna* zilelor noastre", bănuiala se arată în adevărata ei coloare: „Dle Goga, noi ştim cine eşti."

Şi în 2 foiletoane ale „Gazetei Transilvaniei" aduce cele mai mari elogii dlui Goga acelaş om care azi îi contestă orice valoare ca scriitor...

Noi ştim cine eşti Mata, dar, vezi, nu-ţi putem spune la gazetă ce ne ceri. Vino însă la Bucureşti. Când treci înaintea casei mele abate-te la poartă şi-ţi voi şopti la ureche ce vrei să ştii. D. Goga, cum ne-o spune acum din nou bănuiala, „a fost de atunci de mai multe ori în Bucureşti dar nu s'a abătut" pe la casa albă a dlui Belimbrock. Ştia că dovezile nu s'ar ţine ascunse dacă ele nu ar fi numai în închipuirile minţilor înferbântate.

Cu acuza tradării publicul nu se lasă momit. Incep dară comentariile: Nu trebue să vă închipuiţi tradare cum a făcut'o Mangra, dar comite tradare cel ce sparge sfânta solidaritate naţională sau, cu alte cuvinte, critică activitatea tabului naţional. Iată greşala care trebue scrisă deasupra capului, pe crucea pe care să se răstignească „Tribuna". Critica tabului însă a adus'o prin „Tribuna" autorul criticei şi acum bănuiala îşi face din nou bilanţul şi-l vede din nou pasiv, iar cauza o găseşte tot în izvorul de energie al „Tribunei": d.

Opinii literare divergente.

„Laie Chioru" şi „Călcaşii" lui Goga.

In niagara diatribelor sale vulcanice îndreptate contra poetului Goga, năbădăiosul „maghistru" al filozofiei politice, A. C. Popovici nu cruţă nici un colţişor din producţia variată a acestui suflet bogat şi complex, ci-i dă cu puroiul de lavă stricată, cum s'ar zice aşa pe nerăsuflate, ca un pseudo-Hefaistos plin de mânie impotentă.

In Nr. 277 de Duminecă al „A-Românului", A. C. Popovici se improvizează în critic literar, ca să depreciieze opera poetică a lui Goga. După câteva băiguieli asupra personalităţii scriitorilor în general, cu invocări de substantive ca „maculatură", „Himalaia, Karl Marx", cari de sigur au o importanţă extreană în literatura poporului românesc, domnul cu „Replica" politică, catadixeşte să se expună cu următoarele „opinii" *literaricesti* asupra poeziei „Laie Chioru": *„Şi acum să privim „luceafărul din zare". Dar eu, dificil şi foarte sceptic când aud de noui poeţi şi „beletriştî".... în politica naţională, tot nu sunt dumirit de loc despre ce „luceafăr" e vorba aici? Căci d. Goga, în una din poeziile sale, „La groapa lui Laie", îşi exprimă poetica sa dorinţă ca Laie Chioru să cânte acolo, în cer, lui Dzeu şi lui Sânpetru jalea „scrisă în sufletele noastre". Pentru că d .Goga e sigur că:*

Ni-s'ar stânge atunci năcazul
Ce de mult ne potrecea:
Intre stelele de pază
Am avea şi noi ostea(!)

„Am avea „o stea de pază" adecă pe ţiganul Laie Chioru... El ar fi atunci „steaua de pază" a înreg neamului românesc... Ideia e minunată. Mai ales că e foarte înălţătoare, dar şi promiţătoare de „îndrumări" foarte practice: în loc de memorande duse pe la „analfabeţi" pe la Viena, pe la împăraţi, mai bine intervenţii, prin lăutari, *direct la Dzeu.. In ori ce caz, înţelegeţi, că trebue „să privim luceafărul" acesta cu mai multă atenţie şi să vedem dar dacă Lae Chioru i-a făcut, măcar el, ev'o ispravă la „masa de argint" în acel „lăcaş de mărgărint" după îndemnurile şi îndrumările dlui Oct. Goga".* (Autorizatul Nr. 270—1911). Iar în numărul mai sus indicat de porfirogenitul domn A. Popovici sloboade naţiei româneşti un car de exhibiţii critice asupra mai multor poezii ale lui Goga, dintre cari reţinem aceea asupra „Clăcaşii"-lor:

„Inainte de a discuta în parte importantele sale „idei" sau „valori morale"... ţin să dovedesc că d. Goga, chiar şi în poeziile sale, se recomandă mântuitor al neamului românesc, om învăţat şi sdrobitor de dogme naţionale din bătrîni. Căci fondul sufletesc al poetului Goga nu-i de loc idealist în sensul nostru, adecă: naţionalist, ci cu desăvârşire materialist, cu profunde inclinări socialiste. Dar şi acest fond sufletesc e covârşit de preocuparea autorului de-a trece drept Mântuitor savant... al celor „obidiţi". Iată câteva probe. Ivirea Mântuitorului Isus o prorociseră alţii. Venirea Mântuitorului Octavian pare că o povesteşte acest Mântuitor el însuşi.

In poezia mai mult socialistă „Clăcaşii" d. Goga vorbeşte întâiadată de „înfricoşata clipă a premenirii". El adecă cântă pe o ţărancă istovită de munca câmplui — „cu chipul stins, o umbră de femeie", care:

Mângâietor s'apleacă să ridice
Un făt bălan ce adumbirt de spice
A adurmit pe-un aşternut de glugă
Şi 'ncet îi dă copilului să sugă....

Acest „făt bălan" ni-se prezintă apoi ca un adevărat Făt Frumos şi salvator al neamului românesc:

El, cel frumos şi frate bun cu glia
Nou întrupatul suflet de Mesia
Va fi judeţul ceasului de mâne
Ce într'un zorit(!) aprins de dimineaţă
Cu mâna lui vitează, îndrăneaţă
Zdrobi-va cartea legilor bătrîne...

„Să-i ajute Dzeu" — mi-am zis eu acum şase ani, când am cetit această a sa proprie bună vestire... Dar d. Goga care însuşi ne spune de mai multe ori, că şi-a îngropat credinţa în Dzeu, nu putea aştepta ajutorul lui ceresc. Iar „steaua lui de pază" lăutarul Laie Chioru, n'a avut nici el puterea să-l confirme în demnitatea de „nou întrupat suflet de Mesia".

Astfel se face că sufletul acesta de Mesia ajuns să ne primenească cu predica sa de pe muntele Aradului, voi să zic necunoscutul palat din Arad, era deja cu desăvârşire frînt"....

In astfel de însielări ingenioase este oblojit „conclusul literar" al domnului politician şi filosofeştilor măestrii meşter. „ „ ,

Pentru ca publicul cetitor să-şi poată da seama de competenţa desăvârşită şi greutatea cutro-

Goga care trebue mistuit prin un foc concentric.

Aceasta însă e mai greu de îndeplinit căci să zici în gura mare că d. Goga e trădător, te faci de râs. Dar *est modus in rebus:* Pe deoparte vom cerca să convingem publicul, analizând poeziile dlui Goga publicate în cele 2 volume şi prin diferite publicaţiuni, că nici pe departe nu sunt cum le-a găsit lumea criticilor de profesie... iar nota naţională încăpută în formele artei nu e altceva decât tradare, dar mai cu meşteşug făcută. Pe de altă parte — îşi zic bănuitorii — vom câştiga simpatiile şi aderenţele acelora, cari de bună voie îmbracă noţiunea măgarilor de pe Vezuv. Vom mai răscoli pe toţi advocaţii, preoţii etc.

Aşa dar pe lucru! Belimbrocke arată că d. Goga e un *„apostol fără credinţă"* şi alarmează preoţimea, iar medicul ranelor naţionale prezintă pericolul ce se ascunde latent în... poşta redacţiei dela revista „Luceafărul". Un pericol care va cutropi pe toţi advocaţii şi candidaţii de advocat. Se reproduce apelul candidatului de deputat O. Goga către alegătorii unguri ai cercului său electoral, fără să se spună că e făcut de altul etc.

Dar şi până la totala discreditare se poate opera cu serul bănuielii prin notiţele strecurate cu mici alusii la adresa dlui Goga.

Ziarul autorizat, unde mai cu uşurinţă se plasează bănuielile, aduce o notiţă în care spune cum *„Ujság"*, foaia lui Tisza, pretinul lui Mangra, anunţă apariţia „Luceafărului" sub direcţia dlui Goga în fruntea grupării intransigenţei naţionale. Cu alte cuvinte, bănuiala vrea să zică că Goga stă în legături cu Mangra-Tisza-„Ujság". Azi atât, mâne mai mult şi în urmă bănuiala va avea succes. Ea nu a avut efect pân' acum căci nu am ştiut unde să o aplicăm. Să decapităm pe d. Goga şi totul e ajuns. Credem însă că mai înainte vor face cunoştinţă cu poliţia conştiinţei naţionale.

Şi acum mă vei întreba, iubite cetitor care m'ai urmărit în aceste câteva şire, că ce-i îndeamnă pe doctorii noştri să urmeze pilda medicului american şi să opereze cu seruri ucigătoare?

Eu unul care sunt departe de locul intereselor nu-ţi voi putea spune, dar poate ţi-aş putea aduce aminte de câteva ştiri publicate în *„Tribuna"* — nu ştiu care număr, căci nici odată nu m'am gândit să scriu aceste rânduri — în cari se spune cum d. Goldiş odată trăgea nădejdea să ajungă în direcţiunea „Victoriei" şi se ştie că până atunci făcea pe suveica alegerii de episcop din Caransebeş. Şi, cum poate bine ştii, alegerile în direcţiunile institutelor de bani au provocat certe şi în alte locuri.

Poate vor mai fi şi alte afaceri de felul acesta pe cari noi nici odată nu le-am ştiut. Te vei întreba uimit că ce vreau atunci ceilalţi cari nu sunt din Arad şi sunt departe de sfera intereselor şi totuş se năpustesc de câtva timp cu atâta furie? In loc de răspuns, mă gândesc la povestea unei doamne din un oraş de-al nostru. Era o frumseţe de fată, avea şi parale, aşa că nu e nici o mirare dacă ea purta oboselile balurilor. Peţitori a avut cu droaia, căci ştii, aşa se întâmplă la noi dacă e şi frumoasă şi bogată... Nu e săracă nici în adoratori. S'a măritat după un om care-l iubea. Intr'o seară, după o reprezentaţie teatrală — în orăşel nu e teatru stabil — s'au dus la cafenea, unde la o masă vecină a întâlnit 2 dintre foştii ei peţitori. Eu eram mai departe de masa lor şi nu ştiu ce vor fi vorbit, dar am văzut că au schimbat câteva priviri şi au zâmbit cu amărăciune, apoi au pus capul în pământ. Mai târziu, când iar m'am uitat la masa lor, vorbiau puţin plecaţi peste masă. Deodată unul se razimă de spatele scaunului şi, pironindu-şi ochii spre doamna frumoasă, tuşeşte cu înţeles. A urmat apoi iar o tăcere cu capul în pământ schimbată cu o plictiseală în care nu poţi ceti decât reviste ilustrate. Peste câteva zile se şopteau vorbe şi bănuieli pe cari dacă le auziai din gura unui prietin bun — acela se refera la cei 2 peţitori ofenzaţi... Astăzi vei găsi mulţi în orăşel, cari stau să jure în svonurile ce circulă din gură în gură despre doamna cea frumoasă.

Vei întreba ce interes are lumea care colportează bănuielile şi minciunile croite de doi inşi, cari din vorbele şi bârfelile lor nu aveau nic un profit?

Nu te mai mira deci dacă din Bucureşti se redactează aceleaşi bănuieli ca şi din Arad, poate ceva mai încornorate. Bănuielile pot întuneca adevărul pentru un timp, dar pentru totdeauna — **nu**!

Campania de răsturnare din Regat. Opoziţia unită, liberalii şi conservator-democraţii din Regat, acum cu ocazia serbătirilor a pornit o campanie de răsturnare împotriva guvernului conservator al dlui P. P. Carp. Primul act de mare importanţă al opoziţiei unite a fost retragerea din parlament despre care am scris pe larg în unul din numerele noastre trecute. Acum se încep întrunirile publice, la cari iau parte şi liberalii şi conservatorii democraţi. La Iaşi d. C. Stere, prin un mare discurs, a chemat pe toţi aderenţii partidului liberal la întrunirea care se va ţine în serbătorile Crăciunului în Bucureşti, după care vor urma şi altele în difeite oraşe ale ţării.

*

Baronul Chlumecky despre România. Ziarul vienez *Oesterrreichische Rundschau* publică un interesant articol din peana baronului Clumecky asupra situaţiei din Balcani, pe care distinsul om politic austriac o vede foarte tulbure şi ameninţătoare pentru primăvara ce vine. Citând cazul că guvernul României a crezut necesar să puie în fruntea statului major un ofiţer cu superioare calităţi militare, spune că lucrul era necesar faţă de situaţia internaţională. Caracteristic este

---

pitcare a acestor aprecieri distinse şi pline de inteligenţă bulbucată, ne vedem siliţi să reproducem din cele multe numai opiniile alor trei *scriitori* însemnaţi, al căror cuvânt cumpăneşte *ceva* în chestiuni de aprecieri literare. Ne mărginim exlusiv la redarea părerererilor asupra poeziilor *„Laie Chioru"* şi *„Clăcaşii"* incriminate de d. A. C. Popovici.

Iată ce spune profesorul de *literatură* românească d.*Sextil Puşcariu* la pag. 174 din *„Convorbiri literare"* pe 1906: *„Când Laie Chiorul, lăutarul meşter, care a legănat nădejdile atâtor tineri, poetul îl petrece la îngropăciune în două poezii de toată frumuseţea.*

Dar acest ţigan e mai mult decât dăscăliţa sau Ida, fata jidovului, cari prezintă un interes mai mult prin ele însele, decât prin rolul ce-l ocupă în viaţa ţăranului nostru. El e acela care duce din generaţie în generaţie doina noastră, de care ne e atât de strînsă viaţa, de dragul căreia poetul aşează o aureolă în jurul capului lăutarului şi îi dă o misiune, care ia proporţii neaşteptat de mari: să cânte înaintea tronului dzeesc doina noastră plină de jale. Atunci din ochii Milostivului va pica o lacrimă de argint, care se va închiega în stea şi

Intre selele de pază
Am avea şi noi o stea".

Iar d. *Maiorescu,* a cărui pricepere în această materie, credem c'o admite şi onorabilul A. C. Popovici spune aceste cuvinte limpezi în vol. III. p. 260 al *Criticelor* sale: *„Şi aşa de firesc şi de puternic este simţământul poetului, încât el înalţă şi nobilitează figuri şi expresii, cari în alte împrejurări s'ar împotrivi la ori ce încercare de poezii în limba românească. Un lăutar poate fi poetic dela sine, şi ce simpatie duioasă deşteaptă „Barbu lăutarul" în cântecul lui Alexandri. Dar un lăutar ţigan cu numele Nicolae, în prescurtare Laie — care-ţi aduce aminte de ţigan de laie — şi încă un lăutar ţigan Laie, căruia îi lipseşte un ochiu: o asemenea figură cu asemenea însuşiri şi cu asemenea metehne ar părea imposibilă într'o poezie sentimentală. Şi totuş, ascultaţi cum ştie să ne povestească auorul" etc...*

Acum urmează să dăm aprecierile dlui C. Stere, profesor universitar şi politician distins cu întinsă cultură literară, politică şi sociologică. Se vor vedea deosebirile între judecăţile literare venite dela doi oameni politici.

Iată ce scrie d. Stere în excelenta revistă ieşană „Viaţa românească" pe 1906 pag. 71: „Aţi auzit în Coşbuc „noi vrem pământ" — strigătul moşneagului în agonie... Dar când Coşbuc vrea să ne descrie munca câmpului el ne zugrăveşte un tablou feeric, plin de lumină şi armonie, al muncii luminate de bucuria firii, în dosul căruia nu mai este loc pentru veninul patimilor omeneşti — pentru groaznica ciocnire a intereselor vrăjmaşe:

„Iar la holdă! Arde soare
Fetele secerătoare
Rîd şi cântă, snopi fac grîul
Murmură 'ntre sălcii riul...
. . . . . .
Şi spicele jucau în vânt
Ca 'n horă dup' un vesel cânt
Copilele cu blonde plete
Când saltă largul lor vestmânt.
— In lan erau feciori şi fete
Şi ei cântau o doină 'n cor
Juca viaţa 'n ochii lor
Şi vântul le juca prin plete
Miei albi fugiau către izvor
Şi grauri euri sburau în cete."

*

Din aceeaş privelişte a unui seceriş i n t e l e c t u a l u l Octavian Goga face un i m n a l m u n c i i o b i d i t e...

Şi versurile fioros răsunătoare, puternice, ca arse de fulgere în stânci de granit, ne cutremură apatia, nepăsarea leneşă în cele mai adânci ascunsuri ale sufletului — ne arată păcatul cel dintâi, şi cea dintâi datorie — ale noastre tuturora — faţă de masa anonimă, ce zideşte viaţa şi scrie cartea neamului, prin suferinţele-i mute... dacă solidaritatea fiilor aceluiaş neam nu e un cuvânt de amăgire:

„Era în miezul zilelor de vară
Şi soarele *din drumul lui de pară*
Işi trimitea *săgeţile aprinse,*
Din brîul lui, din haina lui senină
Descopciate ţinte de lumină
Cădeau sfărmate 'n pulbere de rază
Pe revărsarea ţărînei întinse
Şi ascuţiau ucigătoare suliţi...
— Eu le vedeam înşiruirea lungă,
Cum gârbovită 'ncet înaintează
Cum stăruind în holdă-şi taie uliţi,
Cerşitorind cu ochii stinşi o dungă
De nor pribeag în vânătul de zare...
. . . . . .

faptul că aceasta s'a întâmplat în acelaş timp cu îndepărtarea şefului statului major austro-ungar, baronul Conrad de Hoetzendorf.

Adevăruri pe cari le-a relevat şi ziarul nostru la timpul său.

*

Aspiraţiile militare ungureşti. Ni-se anunţă din Viena: In legătură cu audienţa de alaltăeri a cavalerului de Auffenberg, ministrul de răsboi, în cercurile politice circulă svonul, că monarhul i-ar fi dat ordin ministrului să elaboreze un proiect de lege pe baza „programului de nouă", fixat pe timpul lui Széll, proiect în care să se rezolve definitiv în deosebi chestiunea steagurilor şi insemnelor armatei comune. Noul proiect e menit să complecteze proiectele militare deja prezentate camerelor şi să predispuie spiritele în favoarea acestora. Probabil că, în urma noului proiect, dacă el s'ar elabora, se va ivi necesitatea retragerii proiectelor actuale şi prezintarea unor proiecte redactate de cavalerul de Auffenberg, în cari alăturea cu rezolvirea problemei insemnelor în sensul aspiraţiilor ungureşti, să se realizeze şi pretenţiile militare speciale ale moştenitorului de tron.

Se vorbeşte şi de plecarea iminentă a contelui Khuen-Héderváry şi înlocuirea lui cu o personalitate mai adaptabilă la curentul reformelor democratice, curent care ar avea întreagă simpatia moştenitorului Francisc Ferdinand. Aceleaşi svonuri spun anume, că alteţa sa imperială simpatizează cu soluţia contemplată de partidul lui Justh: crearea unui aşa zis j u n c t i m (reciprocitate) între reformele militare şi reforma electorală.

Svonurile aceste sunt necontrolabile şi sursa lor e evident budapestană. Nu putem admite, ca viitorul domnitor să se fi imprietenit atât de mult cu aspiraţiile militare ungureşti, încât să nu prevadă fatalele urmări ale unei noi concesiuni prin admiterea programului unguresc de nouă puncte. Svonul relativ la pretinsa simpatie a moştenitorului faţă de reciprocitatea dintre reformele militare şi reformea legii electorale, pare la rîndul său mai admisibil, căci e un adevăr mai presus de îndoială, că, înfăptuindu-se parlamentul votului universal, nesăbuitele aspiraţii militare ungureşti n'ar mai putea să aibă nici o justificaţie în noua şi adevărata opinie generală a Ungariei. Li-s'ar pune atunci piedici hotărîtoare şi cercurile dela conducerea monarhiei n'ar mai avea să lupte atât de mult cu veşnic balast în conducere.

Se mai spune că ministrul de răsboi a primit drept satisfacţie pentru ieşirile ce a îndurat în delegaţia ungară, aprobarea monarhului. Situaţia cavalerului de Auffenberg, n'a fost deci clătinată, ci s'a întărit numai.

Octavian Goga:

„Secretarul politic al lui Mangra".

Motto: „Căci el (Goga) a dat o ştim cu toţii, dovezi atât de înălţătoare de „energie repulzivă" la Cluj, ...încât Ungurii vor fi crezut, un moment, că e **secretarul politic al lui Mangra...** (Românul 1911 Rr. 274.)

Povestea s'a întâmplat cam aşa: Intr'un sat de pe câmpie, mai mulţi ţărani erau împreună stăpânii unei întinse table de pământ. Ooameni de ispravă ar fi putut scoate multă roadă din adâncurile acestui pământ plin de bogăţii ascunse. Dar vezi, Românii noştri erau nişte suflete pline de conservatism senil, cu adâncă evlavie pentru tradiţiile moştenite din bătrîni. Ei nu se desfăceau odată cu capul de plugul de lemn şi sfioasa sapă ruginită apucate din părinţi ca scumpe scule de gospodărie îmbelşugată. Cu vremea a răsărit între ei un tînăr isteţ, care a luat moştenirea părinţilor săi în mână. Urmărind multă vreme stângăcia şi vechile clişee aplicate de tovarăşii săi în lucrarea gliei strămoşeşti, a stat dus pe gânduri, apoi adâncind slova înţeleaptă a cărţilor de plugărie şi deschizându-şi ochii la munca pricepută a vecinilor, s'a apucat de lucru. Arată sătenilor, că plugul de lemn, e o unealtă cu care în zilele noastre nu mai faci multă ispravă, că din petecul de pământ care se subţiază mereu nu mai poţi scoate nici un bruş de mămăligă pentru spuza de copii cari se bălăbănesc în prispa casei înegrite de asprimea vecinilor, că în sfârşit aceste acareturi bătrîneşti nu mai sunt potrivite cu vremile nouă cari cer altă înţelepciune şi atâtea biruri grele. Oamenii dau dumiriţi din cap, dar se urniau anevoie. Vor fi drepte vorbele tale — îşi ziceau ei, dar nu pricepem de ce n'ar fi bună sapa noastră, cu care au muncit şi bătrînii şi'au trăit bine. Doar ei erau oameni înţelepţi, şi dela ei trebuie să înveţe şi ăi tînări. Impăcaţi cu gândul acesta, zilele curgeau înainte. Feciorul nostru însă n'a stat cu mânile în sîn. El îşi scormonea pământul cu uneltele nouă iscodite de mintea unor oameni plini de rîvnă pentru fericirea semenilor, străbătea poveţele cărticelelor aducătoare de lumină şi îndemnuri folositoare şi-i mergea bine.

Intr'o primăvară s'a întâmplat că livezile oamenilor au fost cutropite de o grămadă de muşchiu şi un fel de iarbă subţire şi încâlcită, numită r î i e, care cuprinsese verdele catifelat ca o pecingine urîtă. Oamenii n'aveau grije, păcate dela Dzeu îşi ziceau. Feciorul nost însă, nu stă pe chibzuiri. Iese cu grapele, dă foc rîiei, şi scapă de primejdie. Dar se gândeşte, hai să dau şi prin celelalte delniţe, căci suntem la fel părtaşi în roade şi ce folos de un petec curăţit, pe lângă paguba multă din tabla de pecingine. Deodată îi iese în cale T ă n a s e, adică jutarul satului, om înstărit pe vremi tocmai în locurile acestea, dar pe cari le-a părăsit în urmă strîmtorat de vecini îndrăzneţi. Cum îl zăreşte cu grapa prin livezi, dă buzna în sat şi strigă cât îl ia gura:

„Săriţi oameni, că smititul ăla, vă prăpădeşte averea". Oamenii bulbucesc din case fără pălării, muierile speriate se dau pe la ferestri. Când ajung la hotar, se uită în toate părţile şi nu văd nicăiri primejdia. Omul nostru îşi mâna cuminte boulenii. In sufletul lor a licărit atunci o rază de lumină şi şi-au dat seama, că da, avea dreptate feciorul, când le cerea pluguri nouă şi traiu nou.

Intâmplările acestei poveşti se conturează în sufletul nostru astăzi, când noi cei departe de Aradul sfăşierilor naţionale, străbatem rîndurile încărcate de volbura patimei chinuite ale onorabilului domn A. C. Popovici, plasate în organul comitetului... „electoral".

Lumea românească cinstită, a trebuit să rămână adânc decepţionată de nouile arme de luptă, cu cari stăruie „domnii şefi" să-şi apere autoritatea zdrenţuită şi pretinsele interese superioare ale neamului primejduit. După ce lunga campanie ordinară de un an de zile dusă împotriva „Tribunei", a dat complet faliment, a fost nevoie de un nou sobor cu uşile încuiate, care se inventeze mijloace mai sigure şi mai efective în opera de distrugere naţională a unei instituţii de cea mai categorică intransigenţă românească. După terfelirea fără rezultate pozitive a tuturor oamenilor grupaţi în jurul acestui ziar, oameni dintre cari mulţi de sigur înseamnă c e v a în viaţa neamului nostru, „eroii dela Vass" au hotărît să pălească în cap pe însuşi sufletul acestei mişcări de regenerare românească internă, pe poetul O. G o g a. Şi-au dat seama probabil de adevărul, că o oaste de luptători îndrăzneţi, numai atunci poate fi biruită sau cel puţin intimidată, dacă izbuteşti să răpui pe căpitanul care îndrăzneşte să fluture plin de credinţă, un steag curat, sinteza

---

Şi arşiţa cădea ucigătoare
Pe-a secerii sclipire ne'ndurată..."

Simţiţi cum acele de foc pătrund prin ţeasta arsă în creerii secaţi de pară, cum dogoarea aerului aprins strînge ca 'ntr'un cerc de fer fruntea înfierbântată — şi tâmplele svâcnesc îndurerate, şi soarele nemilos aprinde câte un soare pe fiecare limbă de secere şi sclipirea-i ne 'ndurată străpunge ochii însângeraţi si arde inima ostenită de atâta jar — şi înzadar cauţi în cer un petec de umbră, o adiere...

O atmosferă de infern,
Iar secerea 'n trudita ei cărare
Şir aşternea în snopii ei de aur
Prisosul sfânt de bine-cuvântare
— Erau clăcaşii: oştenii fără nume
Ce duc răsboiul mare-al tuturora
Cei ce se sting în neguri şi uitare
Şi cad şi mor de cruda 'mpovărare
A tuturor durerilor din lume...
Erau atâţi în slujba lor de clacă,
Cei osândiţi să plângă şi tacă:
Moşnegi slăbiţi, ce scris aveau pe frunte
Zădărnicia pletelor cărunte;
Bărbaţi sfârşiţi, cu sufletele moarte,
Cu tot amarul unei vieţi deşarte.
Şi 'n lung şirag femeile trudite
Cu ochii stinşi, cu sînul rupt de trudă,
Inaintau în cale gârbovite
De muncă lungă, maşteră şi crudă.
Cum se târa poporul mut de umbre
Păreau o ceată tristă de îngropare"...

. . . . . .

E imnul muncii obidite...

Şi ar trebui să-l cânte coruri de arhangeli ai răsvrătirei, — să cutremure Carpaţii până în inima pământului, să dărîme şi să răstoarne în beznă zidurile de aramă ale cetăţii de mulţumire de sine, de cari ne-am înconjurat, să sfarme în praf inimile împietrite şi să topească ghiaţa nepăsării de Cain ce le învăluie; — şi să-l cânte coruri de serafimi ai ispăşirei, să se ridice valurile negre ale mării până înalbastrul cerului, şi să spele toată tina de nimicuri grozave şi mizerii mici, în cari ne-am înglodat sufletul, în viaţa molatecă de aspiraţii uşoare şi frământări factice...

*

...In faţa poporului mut de umbre gârbovite, poetul pune pe stăpânul fericit al „gliei odrăslite":

— In urma lor, încet fără zăbavă,
Ca un blăstăm din vremuri înoptate,
Ca o pedeaps'a veacuri de păcate
Venea stăpânul gliei odrăslite
Cu zâmbetul nădejdii împlinite
Cu pasul greu de-atâta sănătate...

In aceste puţine cuvinte vedem cum se ridică ohirasa nestrăbătută a egoismului între fericitul, pe care norocul îl înalţă şi viermii ce frământă pentru el glia roditoare. Inconştient, greoiu „de-atâta sănătate" — simţirea tînjită a celui mulţumit de sine şi de soarta sa, îl face surd la cruda patimă a pământului în jale....

Şi iată:

„Obrajii lui se aprindeau în prină
Şi 'n ochii lui ardea mânia oarbă,
Când vr'un moşneag sta locului o clipă
Tremurător cu mâneca să-şi şteargă
Sudoarea grea ce-i picura din barbă...

. . . . . .

Şi se târa poporul mut de umbre
Neputicioasă ceată de 'ngropare...

. . . . . .

Iar când a fost în ceasul de amiază
Şi le-au adus merindea lor amară
Din pâne de neghină şi săcară
Ei stau sfârşiţi, cu ochii duşi departe
In adâncimea zărilor deşarte...
...Eu le vedeam înşiruirea lungă
De mucenici nerăsplătiţi ai pânii
Cei logodiţi de veacuri cu durerea...
Şi două lacrimi mi-au curmat vederea
Căzând încet în bulgării ţărinii"...

Esteticianii severi, vor găsi că aceste două lacrimi, ce întretaie şirul vederilor, strică tabloul din punctul de vedere pictural... Dar noi îţi suntem recunoscători, cântăreţ al ţarinei robite şi al mustrărilor noastre de cuget.

Pace, armonie sufletească? Nu, nu! Cât timp aceste contrasturi întunecă seninul albastru al cerului, — „ca un blăstăm din veacuri înoptate, ca o pedeapsă a veacuri de păcate" — e în deşert setea inimei noastre!

Vinovaţi fără de vină, vom răsplăti prin chinurile conştiinţei clipele de înălţare sufletească, şi orizonturile largi, şi comorile de gândire şi de stinţă, şi fiecare zi de soare — toate ni-le dă nerăsplătita pâne a gloatei fără nume ce „duce răsboiul mare al tuturora".

Şi cu cugetul împăcat de păcatul nostru al

unui simbol în lupta înverşunată a mulţimilor înflăcărate. S'a dat deci noua lozincă: „G o g a t r e b u i e d o e f i i n ţ a t", ca o justificare a principiului exprimat cu atâta înţelepciune ironică în cuvintele bătrîneşti: „S'a mobilizat deci toată oleachta scribilor „autorizaţi", — cari cred, că a învârti un condei drept armă e tot atât de uşor ca aplicarea unei secături de paragraf în o vulgară acţiune sumară sau a unei petiţii de mezat — în frunte cu uriaşul filozof politic A. C. Popovici. Toţi au pus mâna pe pari, iar d. Popovici potrivit în acelaş timp şi facultăţilor sale fizice — din mila lui Dzeu, să repede cu lăstarul asupra dlui Goga. In seria interminabilelor sale sporovăieli confuze şi ponivoase, prin cari se etalează în insipidele coloane ale imberbului „autorizat", atentând în mod insolent la îndelungă răbdarea şi bună credinţa publicului românesc, înjură pe toate gamele posibile personalitatea lui Goga. De aceea Popovici începe să tragă clopotul într'o dungă, ca în zile de grea cumpănă, şi să bată toba cea mare, ca Tănase din poveste: „Săriţi oameni buni, că-i prăpăd". Oamenii echilibraţi se întreabă surprinşi: „Ce-i, ce s'a întâmplat?" Ce să se întâmple? Poetul Goga, întocmai ca Eminescu pe vremuri, ori Caragiale în alt înţeles, călăuzit de un superior spirit de observaţie şi pătrundere psihologică fină, scrie de câţiva ani articole sociologice, în cari fugăreşte anumite tipuri din viaţa neamului nostru şi reliefează lipsuri şi scăderi, cari trebuesc împlinite ori înlăturate. Toate acestea iubire de neam şi obiectivitate severă îmbrăcate într'o cuceritoare haină literară, cum numai la sufletele mari şi distinse se poate găsi. Marelui Belimbrok însă i-se năzăreşte că aceste pagini calde în cari se strecoară ici-colea rînduri de fină ironie inofensivă — gândiţi-Vă — la paginile maestrului Caragiale cari sunt mult mai avansate în notele de ironism sbiciuitor — sunt în măsură să dea de mal sfânta autoritate şi disciplină naţională. Il va înzestra deci, cu toate atribuţiile unui recidivist şi distrugător primejdios. Ignorant, indolent, ateu, poetastru, frazeolog, lipsit de talent, submediocritate poliică, şi cele multe înainte. „Cea mai mare nenorocire pentru neamul românesc" conclude într'un articol cu impecabila sa metodă filozofică, groaznicul detractor improvizat. Din seria acestor exhibiţii pline de insanităţi regretabile se mai desface încă un atribut adorabil. Il scoate uşor pe poetul Goga, secretar politic al lui Mangra.

Stăm înmărmuriţi în faţa acestui zoilism piramidal. Acest procedeu al dlui Popovici e nu numai stupid, dar revoltător în cea mai extremă măsură. Căci să judecăm obiectiv. Poetul Goga a fost târît anii trecuţi înaintea curţii cu juraţi din Cluj, pentru un articol în care zugrăvea c'o putere de intuiţie uimitoare înstrăinarea tinerimei noastre universitare, prin cultura ungurească. In Cluj înaintea jurilor saturaţi de cel mai intolerant şovinism, confirmă adevărurile tipărite prin expunerea experienţelor sale dela liceul unguresc din Sibiiu. Că apărarea aceea a fost expresia celor mai categorice convingeri româneşti, o dovedesc înălţimea de laude şi tămâieri cu cari a fost acoperită de toată opinia noastră publică. A fost o biruinţă din cele mai însemnate a geniului românesc achitarea smulsă atunci juraţilor jidovi şi unguri din Cluj, vestiţi prin un spirit şovin fără pereche în Ungaria. Manifestările de bucurie spontană ale sutelor de studenţi din Cluj, cu cari a fost primit achitatul Goga, sunt o probă mult mai puternică pentru curăţenia sentimentelor româneşti ale poetului Goga, fixate în acest strălucit discurs defensiv, decât o sută de înjurii ordinare vie ele din ori ce condei, încărcat de electricitate dodonico-filosofică. Prin urmare povestea Clujului, e nu numai o insultă ordinară, ci ea e în acelaş timp şi o dovadă foarte semnificativă pentru m o r a l i t a t e a adversarilor, în selecţionrea armelor chemate să-i ducă la o biruinţă clandestină şi odioasă.

Atributul de „secretar politic al lui Mangra", e nu numai una din superbole absurdităţi debitate la adresa lui Goga, ci şi o ilustrare desăvârşită a perfectei rele credinţe de care este chinuit d. Popovici, când asudă să pună în circulaţie minciuni atât de ridicole şi prăpăstioase, edificând pe naivitatea cititorilor. Cine a citit „Tribuna" anului 1910 îşi aduce de sigur aminte, că cel dintâi care a distrus camilafca trădătoare dela Oradea-mare, în temenii cei mai aspri a fost însuş poetul Goga. Publicul cititor obiectiv, n'are decât să iee în mână volumul lui Goga „Insemnările unui trecător", să recitească cele două articole zdrobitoare: „Un falş Coriolan" şi „O nouă moralâ", şi în urmă să cânt ărească insultele dlui Popovici. Vorbe atât de grele şi hotărîte la adresa unui înalt dignitar bisericesc, care 25 de ani s'a împărtăşit de cinstea unui neam întreg, ca acestea: „Cât pentru noi, fie pe deplin asigurat sf. Sa, că această păsire i-a închis pe veci porţile acestui neam. E prea mică lumea noastră pentru păcate atât de mari şi cu cât trece vremea, cu atât societatea noastră, în lupta de premenire a valurilor morale, va fi călăuzită de principiile unei severităţi mai răspicate. Iată deci că şi mitra părintelui Mangra a fost sfărîmată de acest pas fără noroc. Vom avea aşadar în faţa noastră un nou duşman politic", — astfel de osânde nu pot fi rostite de oare-cari ciraci ori mici infusorii ai lui Mangra. Iar când acest nenorocit transfug a fost răsplătit în mod demn de tinerimea sibiiană, Goga îşi formulează din nou linia de conduită politică, în astfel de termeni:

„Va trebui însă să pedepsim şi noi, căci o societate în care nu se simte necesitatea retorsiunei pentru nedreptăţile cari o lovesc, nu poate să trăiască. Pedeapsa noastră faţă de trădători trebuie să urmeze cât mai în grabă, ca să putem salva fondul etic al frământărilor noastre... I z o l a r e a noastră de cei cangrenaţi e singura reţetă potrivită. Să-i scoatem dintre noi, să-i exilăm din societatea noastră şi să-i îndepărtăm cum aruncă marea la mal ruinele nerebnice ale corăbiilor scufundate... Un lucru poate învăţa şi Mangra anume, că societatea noastră în evoluţia ei nu mai favorizează în aceleaşi măsuri ca în trecut păcatele politice şi că ne apropiem de vremea când oameni cari şi-au îngropat o m e n i a se vor învârti mai puţin comod printre rîndurile noastre". Vedeţi, iubiţi cititori, aşa înţelege să fie Goga secretarul lui Mangra.

Dar abstrăgând dela aceste execuţii nemiloase, lumea românească care cunoaşte opera lui Goga atât poetică cât şi în proză, care la ascultat în adunările noastre sau a avut fericirea să stea cu el de vorbă, s'a putut convinge ce enormă prăpastie desparte pe acest suflet superior, cu credinţele lui avansate, pe acest a p o s t o l însufleţit şi îndărătnic al i z o l ă r i i noastre complete de toţi străinii şi transfugii, cât de sus stă zic faţă de scârbosul călugăr căzut în noroiul v â n d u ţ i l o r inconştienţi şi trădătorilor infami.

Goga prin toate faptele lui. este astăzi un s i m b o l al celor mai ideale aspiraţii ale neamului nosrtu, şi sufletul nostru este adânc legat de această incorporare a puterii divine, ce se chiamă: g e n i u creator şi îndrumător.

Iar dacă d. Popovici în incomensurabila sa patimă şi rea credinţă, nu roşeşte de ruşine, când îndrăneşte să-l acopere cu insulte, de cari ori ce om de bun simţ şi cu răspundere se lapădă cu adevărată oroare în sufletul scârbit, îl asigurăm, că aceste procedeuri ale dsale nu pot fi privite de oamenii cu scaun la cap şi ori cât de puţin obiectivi, decât ca nişte probe edificative de cea mai regretabilă p e r v e r s i t a t e sufletească.

Şi va rămânea astfel totuş e t e r n ă şi purrurea actuală povestea priveghitorii şi a urechiatului, ca o perpetuă ilustrare plastică a deosebirii dela om la om.

---

tuturora, al celor din „cetăţi cu turnul de aramă" poeul inspirat vede, cum:

Din ceata lor grăbită se desprinde
Intreg lăsându-şi codrul de merinde,
Cu chipul stins, o umbră de femeie
Lângă un răzor ea stă îngrijorată
Priveşte 'n jos şi sînul şi-l descheie
Mângăietor s'apleacă să ridice
Un făt bălan ce adumbrit de spice
A adormit pe-un aşternut de glugă.
Ea blând ridică-l stând îngenunchiată
Şi 'ncet îi dă copilului să sugă".

Şi cugetul îl îndeamnă pe el, intelectualul pocăit:

„Ca un proroc cu faţa 'mbujorată
Să cad la poala mamei din ţărînă
Şi sărutându-i înăsprita mână
Şi haina ei de sfântă preacurată,
Genunchii mei să-i plec de închinare!

Să-ţi pleci genunchii, frate în simţire şi în chinuri — să-i pleci pentru noi toţi şi pentru cei cu cugetul deştept, şi pentru cei ce rătăcesc încă în visuri etern, şi pentru cei, în cari nu s'a aprins încă flacăra divină a conştiintei... In ea şi numai în ea e zălogul zilelor mai bune:

„Căci inima purcede să-mi desgroape
Comoara ei de doruri ne 'mplinite
Şi simt amarul ţarinei robite
Şi simt ruşinea neagră cum mă 'neacă,
Simt cum lumină 'ncepe să se facă
Cum moare bezna vechilor păcate"....

Şi lumina conştiinţei îi întredeschide zările viitorimii şi destinul „pruncului din ţărînă":

„Şi sufletul înfiorat îmi spune
Că fătul ăst al patimei amare
Şi-al dorului ce moare 'n aşteptare
E solul sfânt... înfricoşatul crainic
Izbăvitor durerilor străbune...
Şi ochii lui ascund în adâncime
Măreaţa taină, nepătrunsă mie
A ceasului cel poruncit să vie
Să sfarme jalea din viitorime.
— E cel frumos şi frate bun cu glia
Nou întrupatul suflet de Mesia
Va fi judeţul ciasului de mâne
Ce 'ntr'un zorit aprins de dimineaţă
Zdrobi-va cartea legilor bătrîne.

* * * * * * * * *

A! „Cartea legilor bătrîne!..." Voi preoţii legilor bătrîne, voi fariseii ce sărutaţi praful de pe foile roase de veacuri ale cărţilor, voi cântăreţii „datinilor străvechi", ce uitaţi că 'n ele nu sunt numai flori mirositoare ci şi ghimpi otrăviţi, voi clăcaşii gândirei neînlănţuite ce ridicaţi pe „tarina robită" templul de cristal cu turle de fildeş şi aur trecutului înflorit, cu obidele-i străvechi, — voi toţi — ce voiţi să încingeţi în cercul de aramă al legilor bătrîne un neam tînăr, şi viu, dornic de dreptate nouă...

In genunchi!

In genunchi să staţi şi voi înaintea pruncului din ţărînă si a sfintei preacurate mame... Să staţi cu capul descoperit, presărat cu cenuşa amarei căinţi, plecându-vă fruntea, cu pecetea-i de Cain, în ţarina sfinţită de „cruda împovărare a tuturor durerilor din lume"...

Şi ceasul va suna:

„El va întrupa în strigăt de chemare
Cuvântul sfânt ce azi adăposteşte
In licăriri de tainice altare
Biserica nădăjduirii noastre,
Şi strigătul într'aripat va creşte
Prin plaiuri largi, prin munţi purtând cuvântul
Şi va trezi din somnul lui pământul
Şi rumeni-va zările albastre...
— Atunci — în ziua mare-a învierii
Aceşti ostaşi cu feţe ofilite
Cu zimbet mort, cu suflete trudite
Ca 'ntineriţi de suflul primăverii
S'or ridica ei cari au fost străjerii
Amarului şi-ai morţii şi-ai durerii
Cu braţul greu de greul răsplătirii.
— Toată ţărîna gliei desrobite
Şi munţii toţi şi-adâncurile firii
Vor prăznui din pacea lor urnite
Infricoşata clip' a premenirii
Când suflet nou primeşte întrupare
Şi 'n strălucirea razelor de soare
El hărăzeşte vremii 'mbătrînite
Vestmântul nou de nouă sărbătoare".

(„Clăcaşii").

* * * * * * * * *

Aceasta-i cântarea pătimirii noastre... pătimirea unui neam înstrăinat şi a ţarinei robite"...

*

Am reprodus aceste paralele cu intenţia, ca publicul cititor cumpănindu-le cu calmul şi ob-

Credința lui O. Goga.

Nu este de sigur o simplă întâmplare că d. O. Goga a pus în fruntea celui dintâi volum ale poeziilor sale acea Rugăciune-program, care a cucerit la cel dintâi pas lumea cetitorilor. Cântărețul-cuceritor plecând singur în drumul său și-a îndreptat privirea mai întâi spre veșnicul Stăpân al firii. Inzădar încercase a pătrunde „zarea" îmbrăcată „în negură", în fața lui se desfăceau pretutindeni prăpastii uriașe.

Dar iată că poetul se pleacă în genunchi, își închină fruntea și buzele lui rostesc Rugăciunea, frumoasa rugăciune de dimineață a unui erou, ce se îndreaptă spre luptă:

Dă-mi *cântecul* și dă-mi *lumina*
Și zvonul firii 'ndrăgostite,
Dă-i raza soarelui de vară
Pleoapei mele ostenite.

Cu cântecul a fermecat „pe cei rămași în urmă", i-a trezit și a vărsat noauă viață în sufletele lor zbuciumate.

„Alungă patimele mele,
Pe veci strigarea lor o frânge
Și de durerea altor inimi
Invață-mă stăpâne a plânge,
Nu rostul mieu, de-apururi pradă
Ursitei maștere și rele,
Ci jalea unei lumi, părinte,
Să plângă 'n lacrimile mele.

Dă-mi tot amarul, toată truda,
Atâtor patimi fără leacuri,
Dă-mi viforul în care urlă
Și gem robiile de veacuri,
— De mult plâng umilții 'n umbră.
Cu umeri gârbovi de povară...
Durerea lor înfricoșată
In inimă tu mi-o coboară.

In suflet samănă-mi furtună
Să-l simt în matca-i cum se zbate.
Cum tot amarul se revarsă
Pe strunele înfiorate.
Și cum sub bolta lui aprinsă
In smalț de fulgere albastre
Inchiagă-și glasul de aramă:
Cântarea pătimirii noastre.

Când recetesc aceste versuri pare-că îmi pot lămuri mai bine succesul lui Goga, care nu a întâmpinat decât aplauzele lumii dela noi. Căci și din aceste versuri ne răsare înaintea ochilor icoana poetului, care nu caută sprijin pentru lupta sa numai în forțele sale, amenințate de atâtea ispite, ci cu smerenie caută la Dumnezeu să-i arate cărarea. Și cu toate aceste s'a spus despre autorul acestei poezii, că-i lipsit de credință.

Hotărât Goga nu-i un poet, în al cărui scris s'ar putea distinge mai pre sus de toate nota religoasă. Aceasta alcătuiește însă o parte a sufletului său și a afirma cu atâta îndrăzneală despre dânsul că-i un apostol fără credință, nu ar putea-o face, decât acela, care văzând un drumeț pornind la drum și făcându-și creștinescul semn al crucii l'ar arăta cu degetul și l'ar stigmatiza de păgân.

Singur „Apostolul" însă îl îndreptățește a privi în ochii adversarilor săi și a-le pune în față cel mai frumos imn, care s'a cântat vre-odată despre preotul român. Fie-care vers te apropie, pare-că tot mai mult de atmosfera senină și plină de mireasma tămâii, în care își vede de rostul său bătrânul preot:

Intreg norodul ia aminte
Și-ascultă jalnica poveste,
Și fusul se oprește 'n mâna
Induioșatelor neveste.
Moșnegii toți fărâmă lacrimi
Cu genele tremurătoare,
Aprinși feciorii strâng prăseaua
Cuțitului din cingătoare.

Atâtea patimi plâng în glasul
Cuvântătorului părinte
Și-atâta dor aprind în inimi
De clipa răzbunării sfinte,
— Bătrânul mag înalță fruntea.
Ce sfânt e graiul gurii sale,
Din el va răsări norocul
Acestui neam sfârșit de jale!

E o lume a parte viața noastră dela sat cu un astfel de preot în frunte, o lume mai ideală, mai desăvârșită decât acea, pe care ne-o creiază alt soi de preoți și fruntași. Poporul crede într'un astfel de preot, fiindcă trăiește sufletește cu el și bănuiește în el adevărul și mântuirea. Și acum iată poetul care ne zugrăvește chipul acestui preot. S'ar putea, ca el să nu creadă în puterea magică a bătrânului apostol, în vorbele lui cumpănite, cari ascund adânc focul unei credințe nemărginite.

Oare n'a văzut el de atâtea-ori acasă pe mamă-sa rugându-se „din Ceaslov" și în aceeași odăiță, unde își petrecuse copilăria, nu vedea el totdeuna icoană blândă „a cuviosului sfânt Nicolae.

Tot ce-mi țese noaptea
Zorile-mi destramă.
Mi-s'a dus norocul,
Nu-l mai plânge, mamă,
La icoana Preacuratei, nu-l mai
plânge, mamă.

Ar putea un ateu scrie cu atâta duioșie de o mamă, care plânge la icoana Preacuratei. Și nu și-ar bate el joc de cele mai sfinte amintiri, care le poate avea cineva, când ar îngâna, fără credință, cuvintele mamei:

Să-mi plec genunchii iară,
Să-ți spun iar' ce mă doare.
Preasfântă Născătoare
Și pururea fecioară!
— Cu ochiul tău din ceriuri,
A toate văzătorul
Tu mi-ai văzut feciorul
Și mi-ai văzut necazul...

Nu, nu se poate, ca autorul acestor versuri să fie lipsit, de credința în Dumnezeu. Și dacă vrei să te convingi, iubite cetitor și mai mult despre aceasta răsfoește, din nou, cum am făcut și eu, cele două volume de versuri ale d. Goga. Mai cetește odată pe *Cantorul Cimpoi* și caută să-ți mai evoci odată amintirea *Dascălului* și a bunei *Dăscălițe*, cari oglindesc cultul poetului pentru figurile tradiționale ale poporului nostru.

*

Am avea dreptul să ne întrebăm, de ce clădește d. A. C. Popovici anume aserțiuni fictive, ca să le pună în cârca altora, de ce vrea să-l știe pe Goga drept „apostol fără credință", pervertind la fraze și falșificând înțelesul lor.

La noi ori cât de mari ar fi silințele unora de-a izbi în credința poporului nostru putem să mărturisim, că aceasta ar trezi numai resentimentul opiniei publice și asupra nenorocitului s'ar îndrepta împreună cu săgețile teologilor și disprețul oamenilor de bine. Ciudat e însă, că până acum nimeni n'a observat la noi lipsa de credință a dlui Goga. Și ar fi avut prilej s'o facă de atâtea-ori oameni, cari ar fi câștigat prin aceasta o armă zdrobitoare în potriva lui.

Rămâne deci, că d. Popovici a făcut o descoperire de sensație. Numai cât, dacă lui îi convine a cerceta credința religioasă a poeților, a căuta pe insultătorii cinstei și hainei preoțești, să nu o facă aceasta călcând barbar într'o grădină, din care nu lipsește nici busuiocul bine mirositor, ci să mai cetească odată hâdoasele stihuri ale unuia din micii „Ciucurei" fruntași apărute nu de mult în coloanele ziarului, care-l redactează un secretar consistorial. Va afla atunci, *că e o deosebire.*

Sau poate să întrebe pe unul din marii Ipochimeni naționali, pe d. Vaida bunăoară, că ce părere are acum *despre post.*

Ai?

B. B.

---

iectivitatea cuvenită, să-și poată face judecata asupra valorii rîndurilor comise de d. A. C. Popovici.

Aceste îngăimări abderitice, din cari se degajează o formidabilă incapacitate literară și o perfectă lipsă de cel mai primitiv spirit critic, de sigur n'ar merita să fie pedepsite c'un răspuns, dacă ele n'ar constitui o nouă probă despre insuficiența sufletească, reacredința conștientă și ilo-ialitatea unor caraghioși adversari cari și-u pierdut cu totul sărita și bat câmpii...

Privind aceste accese de vulcanism, găsim o supremă mângâiere sufletească în înțelepciunea germană, sintetizată în aceste cuvinte de un înțeles adânc și elocvent: „Gegen die Dumheit kaemfen die Götter selbst vergebens".

Iar dlui fost medicinist A. C. Popovici, îi rememorăm din prilejul superbei sale critici literare jalnice, vorba bunilor cetățeni ai „urbei eterne": „Ne sutor ultra crepidam".

Brașov, **V. D.**

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váczi-utca 59. (saját ház).

In atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Scrisori din Bucureşti.

Pe drumuri umblate. — După cinci ani. — Constanţa de azi. — Idei din conferinţa dlui Pârvan. — Ultimă somare dlui Goldiş.

Bucureşti, 19 Decemvre.

Notez aici impresiile din cele două zile din urmă. Secţia din Constanţa a ligei culturale, cu ocazia festivalului aranjat Sâmbătă seara în splendida sală a casinoului comunal, a avut fericita idee de a învita şi pe câţiva scriitori să cetească din operele lor. Dacă am răspuns cu atâta dragoste invitării, am făcut-o cu gândul că nicăiri nu este mai mare nevoia de a se afirma cultura noastră naţională, ca în acest oraş împestriţat cu cele mai deosebite elemente. Şi apoi voiam să revăd oraşul, unde trăisem doi ani de gânduri, de nădăjduiri, de muncă într'o şcoală străină, unde aveam îndatorirea de a trezi în sufletele tinere dragostea de ce este românesc. Au trecut de atunci cinci ani. Şi în acest timp oraşul s'a schimbat aşa de mult. Abia îl mai poţi recunoaşte.

S'au înfiinţat cartiere noi, pe câmpul ce se deschidea larg în faţa ferestrei mele, s'au clădit case şi vile frumoase, cari adăpostesc atâtea familii româneşti, exploatate altădată de proprietari străini de limba şi legea noastră. Vechile şandramale sărmane din vremea turcului s'au dărîmat şi în locul lor s'au clădit adevărate palate. S'a schimbat şi spiritul de independenţă ce domnea odată faţă de năzuinţele noastre culturale. Secţia de aici a ligei este una dintre cele mai bine organizate, graţie stăruinţelor depuse de valorosul luptător Dr. Tălăşescu şi a câtorva tineri profesori dela gimnaziul de aici.

*

Ce curioasă e firea omenească. M'am îndepărtat spre şcoala, unde doi ani urmărisem un gând frumos. Acela de a zidi în sufletele unor străini dragostea de neamul şi limba noastră. Fără a mă gândi la timpul ce-a trecut de atunci, mă aşteptam să văd aceleaşi figuri de copii, pe cari le lăsasem. Ajuns între ei, mă aşteptam să vină, ca altădată, să'mi întindă mânuţa, să rostească sfioşi: „Bună dimineaţa, domnu profesor!"

Erau însă alţii. Şi şcoala par'că era alta, şi înţelegeam că sunt un străin, pe care nu'l mai cunoaşte nimeni, deşi aici, l-au cercetat odată atâtea gânduri frumoase, deşi aici a muncit, a visat, şi poate asuf erit. S'au schimbat şi dascălii de atunci. Numai unul singur a mai rămas. Mă priveşte cu aceiaşi ochi cuminţi, mă întimpină cu acelaş glas blajin, din priviri i-se desprinde aciaşi blândă lumină, ce se revarsă din ochii celor ce stăruesc pe un drum, pe care ştiu că au o datorie de împlinit.

— A... Mă aşteptam să te văd. Cetisem anunţurile. Pe aici s'au schimbat multe. Eu am astăzi casa mea, copiii mei... Să vii să-i vezi.

Pentru o clipă mi-a fulgerat în minte gândul ce mi-a fost tovarăş de drum atunci, când plecam pentru totdeauna dintr'un mediu, unde avusesem un rost. S'au schimbat toate. Numai eu am rămas acelaş. Şi'mi pare aşa de bine că cel puţin el, tovarăşul de altădată, este astăzi fericit. El îşi are cuibul lui, unde e lumină şi dragoste şi încredere în ziua de azi, ca şi în cea de mâne. Mie mi-a fost dat să fac de atunci atâtea experienţe.

Mi-a fost dat să văd indivizi de cea mai crasă vulgaritate, suflete de mişei şi netrebnici. Mi-a fost dat să văd lipitori josnice, cari, spre a plăcea mişeilor lor stăpâni, au găsit cu cale să insulte pe aceia cari dacă bine n'au putut să le facă, cel puţin au avut pentru ei, în clipe de necaz, o vorbă de încurajare. Mi-a fost dat să văd canalia în toată scârboasa ei laşitate. Mi-a fost dat să văd spurcata împreunare a licheliSmului cu calomnia.

Şi acum mă gândesc la curăţia sufletească a „copiilor mei" de atunci. Mă gândesc la cei ce i-am cunoscut de atunci, la târâilocule peste cari am fost nevoit să calc în dorul meu de lumină. Şi, cu gândurilor acestea cobor spre casinoul, ce se ridică maestos din valurile mării agitate.

*

Serbarea ligei culturale a fost frumoasă. A fost înălţătoare. Profesorul universitar d. V. Pârvan a vorbit despre urmele rămase dela strămoşii noştri Romani pe acest pământ românesc al Dobrugiei, despre luptele purtate de înaintaşii noştri pentru stăpânirea, dacă nu de drept, cel puţin de fapt a acestui pământ. Despre faptele, cari îndreptăţesc un popor să'şi ceară partea lui în rîndul popoarelor lumei. Singură munca depusă pe terenul cultural dă acest drept ori cărui popor. Noi avem o cultură a noastră. Am moştenit-o dela strămoşi împreună cu toate îndatoririle ce le avem, ca moşenitori ai patrimoniului unui popor ce-a stăpânit o lume.

Avem datoria de a lupta pentru întărirea şi desvoltarea acestei culturi originale, pe care o invidiază toţi vecinii, cari au şi ei o cultură a lor, pe care vor să şi-o impună, dela Neva până la marea egeică. Şi dacă n'o pot face asta, e că noi, cu cultura noastră, le stăm în cale. Noi suntem zidul, de care valurile acestei aventuri străine se frîng în pornirea lor. Avem datoria de a lupta pentru cultura noastră. O viaţă vegetativă, parazitară nu ne trebue. Şi decât să lâncezim mulţămindu-ne cu ce imităm dela străini, mai bine să facem loc acelei culturi pe care o împiedecăm. Să ne dăm la o parte din calea ei spre a nu mai întimpina nici un obstacol. Să fierim, căci nu suntem vrednici de altceva atunci când nu vom avea atâta vrednicie, ca să păstrăm şi să înmulţim moştenirea culturală rămasă dela străbuni.

S'au cetit apoi de către scriitorii de faţă poezii în spirit naţional. S'au cântat înălţătoare cântece patriotice de către corul catedralei, şi publicul a răsplătit cu entuziaste aplauze măestria cu care domnişoara Mihail, fiica unui distins ofiţer superior, a executat la pian câteva bucăţi clasice.

*

Şi acum, reîntors din oraşul lui Ovidiu, îmi arunc ochii pe murdarele coloane ale duşmanilor culturei. Intâlneşti iar în rândurile cutărei secături numele meu. Şi zâmbesc. Nu este el vinovat, ci acei cari îl ţin pentru aşa ceva. Il asigur deci pentru cea din urmă dată pe d. Goldiş că de voi mai întâlni odată schimonosirea numelui meu în gazeta d-sale, nu eu voi fi care va regreta. Chiar cu riziculde a fi numit de o mie de ori trădător. Poftesc, domnul meu, porunceşte lichelei să înjure cât va vrea. Spună ce va vrea despre mine. Să nu se lege însă de numele meu cinstit, să nu'l schimonosească cu gândul de a mă batjocori în felul acesta. In urma mea e un drum aşa de drept şi atâta bună credinţă încât poate para orice încercare de lovitură mişelească. Nu permit nimănui să schimonosească numele cinstit al tatălui meu, care, repet, n'a fost fruntaş dintâi, nici n'a prezentat nicăiri conturi. Dacă d. Goldiş şi ceilalţi patroni ai lichelei au urechi, să facă bine să audă. Dacă nu vom vedea... *I. U. Soricu.*

O boală nouă.

— Alienaţii mentale cu duiumul. —

Abia au descoperit medicii din Berlin **adevărata** cauză a numeroaselor intoxicări din Berlin, **şi azi avem** din nou de înregistrat numeroase cazuri de **îmbolnăviri** ciudate.

Durere, de data aceasta, boala s'a ivit **între Români.** Din deosebite centre româneşti primim, **anume, ştiri** despre o grozavă nelinişte provocată **în societatea** românească din aceste centre în urma **ivirii de** numeroase îmbolnăviri mentale.

In zilele din urmă s'au observat **la mulţi Români** din aceste centre serioase simptome de **alienaţie** mentală. Oameni cari înainte vorbiau cumpătat **şi cu înţeles,** de-o vreme încoace se pierd în vorbe mari **şi fără rost;** vorbesc în iperbole, exagerează judecăţile **lor; tăgăduesc** azi ce-au spus ieri; îşi calcă în picioare **convingerile** şi credinţele cele mai intime; **îşi batjocuresc** limba şi legea — **cu un cuvânt dovedesc o mentalitate** anormală îngrijitoare.

Medicii stau neputincioşi în faţa acestor **simptome** ale unei noui boale primejdioase. S'a cerut **avizul** ospiciilor pentru alienaţi din Budapesta, **Sibiiu şi Mărcuţa,** dar răspuns nu s'a primit **până acum.**

Şi în vremea aceasta boala aceasta **misterioasă** îşi urmează ravagiile în societatea românească.

Ultima oră.

In momentul de a da ziarul la tipar **primim** următoarea telegramă:

„Cauza bolilor mentale s'a descoperit. Azi am primit avizul medicului-şef al ospiciului din Mărcuţa. Avizul e categoric: „Trebuie să fie boala bellmbrokiană bine cunoscută la noi. Pacienţii vor fi cetit articolele din urmă publicate de Aurel C. Popovici în ziarul „Românul".

Doi pacienţi cari azi n'au cetit Românul s'au însănătoşit pe deplin şi vorbesc iarăş ca oamenii..."

Prelegeri poporale.

— Circulara „Asociaţiei".

Importanţa ce o au prelegerile poporale pentru înaintarea economică a ţărănimii dela sate e îndeobşte cunoscută. Cu ajutorul lor putem îndeplini una dintre cele mai importante probleme ale instituţiunii noastre: răspândirea culturii la sate. Experienţele de până acum dovedesc, că poporul arată cel mai mare interes faţă de sfaturile şi îndrumările, pe cari i-le dă cărturărimea cu ocazia prelegerilor. In despărţămintele, în cari comitetele cercuale s'au îngrijit să se ţină prelegeri sistematice şi practice se pot constata rezultate reale îmbucurătoare. Şi atunci, când ţăranii se vor convinge că intelectualii se îngrijesc din toată inima de soartea lor necăjită, când vor vedea că domnii dela oraşe vin în mijlocul lor să le arete, cu vorba şi cu fapta, căile şi mijloacele cari le pot înlesni traiul, îl vor primi cu dragoste frăţească şi se va întări şi mai mult încrederea ţărănimii în conducătorii săi.

Având în vedere deci importanţa naţională a acestor prelegeri, nădăjduim că toate despărţămintele noastre îşi vor da silinţa să aranjeze în toate comunele de pe teritorul lor asemenea prelegeri poporale.

Comitetul central, în şedinţa sa ţinută la 19 Iulie 1911, pentru a înlesni ţinerea prelegerilor poporale, mai ales în despărţămintele lipsite de mijloace materiale, a votat, spre acest scop, pe anul 1912 suma de 2000 coroane, care se va distribui, în părţi egale, de câte 100 coroane, între 20 de despărţăminte ale „Asociaţiunii".

Pentru orientarea On. direcţiuni ale despărţămintelor, ne permitem a înşira principiile călăuzitoare, pe cari trebuie să le aibă în vedere la aranjarea prelegerilor poporale şi condiţiunile, ce trebuie să le îndeplinească despărţămintele pentru a putea fi împărtăşite de ajutorul de 100 coroane ce'l dă comitetul central:

1. Comitetele cercuale să stabilească, în cursul lunei Ianuarie 1912, lista comunelor, în cari se vor ţinea prelegeri poporale, având mai ales în vedere acele comune, unde până acum nu s'au ţinut nici prelegeri poporale şi nici adunări cercuale şi prin urmare „Asociaţiunea" e mai puţin cunoscută. Se va mai avea în vedere situaţia scăpătată a comunelor şi neapărata trebuinţă de a se face ceva pentru povăţuirea locuitorilor spre a-i ajuta în cele economice.

2. Comitetele cercuale vor face apel la întreaga cărturărimea de pe teritorul despărţământului să ţină prelegeri şi să aranjeze şezători la sate, în Dumineci şi sărbători. Dacă pe teritorul despărţământului se găsesc specialişti în ale economiei, de exemplu preoţi şi învăţători, cari în timpul din urmă s'au evalificat în pomărit, vierit, stupărit etc., precum şi medici, advocaţi, funcţionari de bancă ş. a. m. d. trebuie invitaţi să ţină prelegeri în diferite comune, tratând subiecte din specialitatea lor.

3. E de dorit ca prelegerile poporale să fie de mai înainte pregătite, dar să se ţină liber — nu cetite — şi cu demonstraţiuni practice. Tot ce se poate arăta şi experimenta, să se arete şi să se experimenteze, aşa de exemplu:

a) La cultura pământului, să se arete diferite soiuri de maşini şi unelte agricole, şi unde se poate, să se pună chiar în lucrare, ca cei prezenţi să se poată convinge de avantajele lor;

b) Tot aşa să se procedeze la prelegerile despre pomărit, arătând cum se face în practică sămănatul pomilor, strămutarea, altoirea şi formarea coroanei lor, etc.;

c) La cultura viei, să se arete, de exemplu, cum se face rigolarea pământului, altoirea viţei, etc.;

d) La cultura legumelor, să se arăte diferitele soiuri de seminţe mai alese şi specii din legumele cele mai frumoase şi mai rentabile etc.;

e) La stupărit să se arete, de exemplu, coşniţele sistematice, diferitele soiuri de recvizite şi maşini practice, şi aşa să se procedeze şi la alte ramuri ale agriculturei.

Despărţămintele, cari nu au pe teritorul lor conferenţiari specialişti se pot adresa comitetului central pentru a trimite pe conferenţiarul agronomic să ţină prelegeri, având să suporte numai cheltuielile de drum ale conferenţiarului.

Despărţămintele, cari au schiopticoane le vor întrebuinţa la prelegerile poporale, fiindcă s'au

dovedit a fi foarte potrivite pentru a deştepta interesul ţărănimii faţă de prelegeri. Diapozitive se pot împrumuta „Urania" din Budapesta (VIII Rákoczi ut 21) şi dela desp. Braşov, Brad, şi Haţeg cari au câteva prelegeri cu diapozitive.

Cele mai bune dintre prelegeri să se înainteze comitetului central, care le va censura prin organele sale şi le va publica în revista „Transilvania" sau în „Biblioteca poporală a Asociaţiunii" ca prelegeri model. Cele mai bune peatru prelegeri model din diferitele ramuri comitetul central le va premia cu câte 50 cor.

4. Cu ocazia prelegerilor poporale să se înfiinţeze agenturi şi biblioteci poporale, cari vor primi gratuit toate publicaţiunile „Asociaţiunii".

Tot cu ocazia prelegerilor poporale, conferenţiarii să facă propagandă în popor pentru a se înscrie membri ajutători (cu taxa de 2 cor.) la Asociaţiune, spunându-le, că în schimbul taxei de 2 cor. vor primi 10 broşuri şi şi un Calendar în fiecare an.

5. Toate prelegerile să se ţină sub conducerea unui delegat al comitetelor cercuale. Membrii comitetelor cercuale să'şi împartă conducerea şi prezidenţia prelegerilor, ca toţi să lucreze deopotrivă la reuşita acestora. Să se facă propagandă, ca la prelegeri să ia parte şi poporul din comunele învecinate.

6. Comitetele cercuale să compună în luna Ianuarie 1912, lista prelegerilor, pe cari au de gând să le ţină în cursul anului, indicând atât comunele cât şi numele conferenţiarilor, precum şi numele membrilor din comitet, cari le vor preşida.

Listele să se înainteze comitetului central cel mult până la 1 Martie 1912, arătând, dacă doresc să fie împărtăşite de ajutorul de 100 cor.

Acele dintre despărţăminte cari nu vor înainta lista prelegerilor poporale până la terminul indicat mai sus, nu vor putea fi împărtăşite de ajutorul de 100 cor.

O prelegere economică nu se va putea remunera cu mai mult de 10 cor. din partea despărţămintelor. Aşa încât despărţămintele cari primesc ajutorul de 100 cor. vor avea să ţină cel puţin 10 prelegeri economice. Despre rezultatul practic al prelegerilor vor avea să raporteze în raportul general despre activitatea Despărţămintelor în cursul anului 1912.

Deodată cu înaintarea listei prelegerilor poporale comitetul central, să se arete şi câte agenturi şi biblioteci poporale vor să înfiinţeze, cerând numărul corespunzător de exemplare din publicaţiunile poporale ale „Asociaţiunii".

O deosebită importanţă trebuie să dee despărţămintele tovărăşiilor săteşti, căci înfiinţarea lor e singurul mijloc pentru organizarea economică a poporului nostru. Comitetele cercuale să încredinţeze o persoană de pe teritorul despărţământului, să studieze amănunţit organizaţia tovărăşiilor şi să cutriere comunele aparţinătoare despărţământului, arătând ţăranilor importanţa acestora şi îndemnându-i să le înfiinţeze. Informaţiuni în tot ce priveşte tovărăşiile se pot primi dela foaia „Tovărăşia", ce apare ca adaus la „Libertatea" din Orăştie şi dela „Revista Economică" din Sibiiu, organul oficial al băncilor noastre, care în vremea din urmă a îmbrăţişat cu un deosebit interes ideea tovărăşiilor, despărţămintele să ceară sprijinul moral şi material al băncilor. Ceice vor izbuti să înfiinţeze tovărăşii de credit, de producţiune, de valorare etc. să fie împărtăşiţi de premii, ca încurajare. De asemenea să se dee premii şi gospodarilor, cari vor înfiinţa pepiniere de viţă americană, grădini de pomi, gospodării model etc.

In părţile, unde e teren prielnic pentru negoţ, despărţămintele să se îngrijească a angaja un specialist — eventual mai mulţi, — ca să ţină cursuri de negoţ pentru ţărani, în cari să li-se spună: 1. Folosul negoţului la sate; 2. Intocmirea unei prăvălii; 3. Marfa cu care trebuie să înceapă negoţul; de unde se poate procura această marfă; 4. Părţi mai de căpetenie din legea comercială; 5. Pregătirea hârtiilor trebuincioase pentru cererea dreptului de a deschide prăvălie; 6. Indrumări pentru purtarea socotelilor; 7. Despre însoţirile de consum etc.

Atragem atenţiunea despărţămintelor asupra expoziţiilor etnografice, de copii, de produse agricole, de vite etc., cari s'au dovedit foarte potrivite pentru promovarea culturii în sânul poporului nostru. Cu ocazia adunărilor cercuale, ficcare despărţământ să aranjeze o asemenea expoziţie şi să împartă premii între cei ce se disting. Obiectele mai preţioase dela expoziţiile etnografice să se răscumpere pentru „Muzeul Asociaţiunii".

Comunicând onoratelor direcţiuni acest program de acţiune, le atragem atenţiunea să iee cu ajutorul comitetelor cercuale dispoziţiuni, pentru a câştiga ajutoare materiale şi din alte părţi (averea proprie, venitul petrecerilor, donaţiuni dela bănci etc.) ca să se poată îndeplini întreg programul.

In aşteptarea răspunsului d-voastră Vă rugăm, Domnule Director, să primiţi încredinţarea deosebitei noastre stime

Sibiiu, 25 Decemvre 1911.

Andrei Bârseanu, prezident. *Oct. C. Tăslăuanu,* secretar.

INFORMAŢII.

ARAD, 4 Ianuarie n. 1912

— **Consfătuirea membrilor sf. Sinod.** *Se anunţă din Bucureşti: Membrii Sfântului Sinod au ţinut o consfătuire în localul Sinodului din str. Sapienţei. La consfătuire a luat parte şi d. Const. Arion, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice.*

Membrii Sf. Sinod au discutat asupra modului cum vor fi împlinite vacanţele din Sinod.

D. ministru Arion a cerut membrilor sf. Sinod să se pronunţe asupra persoanei care va fi viitoul mitropolit primat al ţării.

După cât am putut afla, s'a hotărît ca P. S. S. Episcopul Timuş al Argeşului să fie ales mitropolit primat. Ca episcop de Roman, sf Sinod a propus pe P. S. Sa Arhiereul Calist Botoşeneanu, iar pe P. S. Sa arhiereul Meletie Constănţeanu ca episcop al Argeşului.

— **Vlaicu la Alexandria şi Cairo.** Succesele pe care le-a repartat aviatorul nostru Vlaicu au avut răsunet şi în afară de graniţele neamului românesc.

Se anunţă că d. Aurel Vlaicu a fost solicitat să execute mai multe sboruri cu aeroplanul său in oraşele Alexandria şi Cairo.

Ştirea, dacă se va confirma, e de natură să bucure pe toată lumea românească, căci astfel geniul neamului nostru va începe să fie cunoscut peste mări şi ţări.

— **Evadarea căpitanului Lux.** Acum un an un căpitan din statul major al armatei franceze a fost prins ca spion în Germania şi condmnat de tribunalul de răsboi la şase ani temniţă. A fost apoi fercat binişor în lanţuri şi internat într'o celulă suterană din fortul Galtz. A treia zi de Crăciun însă căpitanul Lux a evadat din temniţă şi azi e la Paris, departe de orice primejdie. Fuga aceasta a stârnit pretutideni mare sensaţie şi nu se poate explica cum a putut trece hotarul german fără să fie prins. Câteva ziare pariziene publică amănunte fantastice asupra acestei întâmplări spunând că prizonierul a fost în continuă corespondenţă cu foştii săi camarazi, cari de Crăciun, i-au trimis mai multe pachete, cărţi şi ziare. Un vecin al căpitanului, condamnat pentru acelaş delict, a fost liberat tocmai în ajunul zilei şi faptul acesta la ajutat mult să-şi poată duce planul la îndeplinire. In tablele cărţior primite îi puseseră mai multe banenote cari să-i servească pentru mituirea paznicilor. Mai erau apoi şi două ferestrae foarte fine pentru tăierea zăbrelelor, iar sfoara cu care fusese legat pachetul era par'că anume atât de groasă ca să-i servească drept scară de scoborât până la o adâncime de 60 metri, cât era de adânc părete fortăreţei.

Intunericul temniţei şi pustiul singurătăţii unui an petrecut între pereţii celulei, consumaseră pe bietul căpitan, de abea mai rămăseseră ciolanele de el. Nu i-a fost greu deci să-şi facă loc printre zăbrele, căci subţired cum era, abia tăiasc una şi era şi trecut dincolo. Spărgând o uşă a intrat într'un gang, în fundul căruia era o ferestruc şi pe aceasta s'a lăsat la vale în şanţuri. Trecând peste mai multe grădini şi locuri virane, a dat de un automobil care-l aştepta de mai nainte, şi în cincisprezece minute a trecut în Boemia.

Planul acestei fuge se spune că ar fi al unui membru din colonia franceză la Budapesta care ar fi trimis căpitanului şi automobilul. Ajungând în Austria cu trenul a trecut în Şviţera şi de aci s'a prezentat în Beaufort la cea dintâi garnizoană militară. Comandantul garnizoanei unde-ş făcea şi el stagiul, a fost surprins peste măsură, când în seara Sfântului Vasile s'a pomenit cu căpitanul Lux în prag. Dumineca următoare fugarul a sosit la Paris şi prezentându-se şefului de stat major, a cerut audienţă la ministerul de răsboi. A fost şi primit, chiar cu bunăvoinţă, cu toate acestea Lux va fi tras în judecată de tribunalul de răsboi, pentru că şi-a părăsit garnizoana fără să fi avut permis. Judecata aceasta însă îl va achita cu siguranţă şi-i va aduce şi avansarea. Presa franceză îl sărbătoreşte ca pe un crou naţional şi s'a iniţiat o colectă pentru cumpărarea unui obiect de valoare care să i-l facă dar. Singur „Figaro" atrage atenţia că în actuala situaţie politică audienţa fugarului şi bunăvoinţa cu care a fost primit de ministerul de răsboi, nu e la loc. Pacea abea restabilită între cele două mari puteri n'ar trebui tulburată prin astfel de incidente. O persoană privată poate oricând face onoruri căpitanului Lux, dar la nici un caz un ministru a cărui poziţiune cumulează toată responsabilitatea în faţa opiniei publice şi a cercurilor politice străine.

Ziarele de seară aduc încă următoarele amănunte: După-cum seamnţă din Berlin, împăratul Wilhelm a cerut ministrului de răsboi raport amănunţit cu privire la evadarea căpitanului. A dispus totodată, ca să se deschidă anchetă urgentă, pentru constatarea complicilor, cari a dat ajutor la această evadare.

Profesorul de limba franceză, despre care se bănuia, că a stat în ajutorul căpitanului, a fost deţinut în Frankenstein.

— **Dar de Crăciun.** *Cel mai potrivit dar de Crăciun pentru graţioasele noastre cetitoare, acum când cusăturile şi ţăsăturile româneşti iau un avânt tot mai frumos, — e artisticul album de broderii şi ţăsături naţionale al domnişoarei Minerva Cosma.*

Doritorii să se adreseze dnei Maria Cosma, Nagyszeben.

— **Scriitorul Strindberg în agonie.** Renumitul scriitor suedez, Strindberg, se află de mai multă vreme grav bolnav, într'un spital din Stokholm. O telegramă anunţă acum că bolnavul a ajuns în agonie, şi că nu mai e nădejde de a scăpa cu viaţa. Ştirea despre agonia lui Strindberg a produs mare întristare în capitală, care se părea pregătită să serbeze într'un mod stălucit ziua naşterii scriitorului, care ar fi să fie la 22 Ianuarie. Admiratorii lui, deschiseseră chiar colectă naţională, şi luaseră hotărîrea în înţelegere cu direcţorii teatrelor, ca în prescara zilei de 22 Ianuarie să se pună pe toate scenele din ţară bucăţi de ale sărbătoritului scriitor. Se pare însă că soarta va schimba aceste plănuite serbători într'un mare doliu naţional.

— **Impăratul Wilhelm la Berlin.** Se anunţase în timpul din urmă, că împăratul Wilhelm va vizita în curând pe suveranul nostru la Viena. Ştirea a fost însă desmințită. Acum mai nou se comunică, că împăratul Wilhelm, în telegrama de felicitare, trimisă cu prilejul anului nou, domnitorului nostru îşi exprimă dorinţa de al vizita în anul acesta. Vizita va avea loc dabia la primăvară, când împăratul Germaniei se va opri şi la Viena în trecerea sa spre Corfu.

— **Desortori din armata italiană la Fiume.** Teama de grozăviile răsboiului a îndemnat pe mai mulţi rezerviști italieni, chemaţi sub arme, să deserteze. Partea cea mai mare a acestor desertori şi-a luat drumul spre Fiume, unde îşi câştigă existenţa, muncind în rîndul lucrătorilor din port. Imbiindu'şi munca pe preţ mai ieftin, sunt căutaţi de toate societăţile, ceeace a îndemnat pe vechii muncitori să ceară intervenţia autorităţilor la Fiume. In caz că cererea nu va fi ascultată se prevăd mari tulburări.

— **Răsboiul italo-turc. — Spre pace.** Din cerculara Marelui Vezir, Said paşa reese că oficialitatea din Turcia vede apropiată mult dorita pace, care ar avea să curme zadarica vărsare de sânge. Marele vizir în această cerculară adresată tuturor valiilor, îndeamnă autorităţile să depună întreaga energie pentru menţinerea ordinei în districte, şi să vegheze, ca element creştin din imperiu să nu fie maltratat de Musulmani. Vizirul aminteşte că ordinul îl dă în vederea păcii, ce are să se încheie încurând care pace va asigura desvoltarea normală a ţării.

— **Un negru turmentat.** Un negru din Occhama — după cum se telegrafiază din New-York — fiind turmentat de beutură a sărit într'o locomotivă gata de manevră din gara Muldon şi a luat'o la goană ieşind din gară. Şeful a anunţat telegrafic la proxima staţiune pentru luarea măsurilor preventive, dar telefonul a venit prea târziu şi abea la un canton al gării au putut schimba macazul pe o linie frântă. Negrul însă a băgat de seamă şi a sărit din locomotivă înainte de ce s'ar fi izbit de zăgaz. A dispărut apoi peste viroage într'un păpuriş. După multă căutare, servitorii au dat de el dormind sub o grămadă de stuh şi cu o cruzime animalică — tăbărînd asupra lui, l-au omorît cu ciomegele.

— **Moştenitorul tronului bulgar — major.** Din Sofia se anunţă, că moştenitorul tronului bulgar, prinţul Boris la 18 Ianuarie va împlini vârsta de 18 ani. In înţelesul constituţiei bulgare în această zi prinţul va fi declarat de major, iar Camera va nota proiectul de lege, care va hotărî apanajul prinţului.

— **Gazetar italian — indepărtat din Tripolis.** Comandantul şef al garnizoanei italiene din Tripolis i-a interzis corespondentului dela ziarul italian socialist „Avanti" să mai facă reportaj pe seama ziarului. Totodată i-a ordonat să părăsească în trei zile oraşul şi provincia. Cauza acestei îndepărtări este a se afla în comunicatele gazetarului despre masacrările comise de Italieni asupra Arabilor.

— **Revoltă într'un penitenciar.** Din Paris se comunică că în penitenciarul dela Clairmont-Ferrand întemniţaţii s'a revoltat, distrugând întreg mobilierul, a cărui frânturi le-a aruncat pe stradă. A trebuit să intervină jandarmeria, ca să poată pune sfârşit acestei ulburări. Mulţi deţinuţi au fost grav răniţi opunându-se. La interogator toţi a declarat, că nu-s mulţămiţi cu mâncarea şi li-se dă prea puţin timp liber.

— † **Sidonia Munteanu n. Roşu,** văduvă de subjude regesc, a repauzat în Sibiiu, la 1 Ianuarie n., în vrâstă de 52 de ani.

Odihnească în pace!

— † **Alexiu Ardelean,** proprietar, membru în comitetul parohial şi în reprezentanţa orăşenească din Beiuş, membru al „Asociaţiei" şi altor instituţii culturale româneşti, a repausat în Beiuş, la 2 Ianuarie n., în vrâstă de 56 de ani.

Odihnească în pace!

— **Catastrofă într'o fabrică.** Eri într'o fabrică de petrol din capitală a avut loc o explozinne care a costat viaţa a patru oameni şi a rănit grav pe alţi cinci. Explozia s'a întâmplat în împrejurări foarte tragice şi nu poţi face pe nimeni responsabil de ea, căci între victime se află şi doi ingineri cari fără îndoială de ar f ştiut — s'ar fi ferit de primejdie. In sala de cazane era unul care nu fusese folosit de o săptămână. Inginerii au dat ieri ordin săfac ă toate pregătirile pentru a'l pune în acţiune. Un ucenic s'a şi urcat pe cazan şi deschizându'l gazurile cari sunt inseparabile în cazanele fabricilor de petrol au năvălit pe crater şi băiatul perzându'şi conştiinţa a căzut în lăuntru. Doi ingineri şi patru muncitori au intrat după el în cazanul adânc de 6 metri, să'l scoată afară. Becul electric care le lumina drumul în adânc însă era stricat, şi nu izola deajuns curentul, iar când s'a atins de pereţi cazanul a produs o scânteo care a aprins gazul aflător în lăuntru şi de aici exploziunea. Un om a fost omorît pe loc, altul a murit pe drum, unul în spital şi un inginer trage de moarte.

x Atragem atenţiunea cetitorilor asupra anunţului lui **Igaz Sándor,** giuvaergiu şi ciasornicar în Arad, Andrássy-tér. (Palatul Minorităilor).

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.
TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colţul str. Hunyady)
Consultaţiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.
Consultaţiuni separat pentru tuberculoşi.
Altoire cu Tuberculin.

x **Dacă voieşti să bei ceai ieftin, poţi să încerci, căci litru de rum englezese şi o cutie de ceai costă numai 2 cor. Un litru de esenţă pentru diferite licheururi 50 fil., un litru esenţă de rachiu 20 fil. şi un litru esenţă pentru rum 40 fil.**

Preservative pentru bărbaţi şi dame bucata 40 fil. Legături pentru vătămătură, pentru hurtă precum şi alte articole ce se ţin de branşe se află la drogueria „Juger" alui Fekete Mihály, Marosvásárhely, Piaţa Széchenyi. Comandele peste 10 cor se trimit franco.

ECONOMIE.

Expansiunea „Victoriei".

Arad, 4 Decemvrie.

Ziarul „Aradi Közlöny" în numărul său de azi, înregistrând ştirea că banca „Victoria" din Arad a anexat acum mai nou sucursala unei bănci ungureşti „Gyulavideki Takarékpénztár" din Boroşineu, se ocupă la loc de frunte cu cuceririle „Victoriei" în comitatul Aradului. Ziarul ungurese constată că institutul „Victoria" în anii din urmă a făcut progrese uimitoare şi că prin noua sucursală are pân' acum patru sucursale mari şi importante pe teritoriul comitatului. Un simţ de obiectivitate, pe care vrea să-l păstreze autorul articolului, îl face să constate că acest progres al „Victoriei" n'are alt obiectiv decât legile liberei concurenţe, a căror resultat e. Prin noua anexare institutul ungurese „Gyula Vidéki Takarékpénztár" şi-a căpătat desigur rebonificarea pentru cedarea terenului ei, iar banca românească — adaogă ziarul ungurese — de asemeni ştie de ce a plătit aceasta rebonificare, de aci încolo restul e indiferent, ori cel puţin secundar.

Azi însă o bancă ori o sucursală, spune ziarul ungurese continuându-şi raţionamentul, nu însemnează numai o simplă afacere comercială, ci este şi un puternic factor social, care poate fi uşor de exploatat şi desigur va şi fi pus la contribuţie în luptele politice. De aceea, spune, expansiunea aceasta a „Victoriei" nu poate fi privită numai din punctul de vedere pur

---

Leon Tolstoi. 189

RĂSBOIU ŞI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Ştii dta, scumpă princesă, urmă dra Bourienne, că Francezii ne înconjoară şi că suntem în primejdie? Dacă nu plecăm acuma, vom cădea desigur în mânile lor.

— Ah! dacă ai ştii cât de indeferent îmi este totul, răspunse princesa... Vorbeşte cu Alpatici dacă vrei, eu nu pot nimic, nimic.

— I-am vorbit; Apatici speră că vom putea pleca mâine, dar eu cred că ar fi mai bine să rămânem aici. Admite, princeso, că ar fi grozav dacă am cădea în mâinile soldaţilor sau a mojicilor revoltaţi.

Rostind aceste cuvinte, dra Bourienne scoase din gentuţa ei o proclamaţiune a generalului francez Rameau, şi o întinse prinţesei Maria. Generalul îi invita pe locuitori să nu-şi părăsească locuinţele, asigurându-i că armata franceză îi va proteja.

— Eu gândesc că am face mai bine să ne adresăm acestui general, zise dra Bourienne; sunt convinsă că ne va trata cu toate onorurile ce ni-se cuvin.

— De unde ai dta această proclamaţiune?

— Ei au ghicit fără îndoială că sunt franceză, răspunse dra Bourienne roşindu-se.

Princesa Maria intră în apartamentul rezervat prinţului Andrei. Era galbenă la faţă.

— Doniaşa, strigă ea, chemaţi din partea mea pe Alpatici, pe Dronuşka, pe cine veţi vroi. Trebuie să plecăm! strigă ea cu groază la ideia că ar putea cădea în mâna inamicului.

„Ce ar zice prinţul Andrei, dacă ar afla că sora lui e prizonieră la francezi! Cum! ea, fiica generalului Bolkonsky să ceară protecţie generalului Rameau?"

Gândul acesta o făcea să roşească şi să păleasscă rînd pe rînd; ea mai simţea o mândrie ş'o supărare cum nu mai simţise încă. Ea îşi da seama de situaţiunea ei penibilă şi jignitoare.

Tulburată şi roşie la chip, ea se plimba prin odaie cerînd pe Alpatici, pe architectul, pe Tikhon, pe Dronuşka... Alpatici plecase; architectul care sosi pe jumătate adormit, nu ştia ce să spună.

Tikhon, cu chipul subţiat, cu toate semnele unei dureri inconsolabile, răspundea numai: „Mă supun"... Abea îşi reţinea lacrimile privind-o pe prinţesa.

In sfârşit sosi şi starostele; şi dupăce o salută pe prinţesa cu umilinţă, se opri lângă uşă.

— Dronuşka, îi zise prinţesa, care vedea în el un amic sigur, acelaş Dronuşka care, ori de câte ori se întorcea dela bâlciul din Viasma îi aducea zîmbind nişte prăjituri minunate, specialitatea acelui bâlciu. Dronuşka, acum după nenorocirea noastră...

Ea se opri, neputând să mai urmeze.

— Suntem cu toţii în mâna Domnului, răspunse starostele cu un oftat.

— Dronuşka, adevărat e că nu pot pleca?

— De ce să nu poţi pleca, Alteţa Voastră? Poţi pleca.

— Mi-s'a spus că ar fi primejdios. Ştii, dragul meu, că eu nu înţeleg nimic, că nu am pe nimeni... Vreau să plec neapărat în noaptea asta, ori mâine în zori de zi.

Starostele se uita pieziş la prinţesa.

(Va urma.)

FABRICA DE SPALAT CU ABURI
„KRISTALY"
Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.
Văpsire de haine. Curăţare chemică.
Spălare cu aburi.
La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

l obectivităţii, ci, adaogă, trebueşte stinulat capitalul unguresc să nu cedeze teenul băncilor româneşti, cari rămânând astfel fără concurenţă, determină echilibrul de putere cu desăvârşire în favorul Românilor.

Nu voim să intrăm în discuţie cu ziarul unguresc, este dreptul său de aşi susţine punctul de vedere cum crede el mai bine. Noi n'avem nimic în contra înfiinţării băncilor ungureşti printre Români, dar nu credem că li-ar surâde nici uneia alta perspectivă decât băncii „Gyula Vidéki Takarékpénztár." Precum poate aceiaş perspectivă i-s'ar deschide „Victoriei" dacă şi-ar deschide o sucursală în Hodmező-Vásárhely. Banca „Gyula Vidéki Takarékpénztár" nu poate fi învinuită de lipsă de patriotism unguresc. Dar sunt aci legi la mijloc, legi inexorabile, cari frâng toate raţionamentele meşteşugite şi pe cari ale nesocoti înseamnă să-ţi dai cu capul de perete. Expansiunea „Victoriei" vesteşte desigur nu numai acumularea muncei, cinstei şi agilităţii, ci şi a condiţiunilor economice fireşti. Ea păşeşte înainte pe un domeniu care este al ei şi în posesiunea căruia, poate fi cel mult chestie de timp ca să intre pe deplin.

*

Interesându-ne azi am aflat cu bucurie că ştirea ziarului unguresc este adevărată. „Victoria" afiliase încă în primăvară institutul românesc „Lunca" şi acum a anexat şi sucursala băncii ungureşti „Gyula Vidéki Takarékpénztár". Activele nouiei sucursale a „Victoriei" sunt de un jumătate milion. Directorul, d. *Sava Raicu* a luat alaltăeri în primire noua sucursală. Banca „Victoria" a cumpărat şi casa dlui advocat Mérő Samu din piaţa Boroşineului, unde se afla sucursala ungurească, intrând în posesiunea „Victoriei" cea mai frumoasă clădire cu etaj din Boroşineu.

Felicităm institutul „Victoria" pentru aceasta nouă cucerire a sa în drumul ei către un progres sigur, cumpătat şi statornic. Prin aceasta anexiune, banca „Victoria" şi-a alăturat o nouă clientelă românească, care, fără îndoilă, se va bucura şi ea de acest schimb fericit. Prin aceste sucursale banca îşi decentralizează vasta clientelă într'un mod care-i permite o desvoltare mai largă, ridicând în aceiaş vreme tot atâtea citadele în diferitele centrişoare, pentru întărirea lor economică.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**
„Tribuna" institut tipografic, **Nichin şi cons.**

Caut un
candidat de advocat
cu practică, pe lângă condiţiuni favorabile
Dr. Ioan Maior,
advocat în Marosilye.

Cine vrea să cumpere
viţe americane
„RIPARIA PORTATIS"
pentru altoit, să se adreseze preotului **Petru Pelle** din **Miniş** (Ménes) comitatul Arad.

Cel mai frumos, mai elegant calendar pe 1912 e neapărat Calendarul
„Lumea ilustrată"
Conţine 160 pag. cu bogate, variate şi admirabil reuşite ilustraţiuni şi tipărit pe hârtie de lux — Depozit general: **Librăria Ig. Herz**, Bucureşti, România. — Preţul Cor. 1·50. — Se află de vânzare şi la »Librăria Tribunei«. — Porto 20 filerl.

A. Slepák, giuvaergiu şi ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

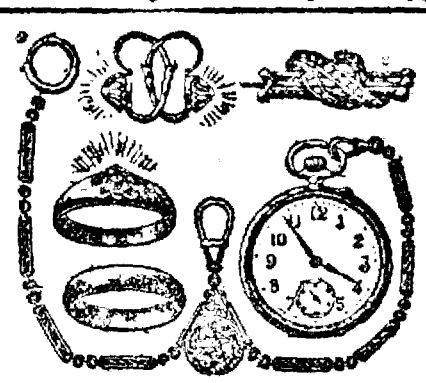

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint şi nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu briliante, obiecte de lux în argint şi articole optice. In atelierul meu se repareză ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale şi ceasuri, pe lângă garanţă
Preţuri solide! — Serviciu prompt!

VINURI
vechi şi noui de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Şiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate şi pe lângă preţurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K —·68 litru. Rizling —·70. Roşu —·94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K —·90 litru. Şiller K —·56. Rizling K —·58. Rizling şi Ruje amestecat K —·54 litru.

Vin din anul 1911 K —·48 şi 50 litru.

Vinul să expedează cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.
Vase dau împrumut pe timp de doauă luni.
Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. şi neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Roth Frigyes,
măcelar şi cârnăţar,
Alba-Iulia — Gyulafehérvár.
Sétatér Nr. 5. (lângă Hotel Europa)

Are de vânzare zilnic, carne proaspătă, de *vită, porc, viţel, oaie, miel,* de *pore afumată*, apoi totfelul de *cârnăţăril, slănină* şi *unsoare*, în mic şi mare. — La cerere trimite în cane proprii *unsoare proaspăt topită*. Expediţie promptă fie prin poştă fie ca marfă. Cereţi prospect.

REISZ MIKSA
FABRICĂ DE
MOBILE
în
BÉKÉSCSABA—NAGYVÁRAD
Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă „Apollo").

Horváth Béni
mechanic
Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenţia publicului din loc şi provincie, **atelierul său mechanic** aranjat din nou, unde primeşte comande şi **reparări** de lucruri ce aparţin în branşe, precum

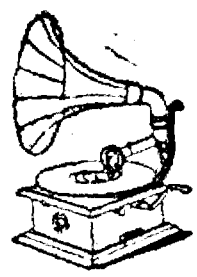

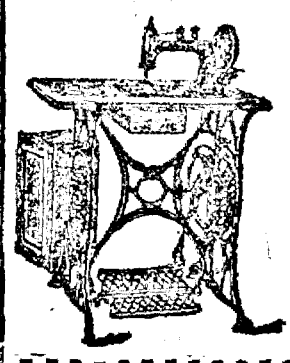

Maşini de cusut
Maşini de scris
Biciclete şi
Gramafoane etc.

Utensiliile acestor maşini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede şi prompt.

TIMBALE!

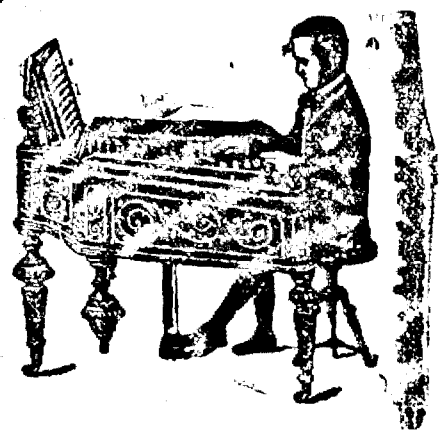

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oţel, foarte trainice şi de o resonanţă deosebită se pot comanda numai dela mine, cu preţurile cele mai moderate, pe lângă garanţie de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Preţcurenturi, la cerere, se trimit gratis. Corespondenţa întrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sîrbească.

Cele mai fine şi mai elegante haine

pentru bărbaţi şi copii,

cel mai potrivit şi cel mai ieftin isvor de cumpărare pentru ori-ce îmbrăcăminte se află la

Moskovitz Zs.

Arad, edificiul teatrului

unde e asortiment bogat şi cel mai bun croi.

Trag atenţiunea binevoitoare a P. T. preoţi, precum dnilor teologi şi pedagogi asupra îmbrăcămintelor

„Saguna"

făcut de mine, ce se poate cumpăra esclusiv numai la mine, precum şi **redingate şi veste preoţeşti.**

Ori-ce îmbrăcăminte cumpărată dela mine, se străformă după măsura corpului fără nici o plată.

Telefon nr. pentru oraş şi comitat: 534. Intrebuinţarea telefonului pentru P. T. public e gratuită.

Comande din provincie se efeptuesc momentan.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari

Ujpest, Lörincz-u. 50.

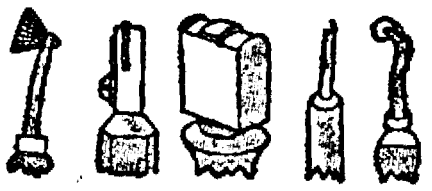

Recomandă *pantofarilor şi ciobotarilor* precum şi *pielarilor* **unelte de branşe,** calitate bună, preţuri moderate. — Comersanţilor se dă rabat. — Catalog gratuit şi francat.

Omaszta János,

fabricant de lămpi pentru trăsuri.

Budapest

VIII. Óriás-utca 20/a

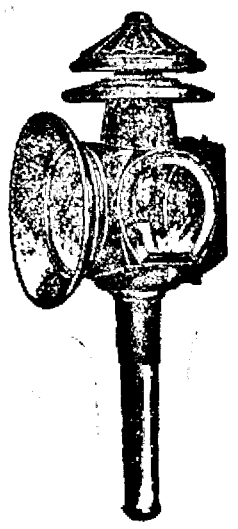

Primeşte comande de ori-ce lămpi pentru trăsuri şi automobile, — comande pentru galvanoplastică şi ori-ce reparaturi de branşe.

Premiat la a. 1903 din partea expoziţiei industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpucar,

— Nagybecskerek. —

Liferează în ţară şi străinătate păpuci de piele, pâslă, mătase şi catifea, pentru bărbaţi, dame şi copii cu preţurile cele mai ieftine Serviciu promot. — Catalog trimit gratuit. — Revînzătorilor li-se dă rabat

---

In atenţia pomicultorilor!

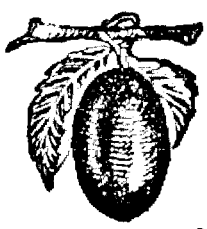

Ofer altoi de pruni bosnieci ca »**Balkanska Carica**« (Regina balcanului) şi »**Kraljica Bosne**« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2 3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, escepţional de dulce şi foarte gustoasă. Se coace spre sfârşitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea ţuicei şi a sligoviţului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziţia milenară din Budapesta 1896 şi la expoziţia din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziţia internaţională din Paris 1900 cu medalie de argint şi în fine la expoziţia regnicolară din Bosnia şi Ertegovina ţinută la Sarajevo tarăşi cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,

mare proprietar în **Brečka, Bosnia.**

KUN ENDRE,

atelier cu maşini electrice pentru ascuţire artistică şi homoru.

SZATMÁR,

casa-Lévay, vis-á-vis de Tribunal.

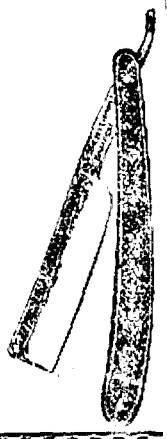

Se recomandă pentru pregătirea şi ascuţirea oricărui soi de cuţite, ca cuţite pentru cârnăpie şi bucătărie, pentru masă şi bricege, unelte pentru ciobotari şi cojocari precum şi ascuţirea bricelor pre lângă preţuri convenabile şi execuţie ireproşabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor secotesc taxa numai pentru 5.

Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri şi Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4 Depozitul orăşenesc şi biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanţii ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare şi al poştelor.

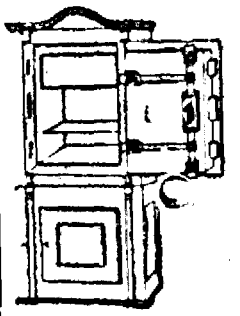

Efectuiază casse de bani, libere contra focului şi spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit şi franco.

Igaz Sándor,

mare depozit de ciasornice, diferite articole şi giuvaericale de diamant, briliantine, aur şi argint.

Arad, Andrássy-tér (Palatul Minoriţilor).

Îşi recomandă bogatul său depozit, asortat cu diferite articole pentru

Cadouri de Crăciun.

Despărţământ separat pentru articole de prima calitate de **argint de China**	Ciasuri de părete cu sunet de harfă şi de clopot, în diferite colori şi formate elegante.

Preţuri de tot solid fixate.

Fondat la 1902. **Telefon Nr. 321.**

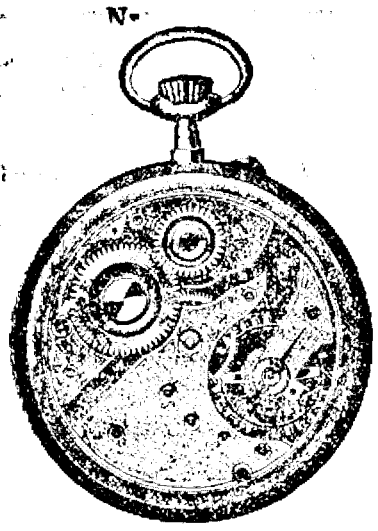

Tóth József

ciasornicar special şi de cronometer, giuvaergiu, depozitar de gramofoane, plăci şi articole industriale artistice

SZEGED, DUGONICS-TÉR Nr. 11.

Cea mai bună şi mai ieftenă sursă pentru cumpărarea giuvaerelor, gramofoanelor şi plăcilor. Pentru ceasornice şi gramofoane noui primeşte garanţie de zece, pentru reparaturi de nouă ani. Expediţia se face zilnic de trei ori.

Plata în numărar se face la ceasornice şi juvaer cu reducere de 12%. La gramofoane cu 15%.

Vânzare în rate. **Nenumărate scrisori de mulţumită.**

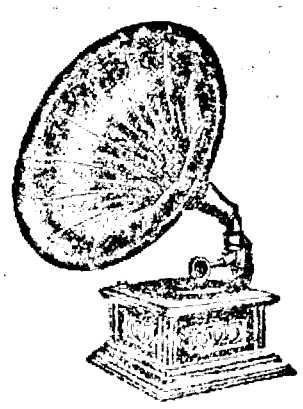

Catalogul ilustrat se trimite oricui gratuit.

Serviciu cinstit şi solid care-l profesez dela deschiderea casei mele îmi asigură an de an o desfacere crescândă, fapt care mă pune în plăcuta situaţie de a **pune** la dispoziţia clientelei mele noui **preţuri scăzute în rate şi bani gata** pe urma cumpărăturilor făcute în masă, deci mai ieftine.

Depozitul cunoscut în întreagă ţara de plăci şi gramofoane, l'am mărit cu un magazin de ceasornice, juvaere şi atelier de reparaturi.

Ca cunoştinţe speciale amintesc că **sunt de 25 de ani ceasornicar.** Meseria am învăţat-o la renumitul atelier de cronom. şi ciasornice Brauswetter János, unde am lucrat ani de-a rîndul ca calfă şi pe urmă ca conducător. Faptul acesta, apoi celelalte experienţe şi renumele câştigat până aci sunt garanţie deplină că orice comandă ori reparatură în acest ram va fi executată cu pricepere specială, conştiinţios şi prompt.

Plec în lupta vieţii cu două lozinci: **„Cinste"** şi **„Omenie"** şi nădăjduiesc că on. public în interesul propriu va aprecia şi sprijini încercarea mea, întocmai ca începutul modest al depozitului direct de gramofoane şi plăci, pe care în cursul alor 10 ani l'am condus aşa fel că azi e cunoscut de toată ţara. Asigurînd că orice comisioane faţă de mine se vor executa cât se poate de minuţios, vă rog ca orice cumpărături să le faceţi la mine şi să mă recomandaţi în cercul cunoştinţelor dumneavoastră.

Nutrind această plăcută nădejde, rămân cu deosebită stimă:

Tóth József,
mare negustor de cronometre, gramofoane şi plăci, ceasornicar special şi giuvaiergiu.

Condiţii de transport şi plată.

Cu apariţia acestui preţ-curente toate celelalte sunt nevalabile.

Ratele indicate şi preţurile în numărar se înţeleg fără nici o reducere. Dar dacă la comanda pe rate, jumătate din suma întreagă se plăteşte contra ramburs, se acordă o reducere de 8% (la ceasuri şi giuvaiere 6%).

Comande sub 30 cor., pe lângă reducere de 15%, se execută numai în bani gata (la ceasornice şi giuvaiere 12%).

Preţul comandelor de peste 30 cor. se plăteşte în zece luni, aşa fel că rata primă de 20% (o cincime) se solveşte îndată, iar restul în opt rate lunare egale. Astfel la o comandă de 50 cor. se vor rambursa zece coroane, iar cele opt rate vor fi de câte 5 cor.

La comande de peste 200 cor. rambursa e de 25% la sută, iar restul se plăteşte în zece rate lunare. Transacţii cari durează mai mult de zece luni nu se admit.

La orice aparat se aclud **6 mari plăci duble** (sau 12 arii) **un elegant album de plăci, 1000 bucăţi ace de concert şi o bisactea de lemn** pentru păstrarea acelor noui şi vechi. **Garanţie de 10 ani şi instrucţia cum să se folosească.**

Iar dacă la comandarea gramofoanelor aceste accesorii sunt dispensibile, la plătirea pe rate se face o reducere de 25 cor., iar în bani gata de 21 cor.

Pentru **pachetare se pune** în socoteală cumpărătorului numai **o cheltuială neinsemnată.** — Transportul îl suportă cumpărătorul.

La comandele din străinătate se cere aconto. **Comande pe rate, pentru străinătate nu se admit.** In Africa, America şi Azia, numai pe lângă trimiterea costului, cheltuielilor de împachetat şi transport.

Preţurile prezentului **sunt fixe** şi nu se admite **nici** o tocmeală.

Fiindcă condiţiile de plătire în rate, stabilite de mine sunt atât de avantajoase, încât astfel de preţuri la alte firme nu se fac nici plătind în bani gata, sunt constrins să trimit obiecte pe rate numai oamenilor absolut acreditabili şi bine reputaţi.

La comandele iunior e necesar un om major care să primească garanţie nelimitată.

Comandele în numărar se fac cu întoarcerea curierului, iar pentru cele în rate se recere timp de 1—2 săptămâni.

Preoţilor, capelanilor, proprietarilor, funcţionarilor superiori şi rentierilor le deschid cont curent fără nici un girant.

Nu am agenţi şi voiajori, astfel clientela iese mai ieftin, căci diurnele acestora lipsesc.

La cumpărare în rate se recere descrierea stării materiale, pentru stabliirea creditului.

Gramofon parlofon
Nr. 1.

Greutatea aparatului montat 5 chl. 100 gr. Mărimea **cutiei** 27×27×14 cmetri. Lustruit în culoarea nucului, cu piedestal sculptat şi fruntarii, cu propagator campanulă, lărgime 40 centimetri, cu braţ de transmisiune fonetică lărgit progresiv **„Patent"** mecanism **„Record"** care se poate trage în decursul cântecului. cu un disc 20 cm. în diametru, lustruit, cutia fonetică **„Tresor Record".** — Preţul; împreună cu şase plăci mari de concert, duble, adecă 12 arii, un frumos album de plăci 100 ace de concert într'o cutioară drăguţă de lemn şi o ştergătoare de plăci; în rate **60 cor. (30 fl.)** în bani gata scoţind 15% **51 cor. 75 b. (25 fl. 50 cr.).**

Gramofon parlophon
Nr. 5.

Greutatea aparatului montat 6 chl. 250 gr. Mărimea **cutiei** 33×33×16 cm., din mahon lustruit, cu fruntarii incrustate în argint, în toate patru laturile cu decoraţii de mozaic, cu propagator campanulă, lărgime 45 cm., cu braţ de transmisiune fonetică **„Patent"** Nr II circumferiat, mecanism **„Record"**, disc 22 cm. în diametru, lustruit. Cutia fonetică **„Tressor Record".** Preţul; împreună cu şase plăc mari de concert, duble, adecă 12 arii, un frumos album de plăci 1000 ace de concert într'o cutioară drăguţă din lemn bun şi o ştergătoare pentru plăci; în rate 75 cor. (35 fl. 50 cr.). In bani gata detrăgând 15% **63 cor. 75 b. (31 fl. 88 cr.).**

SCRISORI DE MULŢUMITĂ.

On. dle I. Tóth, Szeged!

Am primit gramofonul şi încercându-l vă pot spune că sunt pe deplin satisfăcut de el. Primiţi mulţumirile mele. Trebuie să vă mai spun că vine lumea să-l vadă, ca pe o minune, şi nu se satură să-l vadă şi să-l asculte etc...

Bustyaháza, 20 sept. 1911.
Cu stimă:
Guary Kálmán, inginer de pădure c. reg.

DECLARAŢIUNE.

On. Dle! Gramofonul l-am primit bine, şi-ţi mulţumesc; sunt destul de satisfăcut, atât ce priveşte frumuseţa, cât si sunetele curate, bune îndestulesc şi pretenziunile cele mai delicate, etc. cu stimă:

Matei Stefani, hotelier. *Uzina Szomolnok.*

DECLARAŢIUNE.

M. On. Dle!

Cu toată stima vă încunoştiinţez, că cu gramofonul primit dela D-ta sunt pe deplin satisfăcut, – drept aceea primiţi recunoştinţa şi mulţămita mea.

Sperez, că D-ta vei mai primi comande din ţinutul acesta, pentrucă ne-am convins, că avem de-a face cu un om foarte cinstit şi conştiinţios. — Drept aceea Vă recomand, ca pe comerciantul cel mai de încredere al Ungariei.

Baráthely, u. p. Mediaş.

Cu cea mai profundă stimător.

Sever Meţian, preot gr. or.

DECLARAŢIUNE.

M. On. Dle Tóth!

Am primit preţul D-voastre pachet, cu care sunt pe deplin mulţumit. Primeşte deci sincera mea mulţumită.

M'am convins, că publicul are de-a face cu un om corect, iar nu cu un negutător palavragiu de reclamă. Azi-mâne nimeni nu va mai cuteza să cumpere, pentrucă negutătorii aceştia palavragii de reclamă la tot pasul înşală oamenii. Dumnezeu să Vă trăiască pentru răspândirea comerciului ung.

Gurahonţ, (comit. Arad) 1 Decemvre 1909.
Sunt al D-tale stimător:
Ioan Lebóh, inspector montan.

Gramofon parlophon
Nr. 8.

Greutatea aparatului montat 8 chl. 250 gr. Mărimea **cutiei** 40×40×19 cm. Din lemn de stejar lustruit, pedestal lat, unghiuri rotunzite şi laturea din faţă impodobită cu gravuri. Mecanism **record,** propagator fonetic campanulă, lărgime 52 cm., cu braţ de transmisiune fonatică **„Patent"** Nr. II circumferial al lărgit progresiv. Disc 25 cm. in diametru. Cutia fonetică **„Reform".** Preţul: împreună cu 6 plăci mari de concert, duble, adecă 12 arii, un frumos album de plăci 1000 ace de concert într'o cutioară drăguţă din lemn şi o ştergătoare pentru plăci; în rate 90 cor. (45 fl.) în bani gata scoţind 15% **76 cor. 50 b. (38 fl. 25 cr.)**

Gramofon parlophon
Nr 103.

Greutatea aparatului montat 5 chl. 600 gr. Mărimea **cutiei** 32×32×15 centimetri. Din lemn lustruit în culoarea nucului, în toate patru laturile cu decoraţii de mozaic, cu propagator campanulă, lărgime 45 cm., cu braţ de transmisiune fonetică **„Patent"** Nr. II. circumferial, mecanism **„Record"**, disc 22 cm. în diametru, lustruit. Cutia fonetică **„Tressor Record".** Preţul; împreună cu şase plăci mari de concert, duble, adecă 12 arii, un frumos album de plăci 1000 ace de concert într'o cutioară drăguţă din lemn şi o ştergătoare pentru plăci; 70 cor. (30 fl.), în bani gata scăzînd 15% **59 cor. 50 b. (29 fl. 75 cr.)**

Gramafon pentru familie „Record". Nr. 107.

Greutatea maşinei 7 Kgr. 90 gr.

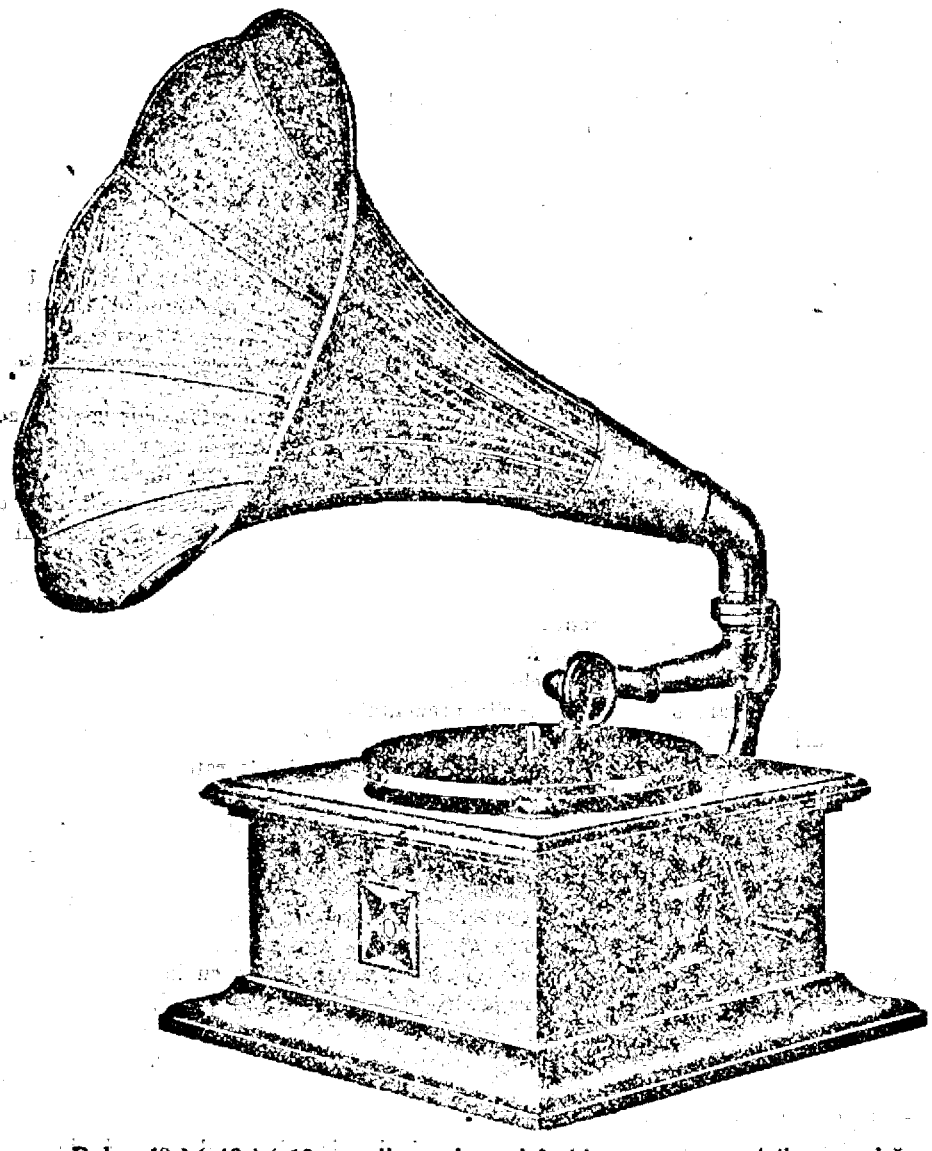

Dulap 40 × 40 × 18 cm. din mahagoni închis, cu ornamentaţie mozaică cu trei laturi, cu coperiş şi băza rotunzite, cu trompetă de 52 cm. în forma floarei, tonic cu braţ II. îndoicios, cu mecanism «Record», cu discul în diametru de 25 cm. nichelat şi lustruit, cu membrană «Reform». — Preţul: împreună cu şase plăci mari de concert, duble, adecă 12 arii, un frumos album de plăci 1000 ace de concert într'o cutioară drăguţă de lemn şi o ştergătoare pentru plăci; în rate **90 cor. (45 fl.)** la plătire în bani gata 15% rabat **76 cor. 50 fil. (38 fl. 25 cr.).**

Gramofon parlophon

Nr. 32.

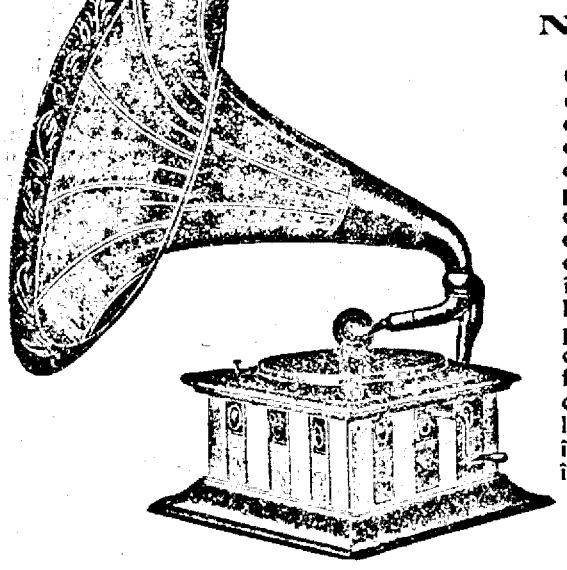

Greutatea aparatului montat 12·200 chlg. Mărimea **cutiei** 41×41×22, din lemn de stejar lustruit întunecat, fruntarii cu decoraţiuni, şi aplicaţii de intersia, cu capac mobil, propagator campanulă lărgime 57 cm., cu braţ de transmisiune **„Patent"** circumferial IV mecanism spirală dublă **„Tandem"** şi disc lustruit în diametru 30 cm., cu membrană **„Exhibition"**. Preţul: împreună cu şase plăci mari de concert, duble, adecă 12 arii, un frumos abum de plăci 1000 ace de concert într'o cutioară drăguţă de lemn şi o ştergătoare de plăci; în rate **140 coroane (70 floreni)** în bani gata, detrăgând 15% **119 coroane (59 fl. 50 cr.).**

Gramofon parlophon

Nr. 22.

Greutatea aparatului montat 9 chl. 300 gr. Mărimea **cutiei** 39×30×19 cm., lustruită în culoarea stejarului, cu capac mobil, piedestal înalt, cu colţuri şi fruntarii admirabil sculptate, propagator campanulă, larg 52 cm., cu braţ de transmisiune lărgit progresiv **„Patent"** III circumferial. Mecanism **„Record"** cu spirală dublă, disc lustruit 25 cm. diametru. Cu membrană **„Reform Gummis"**. Preţul: împreună cu şase plăci mari de concert, duple, adecă 12 arii, un frumos album de plăc 1000 ace de concert într'o cutioară drăguţă de lemn şi o ştergătoare de plăci; în rate **110 coroane (55 floreni)**, în bani gata cu scadinţă 15% **93 coroane 50 fileri (46 floreni 75 cr.).**

Inovaţie senzaţională. Să ne ferim de imitaţii fără valoare.

Ceasornic gramofon

Deşteaptă după rinţă cu cântece muzică.

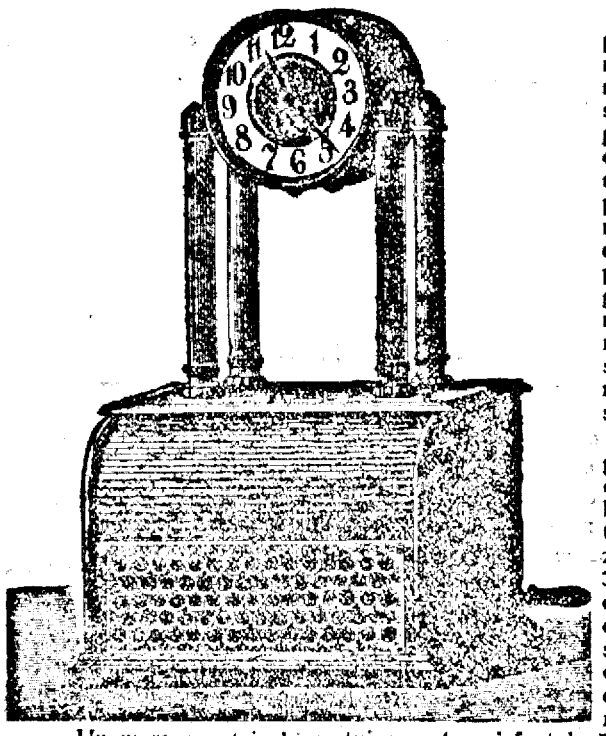

Această noutate cu adevă practică şi frumoasă poate s mereu ca decor pe masa saloanele familiilor celor mai seamă. Mărimea ceasornicu gramofon 33 × 35 × 56. C executată foarte elegant e stejar deschis. Partea dina pentru întrebuinţarea gramo nului, e provăzută cu un de lemn. Sunetul să transm printr'un braţ fonetic, lărgit p gresiv şi prin găurile plăcii metal se propagă cu pute naturală. Gramofonul nu f sgomot şi e provăzut cu me nism veritabil elveţian, pe d spirale puternice.

In calitatea aceasta nu găseşte nicăiri. Ceasornicul dicat pe patru frumoşi stâlpi d lamă galbină, într'o cutie de tal roşu. Mecanismul de pr zie, tras o singură dată um 36 ore. Dacă vroim să folo ceasornicul gramofon pe deşteptare potrivim arătăto şi ne va deştepta cu cântări chestră militară sau taraf, d dorinţă şi placa aplicată me nismului.

Un mare avantaj al acestui aparat e şi faptul că lăsând storul, nici un su străin nu se mai aude, iar acul de transmisiune traversând întreagă placa, apar se opreşte de sine. Instrucţii se alătură fiecărui aparat. Preţul: împreună cu ş plăci mari de concert, duble, adecă 12 arii, un frumos album de plăci 200 ac ştergătoare pentru plăci: în rate **140 coroane (70 fl.),** în bani gata **119 coro (59 floreni 25 cruceri).**

Gramofon parlophon

Nr. 44.

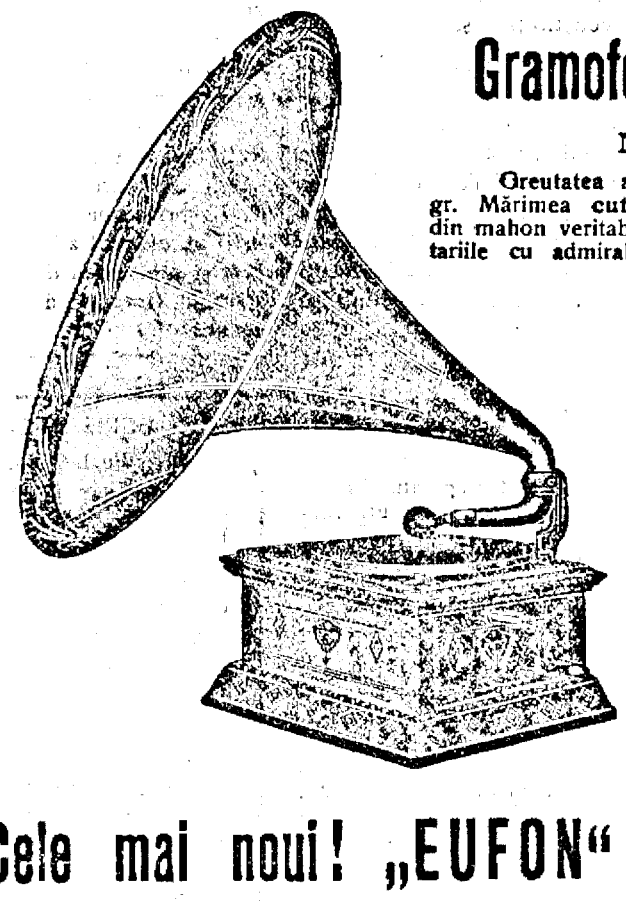

Greutatea aparatului montat 15 chl. gr. Mărimea **cutiei** 41 × 41 × 23 centim din mahon veritabil Sapheli, pedestalul şi fr tariile cu admirabile aplicaţii intarsia stil rock, execuţie admirab capac mobil, propaga campanulă larg de centimetri cu braţ transmis une nichel, lărgit progresiv „Pate IV circumferial, disc truită în diametru, canism **Duplex** cu ral duplă şi membr **Exhibition.** Preţul: preună cu şase p mari de concert, du adecă 12 arii, un fru album de plăci 1000 de concert într'o cuti drăguţă de lemn ş ştergătoare de plăci; în rate 200 cor. (100 în bani gata scoţind 1 170 coroane (85 fl.).

Cele mai noui! „EUFON" Gramofoane,

fără propagator având în vedere că „EUFOANELE" nu au nevoe de propagator; pot fi luate foarte uşor şi în escursii.

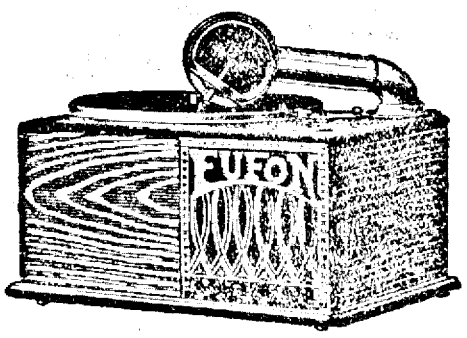

„EUFON" Export II în culoare mahonului sau a stejarului, cu dimensiunea cutiei 32 × 24 × 15 cmetri. Membrană fină, 6 plăci mari de concert, duble, adecă 12 arii, un frumos album de plăci 100 ace de concert, într'o cutioară drăguţă de lemn şi o ştergătoare de plăci. Preţul: în rate **70 cor. (35 fl.),** în bani gata scoţind 15% **59 cor. 50 fil. (29 fl. 75 cr.)**

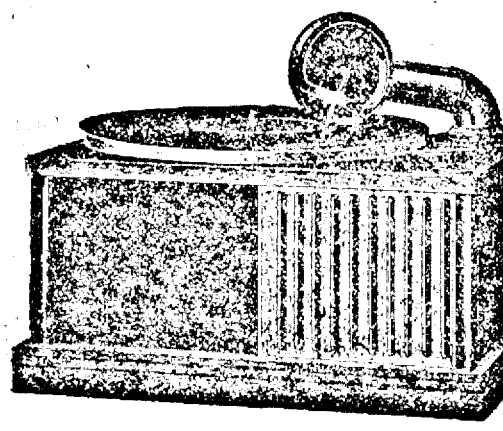

„EUFON" I din lemn de stejar lustruit în tunecat sau deschis, dimensiunea cuti 33 × 26 = 16 cm. Membrană prima, 6 plă mari de concert, duble, adecă 12 arii, un fru mos album de plăci 1000 ace concert într' cutioară drăguţă de lemn şi o ştergătoare d plăci. Preţul: în rate **100 cor. (50 fl.)** i bani gata scoţind 15% **85 cor. (42 fl. 50 cr.**

Contrafacerea oprită!

CELE MAI BUNE PLĂCI ROMÂNEȘTI

Prețuri de tot scăzute!

Plăcile cuprinse în acest conspect pot fi folosite pentru ori-ce gramofon, fiind toate de 25 cm. în dimetru, fiind duble au îndoită valoare față de plăcile de până aci cari erau simple. Pentru valoarea melodiilor și calitatea ireproșabilă se primește garanție. Prețul plăcilor în rate 3 cor. 20 b. (1 fl. 60 cr.), în bani gata, cu reducere de 15% 2 cor. 70 b. (1 fl. 35 cr.) împreună cu concesiunea autorului. — La comande de plăci rog să cereți conspectul ariilor.

1912.

Lista noilor plăci de Gramofon.

Muzica regimentului 6 MIHAI VITEAZUL, sub conducerea capelmaistrului NAMIAN.

10527. Manevra Dadilovului. — Parada 10 Mai 1911.
10531. Sârba umoristică. — Marșul din „Dragoste de Țigan".
10532. Sârba junilor turci. — Hora berarilor.
10533. Sârba lui Don. Căprar. — Hora veseliei.
10534. Sârba veteranilor. — Dansul rezervistului.
10535. Sârba cocoșilor. — Hora peștilor.
10536. Intoarcerea dela manevră. Marș. — Plecarea la manevre. Marș.
10537. Sârba cumetrei. — Căzăceasca.
10539. La bătălie. — Sârba lui Pantelimon.
10540. Suma Mariţa, Imn. Bulgar. — Tărășelul.
10541. Secesion vals. — Valsul Carmen Sylva.
10543. Șoapte de iubire, vals. — Marșul din „Contele de Luxemburg".
10546. Cavotta, vals. — Valsul din „Frumoasa Rizeta".
10548. Sârba. Luna de miere. — Pisicuța. Mazurka.
10552. Sârba lui Ignat. — Sârba din căruță.
10553. Garda de onoare. Marș. — Marșul din „Suzana".
10554. Sârba lui Păun. — Moara în Pădure.
10559. Princesa Maria, vals. — Potcovarii în Pădure.
10560. Sârba prietenilor. — Sârba Steluței.
10557. Cucul și Priveghitoarea, polca fantasie. — Visul Negrului.
10563. Souvenir din Sorento. — Souvenir din Mehadia. Vals.

Celebra orchestră Gh. Dinicu, București.

10589. Pe lângă plopii fără soți. — Troica.
10590. Când eram copil odată. — Serenada de altă dată.
10591. Când sufletul 'mi-e cuprins de dor. — Hora lui Magheru.
10594. Tu ne sauras jamais. — Hora lui Dinicu.
10597. Pe umeri plete. — Hora lui Ignat.
10598. Mișmașul lui Gheorghiță. — Hora lui Mura.
10599. Hora ploaiei. — Cărăușul.

Orch. Bercheșiu și Orch. Solomonescu, București.

10521. Din spre ziuă. Solo de Muscal. — Valsul lui Bercheșiu.
10522. Olteneasca. — Valsul din „Suzana".
10524. Hora Bacăului. — Vals din „Prinț și Bandit".
10525. Cimpoiul lui Pantelimon. — Potpuri din „Dragoste de Țigan".

Renumitul Tenor Corescu, București.

10565. Hi la deal, hi la vale. — Cine mă aude cântând.
10567. Bagă Doamne luna în nori. — Doina din Crișana.
10569. Bade zău o fi păcat. — Cântecul lui Pantelimon.
10571. Știi Badea ce mi-a spus? — Cântă puiul cucului.
10573. Jelim'aș. — Dor pe vale.
10574. Floarea fin. — Vino badea.
10577. Veselia lui Corescu. — Știi tu mândră ce ți-am zis?
10579. Ardeleanca. — Măi ungure măi!
10581. Agent electoral. — Ghiță indignatul.
10583. Examenul din Transilvania. — De departe!

Madam Dragana cu acomp. Orchestra Solomonescu, București.

10501. Păpușica. — Are mama trei băieți.
10503. La gara la Leordeni. — Hora peștișori.
10505. Când te-am văzut așa frumoasă. — De unde vii fă lele.
10507. Cu jale și cu mâhnire. — Pe lângă plopii fără soți.
10509. Lumea mea. — Talmeș, balmeș la cișmegiu.

Neîntrecutul I. Marinescu cu Orch. Solomonescu, București.

10511. Politica internă. — Nu mă abandona.
10512. De te-or trece ani. — Geaba puică mă mângâi.
10515. Șapte săptămâni în post. — Fusul.
10516. Hora peștilor. — Dorința.
10517. Oglinda. Romanța. — Fetele dela Sălcele.

Iresistibilul Cântăreț Panaitescu, București.

10587. Troica. — Vino la mine.
10588. Nu știu cum și nu știu ce. — De m'ai iubi.
10607. Pe mare. — Myrella.
10609. Sărmana Hanny. — Te duci tu an de suferință.

Iresistibilul cupelist Florea Mateescu, București.

10613. Ceasornicarul. — Năiță Fotograful.
10614. Cârlig. — Era o zi de Mai.

Simpaticul Comic Bolyn, București.

10603. Coana Ghioala la Moși. — Mardeașul la complet.
10604. Coana Tinca la canalizare. — Coana Lisaveta la sindrofie.

Plăcile Transilvaniei.

Muzica regimentului 31, Sibiiu.

3718. Unde ești? Marș. — Ardeleana. Invârtită.
3719. Romana. — Bătuta. Sârba.
3720. Călușerul. — Știi tu (cu solo de Fligehorn). — Sârba Transilvaniei.
3722. Limba mea, marș. — Știi tu, marș.

Celebra orchestră Alexandru Miklós din Sibiiu.

3709. Somnu m'i-e și m'aș culca. — Mândro de dragostea ta.
3710. Nu m'abandona. — Hora trocarilor din Brașov.
3711. Joc românesc: Invârtita măierenilor. — Când și-a pierdut ciobanul oile.
2712. Sârba meseriașilor din Sibiiu. — Cântarea verzilor la munți în Ardeal.
3713. Invârtita din Sibiiu. — Hora din Târgovești, de Elisa.
3714. Hățăgana din Abrud. — Doina fetițelor din mărginime.
3737. Sârba junilor și învirtită. — Gând mult, Sârba.
3738. Sârba popilor. — Invârtita din Sibiiu.

Alex. Miklós și Roth, Sibiiu.

3729. Doina și Hora Iancului. — Sârba boierilor.
3730. Hora domnișoarelor și învârtită. — Cântec amorezat și la moară la hârța pârța.

Solo de clarinet, cântate de V. Roth, Sibiiu.

3717. Doina de clarinet din Ardeal. — Compoziții românești.

Fluier.

Cântate în fluer de Dr. A. Bogdan, Sibiiu.

3731. Doină. — Pentru ochi ca murele.
3732. Foaie verde de secară. — Doina Ciobanului.
3733. Dela Nistru pân' la Tisa. — Auzi valea cum răsună.

Nicolae Orbu, fluieraș, Sibiiu.

3734. Doina: Frunză verde și învârtită. — Dansul din Rășinar.
3735. Doina ciobanului. — Invârtita măierenilor.
3736. Cântecul Ciobanului. — Invârtită cu brâu din Săliște.

Cântate de Ion Stanciu, tenor cu orchestra Miklós, Sibiiu.

3715. Până când măi Ardelene. — Nu întreba de a mea iubire.
3716. Doina ciobanului. — Dormi în pace. Romanță, cu acompaniament de pianino.
3723. Mi-a trimis bădița dor. Doină — Călugărul. Romanță.
3724. In raristea de lângă. Romanță. — Bagă Doamne luna 'n nori.

Coruri de bărbați executate de Reuniunea sodalilor români din Sibiiu.

3725. Imnul Unirii. — Doină. (Cor cu solo.)
3726. Tainic se luptă. — Imnul Unirei.
3727. Inzadar alerg pământul. — Mori mândro.
3728. Dumnezeul nostru. — Păsărică trecătoare.

Cântece poporale. Sava S. Damian. Arad.

3701. Bagă Doamne luna 'n nor. — Motul la drum.
3702. Mândruliță dela munte. — Astăzi beau și mâne beau.
3705. Vin Țăranii. (Mișcarea țărănească din Martie 1907.) — Inainte. Poesie de D. Tb. Neculuță.

Muzica Regimentului 6 Mihai Viteazul, București.

3953. Marș războinic. — Dragoste de țigan. Vals.
3955. Soldatul voios. Marș. — Fata pădurarului. Vals.
3956. Farmecul valurilor. Vals. — Sârba militarilor.
3957. Hora Floricei. — Sârba Cuconiței.
3958. Sârba Unirei. — Hora Crevedianca.
3959. Hora dela Bolintin. — Sârba drăguțelor.
3960. Hora ca la Breaza. — Sârba Mărioarei.
3963. Hora Sinaei. — După divorț. Vals.
3964. O zi de sărbătoare, Potpuri I. — O zi de sărbătoare, Potpuri II.
3965. Desteaptă-te Române. — Valsul Brigit Part I.
3966. Sârba lui Don Vagmistru. — Valsul Brigit Part II.
3968. Viața e un vis. Vals. — Retragerea cu torțe.
3904. Romanul, partea I. — Romanul, partea II.
3905. Schimbarea Garzei. — Atacul, marș.
3916. Sinaia, marș. — Văduva veselă, vals.
3917. Drapelul român, marș. — Farmecul unui vals.
3918. Vagabonzii, marș. — Zeița Dunărei, vals.
3919. Marș constituțional turcesc. — Osman Pașa, marș.
3920. Colo'n grădiniță. — Marș Imperial Otoman.
3921. Aur și argint, vals. — Polca mimica.
3922. Primul surîs, vals. — Polca Marien.
3923. Mazurca grațioasă. — La Matchiche.
3924. Sârba fetițelor. — Hora Crai nou.
3927. Văduva veselă, marș. — Să te văd, vals.
3928. Blondinette, vals. — Marșul generalului Anghelescu.
3842. Firea soldatului, marș. — Hora Bucureștiului.
3843. Marș vitejesc. — Sârba Lenuței.
3844. Polca Divina. — Regele vânătorilor, vals.
3846. Quadril național cu comando fig. 1, 2, 3. — Quadril național cu comando fig. 4, 5, 6.

3847. Dolce făr niente, vals. — Hora veseliei.
3865. Buchet național. — Mugur, mugurel (I. Corescu celebrul tenor național.)

Muzica Regimentului 4. Roșiori „Principesa Maria", București.

3969. Sârba Trivalei. — Hora din Arges.
3970. Flori de lămâiță, horă. — Sârba Roșiorilor.
3971. Hora lui Ciolacu. — Sârba Moșilor.
3972. Iubește-mă Veto dragă. — Ce e dorul? Romanță.
3973. Hora din Vâlceni. — Sârba domnișoarelor.
3974. Ca pe Mureș. — Dacă ramuri bat în geam.
3975. Hora lui Mihăileanu. — Junărie.
3976. Hora Ploieșteanca. — Sârba lui Poloni.
3977. Hora ca pe Vlașca. — Sârba din Obor.
3978. Hora din Călugăreni. — Sârba națională.
3979. Hora dorobanților. — Viața de soldat, marș.
3980. Salanchemen, Marșul de defilare la pas reg. 4. — Fluturaș, polca.
3981. Marșul de defilare, trap. — Marșul de defilare, galop.
3984. Doină cu solo de Fligehorn. —Retragerea lui Napoleon la 1812.
3985. Visul păstorului, horă. — Priveghitoarea de peste Olt.
3986. Regina balului, polcă. — Marșul jubileului.
3987. Galop. — Marșul Moldovenilor.
3988. Polca mazurca. — Marș de manevre.
3989. Marș de tabără. — Steaua Polară, vals.
3990. Frumoasa Elena, polca. — Primirea generalului.
3992. Steluța, Polca, Mazurca. — Marșul deșteptării.
3993. Amintiri din Carpați, Potpuri I. — Amintiri din Carpați, Potpuri II.
3994. Hora Cheflîilor. — Hora soacrelor.

Regimentul I. Geniu.

3856. Marșul reg. I. geniu. — Vertige vals.
3857. Marșul Principelui Carol. — Hora și sârba reg. I. Geniu.
3859. Doină cu solo de flogor — Hora și sârba câmpului
3861. Banu Mărăcine și Brâulețul. — Hora și sârba majorului.

Celebra orchestră G. Dinicu, București.

3746. O noapte la Enescu. — Dor pribeag. Romanță.
3747. Hora lui Florea. — Vino la mine.
3748. Sus fetițo. — Lăsați-mă în pace.
3749. In ochii tăi e scris. — Sârba lui Filoti.
3750. Doina lui Dinicu. Matei, Matei, sârbă.
3751. Steluța. — Polca de concert.
3930. Hora lui Dobrica. — Fantasie lui Gheorghiță.
3931. Aur și argint, vals. — J'ai tent pleuré.
3932. Sârba cooperativei. — Marie, Marie.
3933. Sârba lui Pompier. — De-acum eu nu te-oi mai vedea.
3934. Hora din Surdină. — Jurământul femeii.
3810. Sârba dela Sărindar. — Potpouri național.
3812. Sârba nouă lui Dinicu. — Hora Unirii.

Orchestra națională Solomonescu, București.

3752. Sârba lui Moldoveanu. — Sârba lui Țipirig.
3753. Sârba Rozicei. — Ciocârlia.
3754. Sârba dela Obor. — Hora dela Potlogi.

Renumitul muscalagiu Țipirig cu acompaniamentul orchestrei pompierilor.

3830. Doină, solo de muscal cu acompaniam. de orchestră. — In spre ziuă, solo de muscal cu acomp. de orchestră.
3831. Maneaua turcească, solo de muscal cu orchestră. — Cavalul, cu solo de muscal și orchestră.

Neintrecutul Iancu Marinescu cu orchestra Solomonescu, București.

3766. Mai am un singur dor. — Lângă plopii fără soți.
3767. Să-ți ceri un semn iubit-o. — Jurământul femeii.
3768. Du-te dor la badea 'n sân. — Prinde-mi-te-aș.
3769. Hora dragostei. — Eu copil, tu copilă.
3770. Unde ești? — Plânge Bustrița în vale.
3771. In ochii tăi e scris. — Hora profira mea.
3772. Noaptea scărțâie fântâna. — Matei, Matei.
3773. Departe mândro, departe. — Au plecat Oltenii la coasă.
3774. Sârba Pompierului. — La carul cu doi boi.
3775. La șalul cel negru. — Cine are dor de vale.
3776. In grădina lui Ioan. — Arde foc inima'n mine.
3777. Ursoaica. — Foaie verde foi de vis.
3778. Cernelele. — Eu boboc, tu boboc.
3779. Dragostea de Țigan. — Dela Olt și până la Jiu.
3780. De-ar fi drumul prin pădure. — Neica-al meu cu calul bun.
3781. Las-o Gheorghe să iubească. — Ia-ți bobocii dela moară.
3782. Deșteaptă-te Române. — La moară la Făgădău.
3873. Alunelul. — Colo'n grădiniță.
2874. Dacă-ți este dor. — Luna doarme.
8875. Sub stejar. — Cumetrița.
3877. Dorul meu e numai dor. — Line Leana.
3878. Marie, Marie. — Ochi frumoși.
3879. Hai raci. — Aluneul.
3882. Mândro cu ochii ca mura. — Barbu lăutarul.
3886. Hora din căluș. — Nu purta rochia cu flori.
3832. De-acum nu te-oi mai vedea, romanță. — Regele vânătorilor. vals.
3835. Liliacul alb, romanță. — Hora Teleormanului, cântec național.
3836. Ochi căprii, romanță. — Două fete spală lână, cântec național.
3837. Rariștea, romanță. — Puica la șosea.
3838. Dor pribeag, romanță. — Mândra în poartă șade.
3839. Ar fi fost cu mult mai bine. — Oltenească, cântec național.
3840. Fă Frosino, cântec național. — Inimioară ce te bați.
3818. Aoleo Nastase. — Moartea Berthei.

Iancu Panaitescu cu acomp. orchestră București.

3783. Mai am un singur dor. — Pe lângă plopii fără soț.
3784. Siliță cârciumăreasa. — Nu plânge că te dau uitării.
3785. Mori puiule, mori. — Era o zi frumoasă.
3786. Coco e steluța mea. — Nina Barcarola.
3806. Regină dragă. — De m'ai iubi.
3807. De acuma nu te-oi mai vedea. — Anicuța neichii dragă.
3808. Iubește-mă Veto dragă. — Și ți-am zis puică.
3809. Doctorul nevestelor. — Rujița.

Naie Dumitrescu cu orchestra Națională. București.

3943. Haideți la isvor. — Ileana neichii, Ileană.
3944. Doctor de neveste. — Am un amant militar.
3945. Aoleo frate Peline. — Regele vânătorilor.
3946. Dulce copilărie, romanță. — Arde focul în paie ude.
3947. Așa'mi vine câte-odată. — Cine are cine n'are.
3948. Străini și fără de nume, romanță. — Din ochii tăi cei negri.
3449. De-ar fi mândra 'n deal la cruce. — Din Ploiești până'n Gheobaia.
3950. Mițo fa. — Călugărița.
3951. Sub balcon, romanță. — Foaie verde de susai.
3952. Foaie verde foi de foi. — Unde-ți văd margeanul roș.

Madame Drăgana cu acomp. orchestra Națională, București.

3787. Dădălina mea. — Frumușică.
3788. Cal bălan, șaua verde. — Pâc, pâc.
3789. Foaie verde grâu mărunt. — Amărită prăpădită.
3790. Jandarmul călare. — Ursitoarea.
3792. Geaba ai sprâncene vinete. — Trandafir după
3791. Geaba ai sprâncene vinete. — Trandafir după răzor.
3793. Gheorghiță geambaș de cai. — Murguleț căluțul meu.
3794. Solzi de pește. — S'a trecut iubirea noastră.
3795. Foaie verde măghiran. — Cine-i mai străin ca mine.

Madame Florica cu orchestra pompierilor.

3821. Am un leu și vreau să-l beau. — Mama cu inimă de piatră.
3822. Piatră, piatră cântec de dor. — Pe deal pe la Cornățel.
3823. Doina Oltului. — De-o vrea puica de n'o vrea.
3824. Pomelnicul, cântec național. — Foaie verde și-o pisică.
3825. Sabarelul, cântec național. — Cine face rublele.
3826. Lelița Ioana, cântec național. — Bărbatul înșelat cu cearta mahala gioaicei.
3827. Fir'ar ceasu afurisit când m'apucai de iubit. — Trecui printre zorele.
3828. Lele a dracului mai ești. — Taci, taci ca nuiaua.
3829. Negustori, negustorași. — Joia Moșilor cu țăranul și țăranca la turcoaice.
3866. Colo 'n grădiniță. — Frumoasă-mi fu viața.
3867. Haideți la isvor. — Lelea cu coadele lungi.
3868. Am să beau și să mănânc. — Nu e de multă vreme.
3869. Marinică dela Greci. — Pădurice pădurea.
3871. Țigănie, Țigănie. — Bulgăraș dela ghiață.
3872. Taci, taci ca nuiaua. — Hora miresei.
3908. Parastasul. — De-o vrea puica.
3909. A murit Ion. — Ion dela Obor.
3910. Femeia bețivă. —Femeia cu doi bărbați.
3942. Coalea'n grădiniță. — Frumoasă-mi fu viața.

Irezistibilul comic Emil Dimitrescu cu acomp. de pian, București.

3995. Sus fetițo. — Bucătarul.
3996. Dentistul damelor. — Moș Teacă.
3997. Țăranul la București. — Nunta lui Nae.
3998. A murit Stăncuța. — Ambulantul.
3999. Dascălul după înmormântare. — Fritz bețivul.
3848. I-am plăcut, mi-a plăcut. — Șoferul.
3849. Ordonanța colonelului. — Petrecere frumoasă.
3850. Un mic cadou. — Când am fost flăcău.
3851. Bubică Făt frumos. — Floricica fetiței.
3853. Amor electric. — Militarul vesel.
3854. Inimă de femeie. — Ramură de trandafir.
3855. Nevasta mi-e plecată. — Sărmanul orfan.

I. Tomescu, cupletist, București.

3799. Madam Sara. — Fecioara soldatului.
3745. Lipitorul de afișe. — Unu-doi.

Comicul Ștefan Iulian, București.

3796. Coana Manda în societate. — Grigoriță al Ioanței.
3797. Coana Manda atinsă de holeră. — Pomelnicul.
3798. Marghioala speriată de Cometă. — Coana Manda la Blériot.
3939. Coana Tița la cimitir. — Fata cocoanei Veta când a fugit.
3940. Coana Frosina la expoziție. — Gramofonul cocoanei Florei.

Statescu celebrul comic dela Moara Roșie.

3800. Conducătorul. — Baioneta.
3801. Sabia lui Bébé. — Marghiolita.
3802. I-am plăcut, mi-a plăcut. — Viața la București
3803. Biliardul modern. — Anatomia recrutului.
3804. Bonjour Madam. — Mașina domnișoarei. (Irezistibilul comic Emil Dimitrescu).
3805. Lecția de Teorie. — Ștefan Tulumba.
3912. Viața e un vis. — Micuța mea.
3913. Trece regimentul. — Regretul.
3914. Popa somnambul la hotel. — Popescu.
3915. Conducătorul. — Pescărie.

Comicul Jianu Dumitrescu cu acompaniament de pian

3817. Ghiță Sulu. — Iancala.
3818. Aoleo Natsase. — Moartea Berthei.
3819. Didino dragă. — Scandalul dela 10 Maiu.
3820. Șoferul amorezat. — Șirul la Bobotează.

I. Coerscu, cunoscutul tenor, național, București.

3755. Foaie verde trifoi. — Doina lăutarului.
3756. Nu ești mândro vrednică. — Rotarul.
3757. Plânge Bistrița în vale. — Petru Rareș.
3758. Năcăjit ca mine nu-i. — După ochi ca murele.
3759. Păunașul codrilor. — Luna de Dinicu.
3760. Cimpoiul. — Hora lui Mihăileanu.
3761. M'a încins dorul. — Mărită-te mândro.
3762. Bată-l Dumnezeu să-l bată. — D'aulică frunză 'n chică.
3763. Dorul meu e numai dor. — Cimpoiul fermecat.
3764. Doina din Coroană. — Vai mândruțo.
3765. Plânge Bistrița'n vale. — Un drac în pântec mi-a intrat.

Stefan Iulian, comic, București.

3936. Coana Manda în horă. — Ion Dobrăgianu.
3937. Cântecul țăranului Olteau. — Frusina și Lina la preumblare.
3938. Marghioala speriată de răscoală. — Bărbatul coanei Sița.
3939. Coana Tița la cimitir. — Fata cocoanei Vette când a fugit.
3940. Coana Frosina la expoziție. — Gramofonul cocoanei Florei.

Neintrecutul lancu Marinescu cu orchestra Gutescu București.

3873. Alunelel. — Colo'n grădiniță.
3874. Dacă-ți este dor. — Luna doarme.
3875. Sub stejar. — Cumetrița.
3877. Dorul meu e numai dor. — Lino. Leană.
3878. Marie, Marie. — Ochi frumoși.
3879. Hai raci. — Alunelel.
3882. Mândro cu ochii ca mura. — Barbu lăutarul.
3886. Hora din Căluș. — Nu purta rochie cu flori.

I. Corescu, celebrul tenor național.

3862. Auzi valea. — Doina Transilvaniei.
3863. Hora dela mahala. — Alunelul.
3864. Doina Oltului. — Dorul dela mănăstire.
3865. Mugur, mugurel. — Buchet național. (Regim. 6. Mihai Viteazul).

Iancu Panaitescu dela restaurantul Iordache, cu or. pompierilor.

3806. Regină Dragă. — De m'ai iubi.
3807. De-acum nu te-oi mai vedea. — Anicuța neichii dragă.
3808. Iubește-mă Veto dragă. — Și ți-am zis puică.
3809. Doctorul nevestelor. — Rujița.

Plăci unguresti.

Indulók.

Játsza az 51-ik gyalogezred zenekara.

601. Rákoczy- marsch. — Brucky tábori marsch.
613. Mit Klingendem Spiel. — Schönfeld marsch.
619. Jönnek a bosnyákok mars. — Habsburg marsch.
737. Marseillaise francia foradalmi induló. — Szoialista marsch.
807. A néger álma. — Tiroli favágó marsch.
M823. 73. gyalog ezred indulója. — Katonai takarodó.
M 835. A kis szökevény, marsch. — Urnapi körmenet diszlövéssel és harangozással.

Bemutató és jellegzetes darabok.

Játsza az 51 gyalogezred zenekara Bécsben.

M 940. Grivicza-induló erös fölvétel. — Sinaia-induló citányérral.
M 933. Kürtötsök indulója „Aida" operából. — A vendégek bevonulása Wartburg várába „Tannhaeuser" operából.
M 821. Ferdinánd Károly föherceg-induló. — Katonai temetés.
625. Az örség felvonulása. — Unter dem Doppeladler.
645. Malom a fekete erdöben. — Erdei kovács.
651. A rezervista álma I rész. — A rezervista álma II rész.
653. A rezervista álma III rész. — A rezervista álma IV rész.
Ezen szenzációs müdarab 2 nagy lemézből áll:
781. A tüzoltók kivonulása. — A vig rézkovács.

Xilophon zenekarkisérettel.

7611. Konzert-Polka. — Katinka Polka.
763. Irlichter-Polka. — A harkály.

Harangjáték zenekarkisérettel.

659. Feketeerdei zenélö óra. — Boulanger-induló.
661. Almodozó hóvirág. — Harag Gavotte.
M 111. Radetzky-induló. — Boulanger-induló.
M 112. Spanyol szerenád. — Margit tánodala.

Celloszóló.

Játsza Pawloff tanár.

833. Siciliana a. „Paraszt becsület"-böl. — Serenade.
C 3298. Merengés, celloszóló. — Ave Maria, celloszóló.

Cigányzenék.

Ifj. Berkes Béla, m. kir. udvari zenész cigányzenekara.

550. Nyiregyházi toronyban, csárdás. — Helyre Kati, Kati. — Lujza csárdás.
558. Kaszinó dal. — Keringö az „Elvált asszony"-ból.
560. Keringö az „Erdész leány"-ból. — Intermezzo, „Dollár királynö"-ből.
562. Nincsen párja a nádasdi huszárnak. — Hop, hop, csárdás.
564. Valse Mauve. — Sorientói emlék.
572. Ráesos kapu, rácsos ablak. — Sirassatok engem orgona virágok.
574. Bánffy keringö. — Keringö a „Cigány szerelem" operettböl.
576. Ameddig a világ kerek. — Putriba lakik a Sári.

Első szabadkai tamburás-zenekar Kovács Hanó Imre énekes.

M 3119. Nem aludtam három éjjel. — Ha bemegyek a bableves csárdába.
M 3120. Nem teremtett soha Isten különbet. — Nincsen kenyér, nincsen só. Nem ettem én ma egyebet.
M 3142. Károg a varju a jegenyén. — Rácsos kapu, rácsos ablak.
M 3143. Szabadkai csárdában eczet ég a lámpában. — Nyisd ki babám az ajtót és Ég a gunyhó.
M 3147. Gyere velem akáczlombos falumba Pántlikás kalapom.
M 3144. Tigris csárdás (B. Fehér Jenö). — Szabadkán van egy kis akáclombos utca.

Férfi-énekek.

Rózsa Lajos (bariton) a m. kir. Operaház tagja.

Ifju Berkes Béla cigányzenekara kiséretével.

764. Gyere velem akáclombos falumba. — Egy csilag sem ragyog fenn az égen.
766. Darumadár fenn az égen. — Stiriába, Ajk faluba. — Császárkörte nem vadalma.
768. Elmegyek a templom mellett. — Fürdik a holdvilág.
M 1049. Tele van a város akácfavirággal. — Ott ahol a Maros vize.
M 1100. Száz szál gyertyát, száz itce bort. — Elmegyek ablakod előtt.
M 1101. Azt beszélik a faluban. — Megölte egy legény magát.
M 1102. Hivlak akkor is, ha nem jösz. — Várlak, várlak, karom reszket.
M 1103. Öszi rózsa, fehér rózsa. — Eltörött a hegedüm.
M 1104. Csendes éjjel ezer csillag az égen. — Lemondás (Madár vigan dalol).
M 1105. Magasan repül a daru. — Busan szól a kecskeméti öreg templom.
M 1123. Emlékszel-e? — Kün a pusztán szántok-vetek.
M 1125. Sirassatok engem orgonavirágok. — Szomoru füz hervadt lombja.
M 1126. A templomba vasárnap se mentem. — Van nekem egy imakönyvem.

Templomi vegyes énekkar, Budapest.

Harang- és orgona-kisérettel.

B 1291. Menyből az anygyal. — Égi szüz virág.
B 1287. Krisztus született. — Fel nagy örömre, most született.
B 1289. Pásztorok, pásztorok, örvendezve. — Örvendjünk mindnyájan.
L 652. Ave Verum, latin karének. — Du Hirte Israels.

La comande de plăci rog să cereți și conspectul ariilor.
Trimit gratuit cataloage de plăci nemțești, ungurești etc.

Cereți prețuri curente despre automatele pentru localuri publice și plăci romînești, nemțești, ungurești etc.

Pentru ciasornice și gramofoane noui se primește garanție de zece ani, pentru repara turi de cinci. Prețurile se înțeleg în rate, în bani gata se scade 12%.

Ceasornice bărbătești cu zece ani garanție, din nichel-tula, oțel și argint

Remontuar cilindru, cu mecanism pe șase pietre, capac simplu.

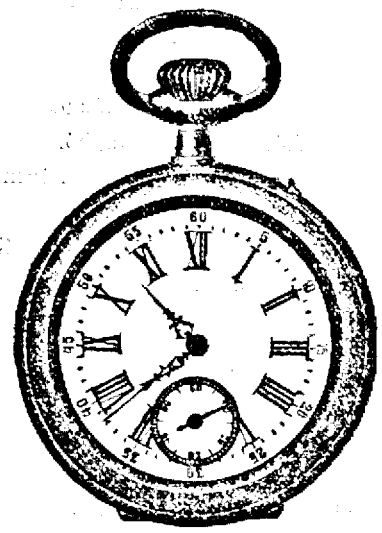

No 1. nichel cu un capac 11 cor.
No 2. nichel, capac dublu (în mărimea celui dela fig. 4) 14 cor. 50 fil.
No 3. de oțel cu un capac, oxidat negru (în mărimea celui dela fig. 4) 12 cor.

Ciasornice remontoar cilindru, mecanism pe șase pietre, cu capacele gravate în flori.

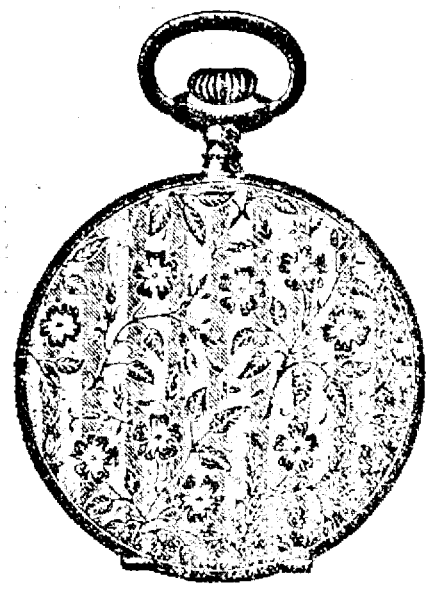

No 4. nichel, cu capac dublu 15 cor.
No 5. nichel cu un capac (mărimea fig. 1) 12 cor.
No 6. nichel-tula, capac dublu, cu gravuri speciale 16 cor.

Ceasornice remontoar, ancoră de formă elegant îngustă capac simplu mecanism admirabil.

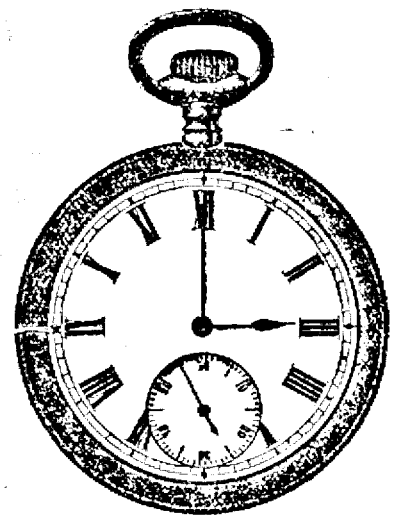

No 7. nichel cu un capac 14 cor. 70 fil.
No 8 oțel cu un capac, osidat negru 14 cor. 70 fil.
No 9. argint cu un capac frumos gravat 22 cor.

Ciasornice din argint cu capac dublu, remontoar cilindru mecanism pe șase pietre, cu cutia argintată.

No 15 de argint cu capac dup 22 cor.

Ciasornice de nichel cu un capac, mechanism remontoar cu 15 pietre, simple sau cu culia gravată, reprezentând scene de sport în relief, cu ciasornicul Goliat dela No 14.

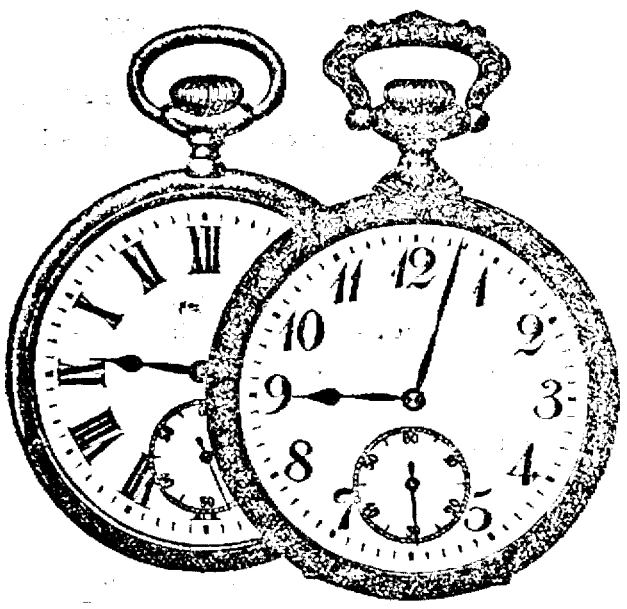

No 10 nichel simplu 20 cor.
No 11 nichel rococo 23 cor.

Ciasornice Goliat de nichel cu un capac mechamism remontoar, cu capac simplu sau reprezentând în relief scene de sport, cutie Rococo.

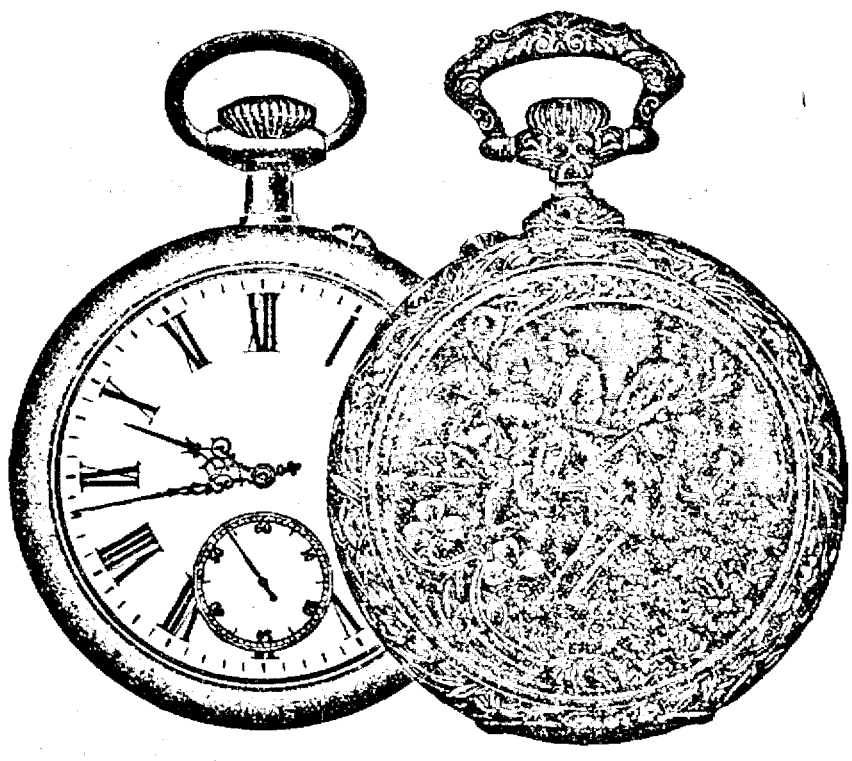

No 12 nichel capac simplu 20 cor.
No 14 nichel Rococo, împodobit, cu un capac 23 cor.

Ceasornice din argint cu meca nism cilindru pe 6 petri și ancor pe cinsprezece. Cu gravuri felurit

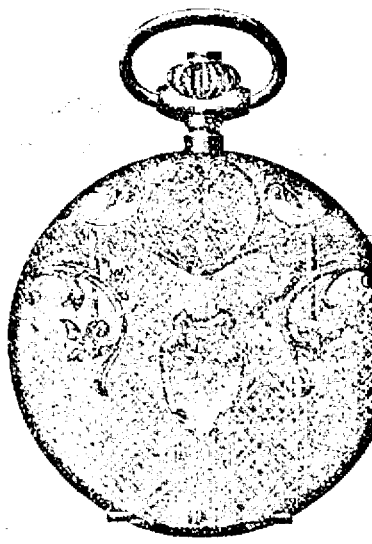

No 17. cu mecanism ancora frumoase încrustări de aur 3 cor. 50 fil.
No 18 mecanism aucora 30 co 50 fil.
No 19. mecanism cilindric 23 co Cuivasa celui dela 19 e argintat

Ceasornice »drum de fier« trainice și populare cu mecanism ancoră pe 15 pietri. Minutele sânt însemnate deosebit dela 1 - 60.

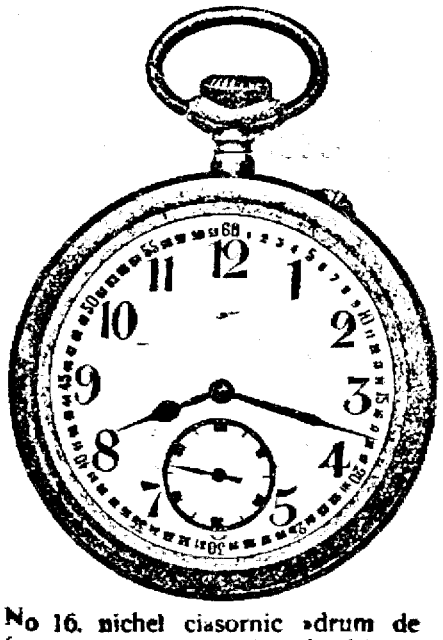

No 16. nichel ciasornic »drum de fier« cu numerotarea minutelor 25 cor.
No 16/a același cu numerotația obișnuită 24 cor.

Cele mai perfecte ciasornice deșteptătoare, cu mecanism remontoare pe 15 pietri. Indispensabile pentru voiajori, economi, jandarmi etc.

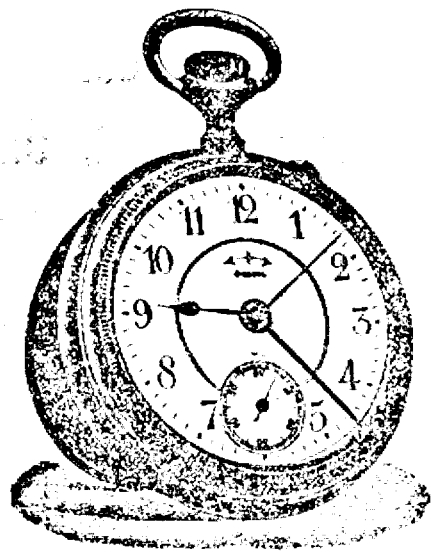

No 20. nichel cor. 34·50
No 21. oțel oxidat cor. 36.—
No 22. argint cor. 42.—
No 23. argint-tula (cu șmălțuell rușesti) cor. 54.—
No 25. nichel cu mecanism cilindric cor. 21.—
No 26. oțel oxidat, mecanism cilindric cor. 21.—
Cele de sub 25 și 26 sunt ceva mai mici ca fotografia.

Ceasornice cu mecanism remontoar ancoră pe 15 pietre, admirabile reprezentând în bas relief capul lui Crist, în cutie mată.

No 28. argint cu capac cor. 43·50.

Admirabile ceasornice cu meca nism ancoră pe 15 pietre, fabrica »Omega«.

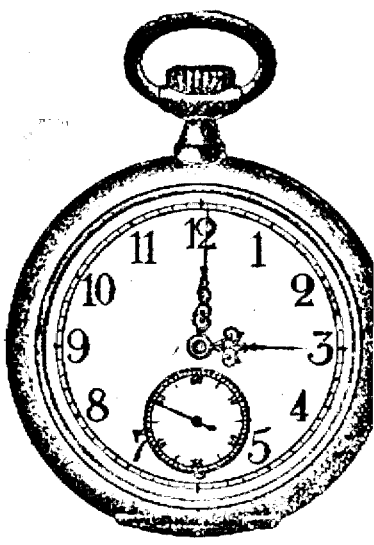

No 29. nichel simplu cor. 2
No 30. oțel simplu cor. 3
No 31. argint simplu sau grava cor. 40.

Pentru ciasornice și gramofoane noui se primește garanție de zece ani, pentru reparaturi de cinci ani. Prețurile se înțeleg în rate, în bani gata se scade 12%.

Ceasornic de precizie de argint foarte fin, cu un capac gravat, remontoar ancoră, pe cinsprezece pietre.

Nr. 32, 43 cor. 50 b. Nr. 32/a. Acelaș cu un certificat de preciziune la secundă, acomodat diferitelor atmostere și poziț uni, după observațiunile institutului astronomic elvețian Cor. 73·50.

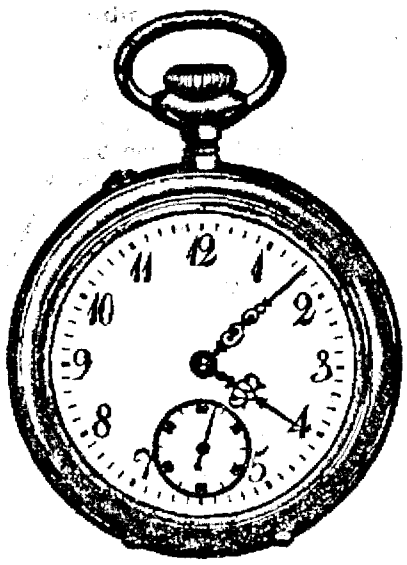

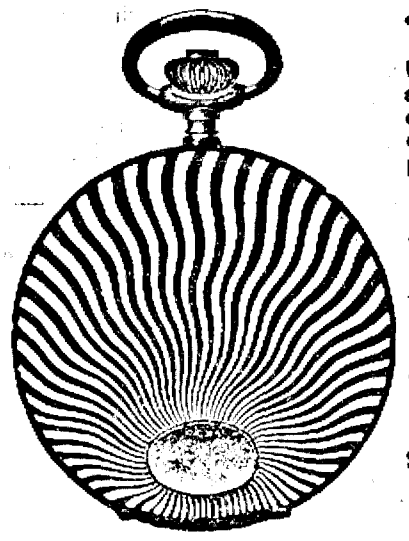

Un foarte frumos ceasornic din argint tula cu capac dublu, mecanism ancoră pe 15 pietre, elegant încrustat în aur.

Nr. 33 . . 36 Cor.

Sprijiniți industria indigeană!

Noutate interesantă! *Noutate interesantă!*

Un foarte frumos ceasornic așezat într'o bisactea îngustă 105=105 m/m din piele veritabilă se poate închide ca un portofel cu mecanism ancoră, pe 15 pietre, deșteptător, sau cu bătăi, umblând necontenit 8 zile.

Foarte frumos pentru masă

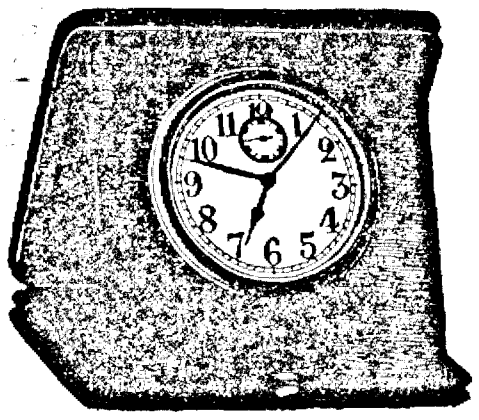

Desemnul prezent reprezintă numai 1/3 din mărimea naturală a ceasornicului.

Nr. 64. Ceas deșteptător . . . . . Cor. 56.
Nr. 65. Deșteptător cu cifrele vizibile . . . . Cor. 64.
Nr. 66. Cu mecanism ce merge opt zile . . . Cor. 56.
Nr. 67. Bătând cu un sunet plăcut ceasurile și sferturile . . . . . Cor. 75.

Ceasuri de femei în cea mai bună calitate.

Ceasornic simplu de oțel (oxidat negru) cu un capac mecanism precis, cilindru pe zece pietre sau ancoră pe 15 pietre, sistem Omega.

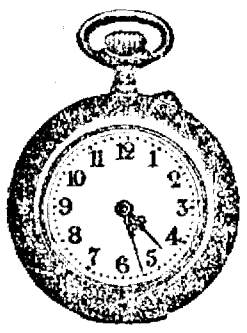

Nr. 68 . . Cor 18·—
Nr. 69 mec. Om. C. 40·80
Nr. 70. Aplicat cu brățară de curea 21·—
Nr. 71. Cea mai frumoasă ca brățară cu curea . . 31·50

Ceasornice femeești din aur și argint cu capac simplu sau dublu, mecanism fin cilindric pe 10, ancoră pe 15 pietre, sistem Omega.

Nu dați banii la străini pentru marfă proastă

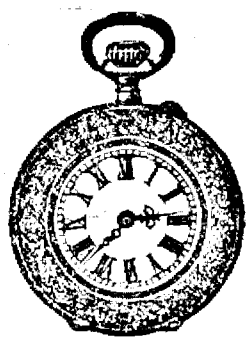

Nr. 72. De argint cu un capac . Cor. 23·—
Nr. 73. De argint cu un (gravat sau simplu), sistem Omega . Cor. 45·60

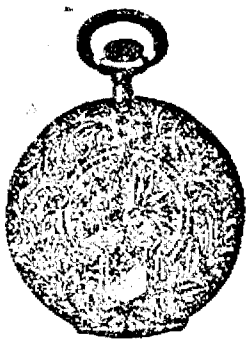

Nr. 76. De argint, capac dublu Cor. 26·—
Nr. 77. De argint, capac dublu, (gravat sau simplu), sistem Omega Cor. 51·30

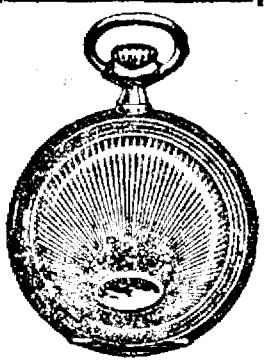

Nr. 80. De argint cu un capac . Cor. 24·—
Nr. 81. De argint cu un capac Cor. 28·—
Nr. 82. De aur, cu un capac dublu (cu rasa nuedeaur C. 64·—

Ceasornice femeești din argint tula cu decorații în email rusesc. Mecanism cilindric pe zece pietre.

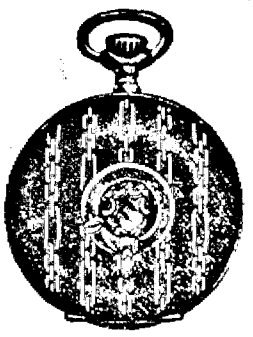

Nr. 83. Cu un capac Cor. 30·—
Nr. 84. Cu două capace . Cor. 33·—

Ceasornice femeești cu capac dublu, din aur, calitate felurită, cu gravuri ornamentale artistice și admirabile știfuleți colorate (cuira sa e de aur), mecanism cilindric pe zece pietre.

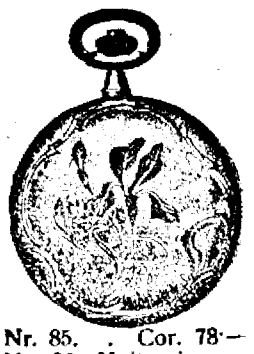

Nr. 85. . Cor. 78·—
Nr. 86. Maitranic Cor. 88·—

Preț curent de ceasornice, lanțuri, inele, cercei de aur, bastoane de argint, brățare, pendule, tacâmuri de alpaca, nipuri, brelocuri și obiecte decorativ, la cerere se trimite gratis.

Ceasornice deșteptătoare

în cutie nichelată, trase zilnic, umblă în ori ce poziție ar fi așezate.

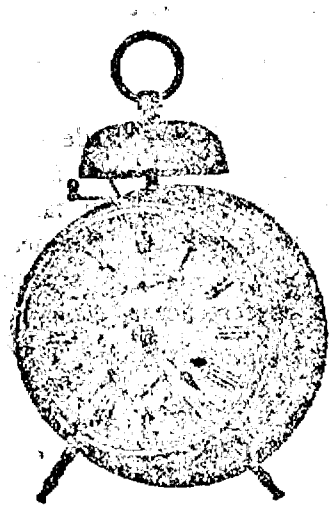

Nr. 319. Cel mai bun deșteptător Baby, (cu o puternică placă scutitoare contra prafului). Înălțimea cu ureche cu tot 17 cm. Cor. 5·70.

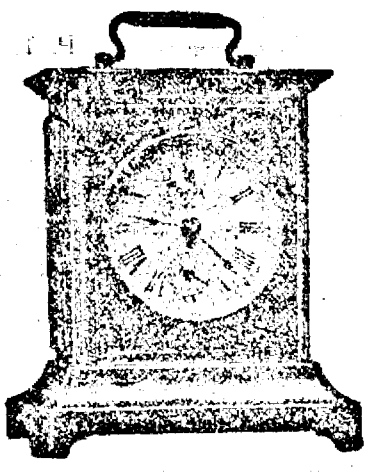

Nr. 320. Cel mai escelent, deșteptător „Jocker", ca mecanism. Mărimea cu ureche cu tot 18 cm. Cor. 10·80.

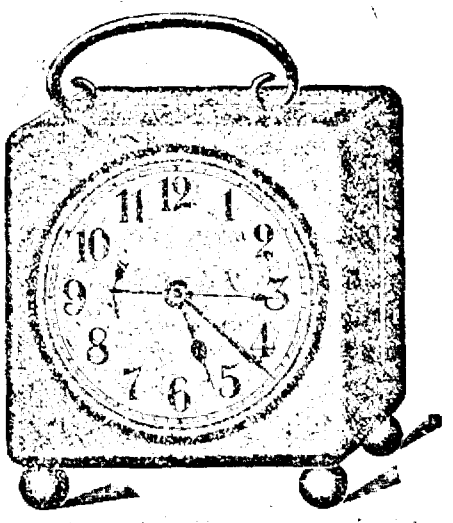

Nr. 321. Deșteptător „Darling", mecanism excelent. Mărimea cu ureche cu tot 10½ cm. Cor. 18. Cu o geantă imitație de piele Cor. 3·30.

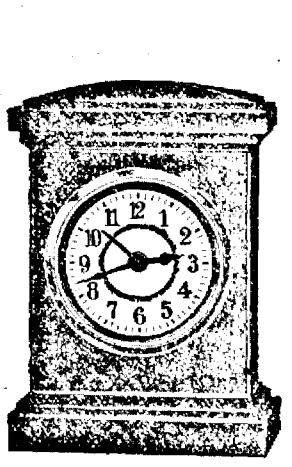

Nr. 322. Deșteptător foarte drăguț cu cutia imitație de marmor. Înălțimea 10½ cm. Cor. 18.

Ceas fără deșteptător.

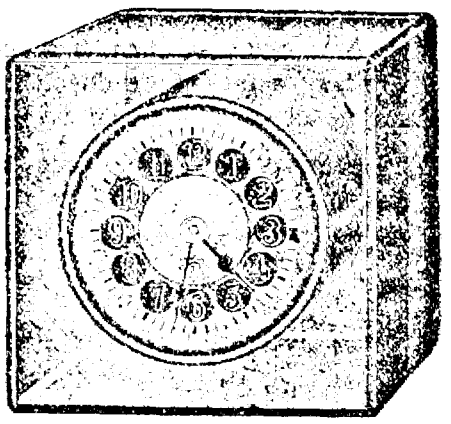

Nr. 323. Ceas de sticlă (foarte căutat) cu mecanism admirabil. Mărimea 7½ cm Cor. 12.

Decide asiguranța.

Accesorii pentru masa de scris.

Imitații de marmoră foarte elegante. Obiectele frumoase cu daruri.

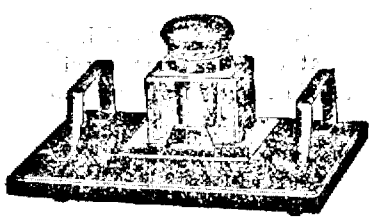

Nr. 314. Călimar, înv. de marmor cu decorații de alancă. Mărime 13=17. Cor. 10.

Nr. 315. Ligil. Cor. 1·80.

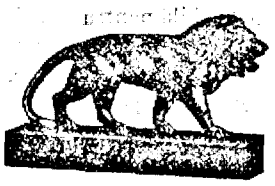

Nr. 316. Leu, ca decorație pentru birou, din argint, imit. de marmor 6=12 cm. Cor. 6.

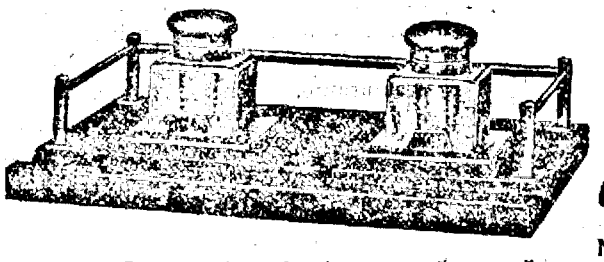

Nr. 317. Călimar, imitație de marmoră neagră, cu admirabile decorații de alamă, 19=28 cm. mărime. Cor. 20.

Nr. 318. Ecuestru din argint, antic, ca greut. pentru hârtia pe birou, pied. sin. de mar. 9=13. Cor. 6.

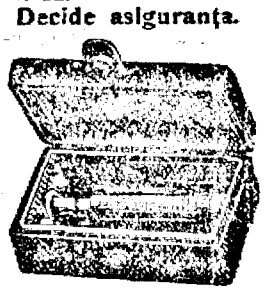

Un dar foarte frumos, imposibil să te tai. Cel mai frumos brici englezesc automat din Alpacca, nichelat, cu șase cuțite de rezervă din oțel in cutie drăguță Prețul numai pe b. g. C. 7.

Conspectul celor mai bune aprinzătoare automate.

Cu aprinzătoarele înşirate aici folosinţa chibriturilor e de prisos şi astfel se pot face însemnate economii anuale.

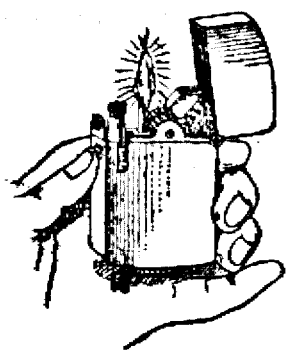

Aprinzătoarele sânt indispensabile pentru fumători şi economia casnică. **Foarte potrivite ca cadouri. Folosinţa întreagă costă abea câţiva bani.** Să nu se confunde cu marfa rea şi proastă de târguri. Se trimit **numai contra ramburs** sau **anticiparea costului. Costul postal** (fără considerare la aprinzătoare) de fiecare pachet 50 bani. **Pachetarea gratuită.**

Nr. 1. Aprinzătoare de siguranţă »**Imperator**«, din nichel, cu **2** cor. **50** bani. **Nr. 1b.** Aprinzătoare »**Imperator**« din argint de China, cu **3** coroane **50** bani. **Nr. 2.** Aprinzătoare «**Duplex Imperator**» cu iască şi firil de benzină, nichel. Se poate aprinde cu flacără sau numai cu ochi de jar, preţul 3 coroane 50 **Nr. 3.** «**Imperator**» pentru masă din nichel, cu scrumiera 5 cor. Preţul de fiecare piatră de catran 20 bani.

Cele mai noui! Scăpărători foarte practice şi indistrutibile. Foarte căutate!

Nr. 4.

Nr. 5 şi 6.

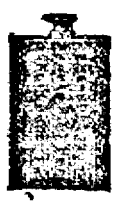

Nr. 7 şi 8.

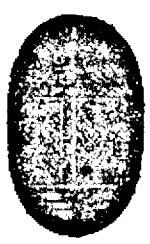

Nr. 11.

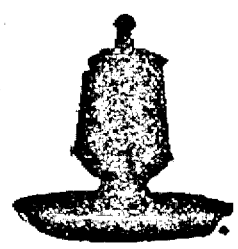

Nr. 12 şi 13.

Nr. 16.

Nr. 15. «Bustul lui Napoleon» execuţie artistică ca scăpătoare, (foc veşnic) 8 coroane, în bronz 5 coroane 20 filerf.

Nr. 4. O drăgălaşă scăpărătoare »**Cartuş**« cu 1 cor. **Nr. 5.** Scăpărătoare «**Patent**» din nichel cu **1** cor. **30** bani. **Nr. 6.** Scăpărătoare **Patent**» din nichel mai fină şi îngustă cu 1 coroană 50 bani. **Nr. 7.** Scăpărătoare »**Patent**« din argint de China cu **2** cor. **40** bani. **Nr. 8.** Scăpărătoare «**Patent**» din argint cu o figură sportivă preţul cu 2·70 cor. **Nr. 9.** Scăpărătoare «**Ora**» din nichel cu 1 cor. 50 bani. **Nr. 10.** Aceeaş, format drăguţ, capac simplu, se aprinde deschizându-se, cu 4 coroane. **Nr. 11.** Scăpărătoare de părete din nichel, 12 cm. mărime, indispensabilă pentru orice casă cu 2 cor. 20 bani. **Nr. 12.** Scăpărătoare pentru masă din nichel, 9·5 cm. în diametru, cu scrumieră preţul 3 coroane. **Nr. 13.** Aceeaş, mai mare cu scrumieră 15 cm. în diametru, foarte potrivită pentru casinuri şi restaurante preţul 4 cor. **Nr. 14.** Foarte drăguţă scăpărătoare pentru masă reprezentând un »Cătel« de 10 cm cu coada nobilă, preţul 1 cor. 80 bani. **Nr. 15.** «**Bustul lui Napoleon**» execuţie artistică în bronţ, ca scăpărătoare pentru masă, un frumos decor cu 4 coroane 50 bani. **Nr. 16.** O aprinzătoare hazlie 1 coroană 50 bani.

De vrei să-ţi fie bani, giuvaerele, actele şi cheile în siguranţă, de vrei să dormi liniştit şi să pleci fără griji de acasă cumpăraţi o casă de fier

Noutate?

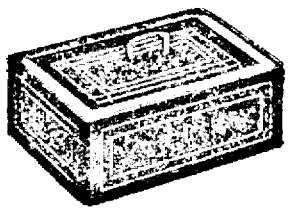

Foarte frumos obiect pentru cadouri. Se află în trei mărimi.

„VIPERA"

cu signal contra spargere.

Indispensabilă pentru industriaşi, negustori, proprietari, administratori, preoţi oficianţi şi gospodării mai estinse.

Fabricat masiv cu frumoase polecli, nu poate fi deschis cu chei falşe, are puternică încuietoare model Wertheim.

Se vinde în rate. — Sânt mai multe mii în circulaţie.

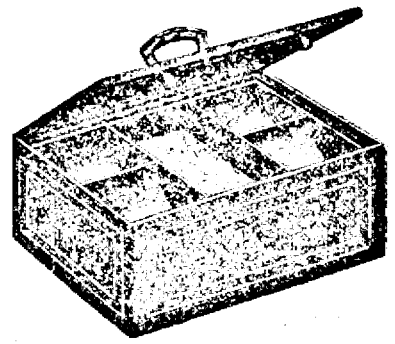

Casele de siguranţă VIPERA, **înlocuiesc cu succes costisitoarele şi şi greoaiele case wertheimiene,** căci cu **toatecă** sunt mici, **banii, juvaerele şi actele** pot fi **păstrate** sigur în ele **contra furtului,** căci îndată ce o mişcă **cineva** sau încearcă să o deschidă, signalul interior **începe să sbârnăe asurzitor,** până când nu vine stăpânul şi deschizând casa, îl opreşte. Aparatul funcţionează **fără** întrerupere patru zeci şi opt de ore.

Fiecărei case VIPERA i-se alătură şi o cheie de rezervă. Fiecare cheie are formă deosebită aşa că o casă nu poate fi deschisă cu cheia celeilalte.

Mărimea I, 10×15.5×22 c/m, grea de 2.5 kgr. în bani gata 36 cor., în rate 42 cor.

Mărimea II, 11×19×24.5 c/m, grea de 3 kgr., în bani gata 44 cor., în rate 52 cor.

Mărimea III, 14.5×25×35.5 c/m, grea de 4.5 kgr., în bani gata 60 cor., în rate 70 cor.

Se găsesc pentru aceste case şi sertare de bani deosebite — cum se vede la desemnul din dreapta. La mărimea I pe bani gata cor. 3.40 bani, în rate 4 cor., la mărimea II, pe bani gata cor. 4.40, în rate cor. 5.20, la mărimea III, pe bani gata cor. 6.11 cor., în rate cor. 7.20. CONDIŢIILE DE VÂNZARE IN RATE VEZI MAI SUS.

Cui i-e dragă sănătatea îşi cumpără maşină de dospit! Indispensabilă pentru ori-ce casă mai bună!

Noutate practică.

Declaraţie.

P. T.

Am văzut la fata mea contesa, Almássy o maşină de dospit cu care era pe deplin mulţumită.

Trimiteţi te rog şi mie la gara Zelan.

Görcs, 22 Nov. 1909.

Cu stimă:

sen. baroneasa *Neculai Wesselényi* m.

In atenţiunea femeilor.

Declaraţie.

P. T.

Maşina de dospit trimisă de dumneata e o adevărată binecuvântare, căci fiind învăţător sărac cu familie mare şi nevasta suferindă, nu puteam cumpăra pâne dela brutar fiind scumpă ci trebuia să coacem acasă, etc.

Eger, 6 Octomvie 1910.

Cu stimă:

Szerényi Béla, înv. ref.

Pânea bună şi gustoasă e o mândrie pentru fiece gospodină ce se respectă, dar cine nu cunoaşte felul greu şi neplăcut al frământării primitive cu mâna şi toate deaproapele lui.

Care femeie nu se teme de primejdia împreunată cu aceasta, la care-şi expune familia şi pe sine, mai ales acum când aerul e imbibat de microbii tuturor boalelor. Căci o mică rană sau o microscopică murdărie sub unghie, e suficientă pentru inficiarea întregei familii.

Pentru încunjurarea acestora serveşte maşina de frământat distinsă cu medalii de aur şi diplome şi recomandată de medici, care în urma avantajelor şi uşoarei manuări satisface celor mai exagerate gusturi şi e pretutindeni răspândită căci curăţenia e condiţie primordială, atât în palate cât şi în colibe sărace.

Orice gospodină care ţine la familia sa să nu pregete a o comanda maşina de frământat „**Ideal**", care are următoarele avantaje:

I. **Curăţenie:** Având în vedere că frământatul cu mâna e de prisos, e esclusă orice inficiare;

II. **Manuarea uşoară,** încât orice copil de 9—10 ani poate frământa până în 8—10 minute, astfel nu avem nevoie de servitoare.

III. **Frământare uniformă:** prin ce pânea e sănătoasă, gustoasă şi digistibilă.

IV. **Economie de timp:** Deşi pregătirea pâinii se face în acelaş ordin şi condiţii totuş frământarea reclamă de 3—4 ori mai puţină vreme.

Maşina de frământat „**Ideal**" e indispensabilă pentru restaurante, cafenele, spitale, sanatorii, căci curăţenia e o condiţie vitală pentru aceasta. Preţul maşinelor de frământat „**Ideal**" în bani gata: mărimea I ,lungă de 35 c/m, pentru o pâine mare cor. 25, în rate cor. 30. MărimeaII,lungă de 44 c/m, pentru două pâini mari cor. 34, în rate cor. 40.

Condiţii de plătire în rate la pagina de mai sus. Felul întrebuinţării: Aplicând aparatului osia şi manivela, punem în troaca aparatului făina cernută, dospeala, cartofii etc., şi numai pe urmă apa călduţă. Pe urmă învârtim manivela de 3—4 ori în o direcţiune, şi tot de atâtea ori în cea adversă. După 6—7 minute de învârtire vedem că suntem gata cu frământatul, scoatem osia şi coca o punem într'un coş sau o lăsăm în maşină să dospească.

E recomandabil să frământăm în maşină numai cantitatea de făină prescrisă, dacă voim mai multă, să se frământe de mai multe ori.

Ca garanţie despre calitatea şi practicitatea maşinelor mele de frământat „**Ideal**" poate servi numărul considerabil de scrisori de recunoştinţă cari sosesc zilnic.

Maşina de frmântat „**Ideal**" la expoziţia de economie casnică din 1908 a fost distinsă cu diplomă şi medalia de aur. Pâine sănătoasă şi curată nu putem produce decât cu maşina brevelată pentru frământat „**Ideal**".

Rog răspândiţi-mi catalogul şi recomandaţi-mă în cercul cunoştinţelor dumneavoastră.

zkovits Gerson, Budapesta, IX.,

Strada Tompa No 14.

ulapuri de ghiață la cari e necesară ghiață puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, **conducte** la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu promt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lamâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efeptuesc prompt și cu prețuri convenabile.

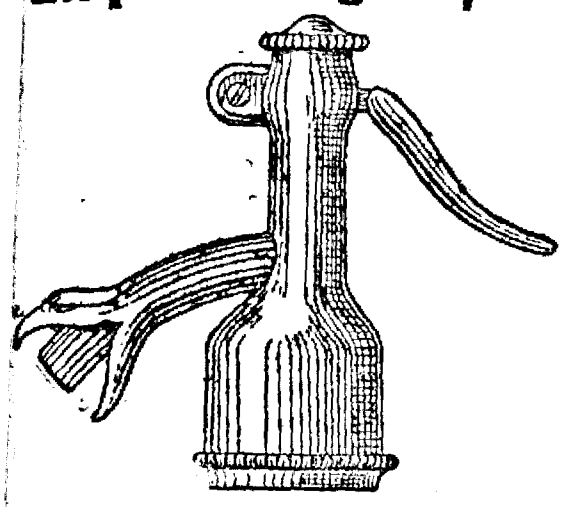

Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen,

fabrichează

Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

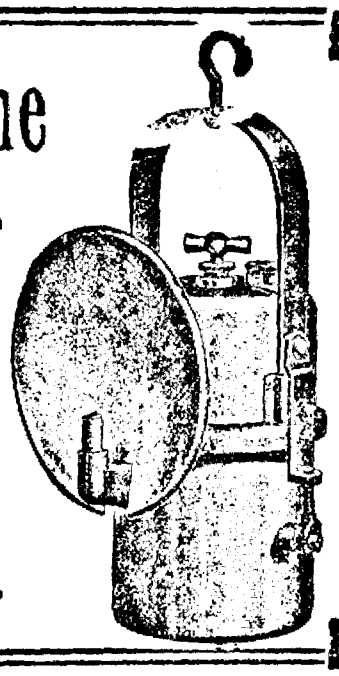

Quirini Sándor

mare proprietar de vii în Șiria – VILÁGOS.
(Podgoria Arad).

Vinuri de masă.

din anul	1911 alb mustos, hecto .	50	Cor.
	1911 de dessert	52	»
	1910 de masă	54	»
	1909 de masă	56	»
	1908 de masă	60	»
	1908 de dessert	64	»
	1906 rizling	80	»

Vinuri albe în butelii de $^7/_{10}$ litru.

anul 1885	bacator	1·80 C	anul 1906	furmint	1·20 C
1888	rizling	1·80 »	1906	rizling	1·20 »
1906	bacator	1·20 »	1906	leányka	1·30 »

Vinuri roșii.

din anul 1908,	hectolitru	80 Cor.
1906,	»	100 »

Vinuri roșii în butelii de $^7/_{10}$ litru.

din anul 1908 vin roșu 1·— C, din 1906 1·80 C.

Vinuri de Muskotály în butelii de $^7/_{10}$ litru.

din anul 1905 muskatottonel . . 1·80 Cor.

În preț se înțelege și butelia (sticla).

Băuturi spirtuoase

Rachiu de drojdii nou,	hecto .	180 Cor.
»	» » vechiu . .	200 »
»	de prune nou . . .	180 »
»	» » vechiu . .	200 »
Cognac de 3 ani	$^7/_{10}$ butelie .	3 »

Prețurile sunt a-se înțelege după hectolitru cu liferarea din pivniță și cu ramburs. La dorință liferez vin și rachiu și în butelii. Butoaie dau împrumut pe 6 săptămâni, care se trimit îndărapt franco la stația din Șiria.

Preluare de restaurant.

Aduc la cunoștința On. public din Arad și provincie, că am preluat restaurantul **Donnawell Fülöp**, din **Str. Fáczán**, care se bucura de cel mai bun renume. Năzuința mea va fi ca ca să mulțămesc pe deplin On. Public, cu **vinuri alese din podgorii** și **mâncări reci** și **calde** bine pregătite. — Cu stimă:

Kokay János.

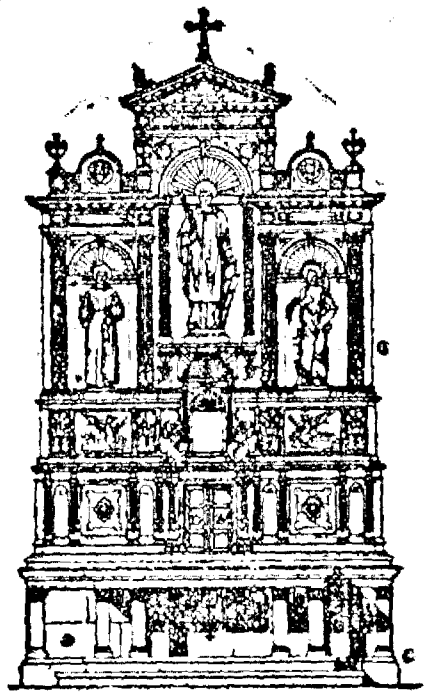

Gaál József,

mășar,

Nagyvárad, Csengeri-utca 21. sz.

Lifrează cu preț ieftin articole de măsărie pentru **biserici, școale, farmacii, prăvălii** și **birouri** cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuielilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

CARL GÜRTLER

lăcătuș artistic și pentru edificii

SIBIIU Str. Elisabeta 26.

se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales

LA ZIDIRI NOI.

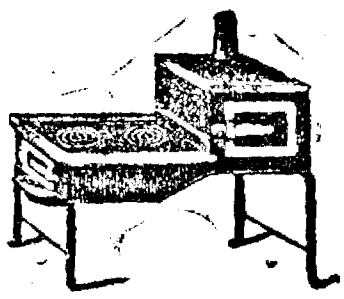

Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj, grilaj la morminte și galerii, se pregătesc conform gustului în modul cel mai succes.

Paraponere și montarea lor. Instalațiuni de apaducte, closete, bae, introducere electrică executate cu măiestrie.

Reparaturi se primesc. Mare magazin de cămănuri perpetue în diferite mărimi.

Carl Gürtler junior.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

în Nyiregyháza.

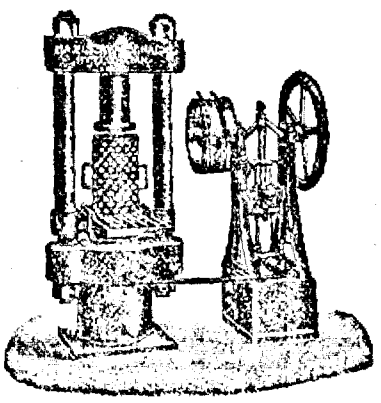

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mânate cu apă.

Piua de olei, construcție simplă ori complicată **Prăjitori de olei** pentru încălzire cu aburi ori foc. **Tease** pentru sâmburi de bostan. **Mașini** pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complect pentru fabricarea oleiului. **Unelte** de melițat floarea soarelui, ș. a.

Exportul până acum în 237 uzine.

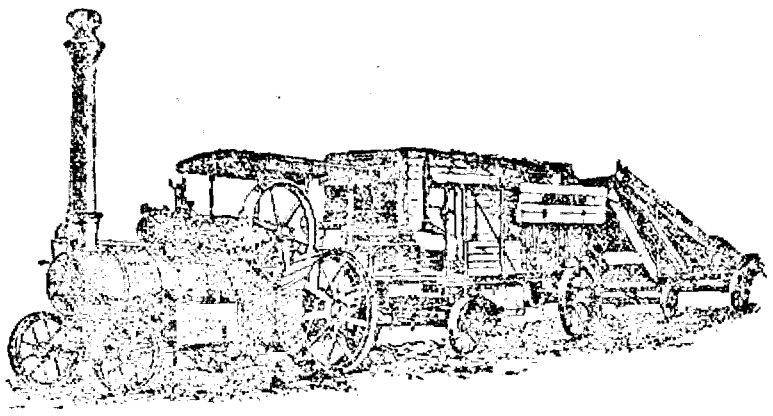

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körut 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de treerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, mînaj cu cai și cu mâna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.	*Mașine de cosit și secerat.*
Vânturători.	*Zdrobitori de struguri.*
Batoze de curățit porumb.	*Prese de struguri.*
Tocători de paie și nutreț.	*Morișche de uruit.*
Mașine de tăiat sfecle.	*Pompe de fântâni și*

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.

Corespondență română.

Edificare ieftină!

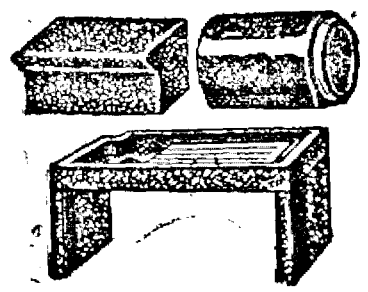

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu e brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terasse, acoperiș facement, învălitori de cement.

In depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, columne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuială, cement Portland, gips, var stins ș. a. — *Prețuri curente trimit gratuit.*

Iosif Simics

Întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pierte.

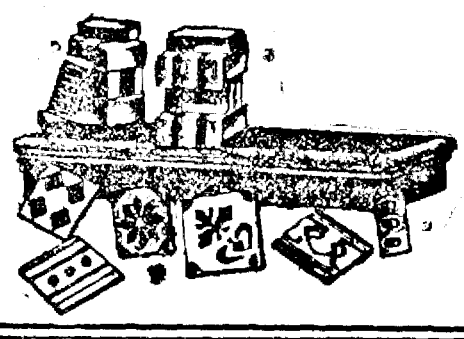

Nr. telefonului: **246.**

(Casa proprie)

LUGOȘ,

Str. Buziaș 37.

Nu-i ceva fabulos

nu-i cu renume, ba
nu-i nici excepțional

dar au gust bun

și sunt bine și în mare curățenie ținnute, articolele de **colonia e —și bocănic—** pe cari le recomandă

pentru sărbătorile

! Crăciunului !

cu prețuri ieftine

Mezei János és Tsa

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Piața Szent László-tér.

Colțul străzii Teleky, în edificiul băncii Nagyváradi Takarékpénztár.

Comande prin poștă se efeptuesc conștiincios în cei mai scurt timp.

Telefon Nr. 247.

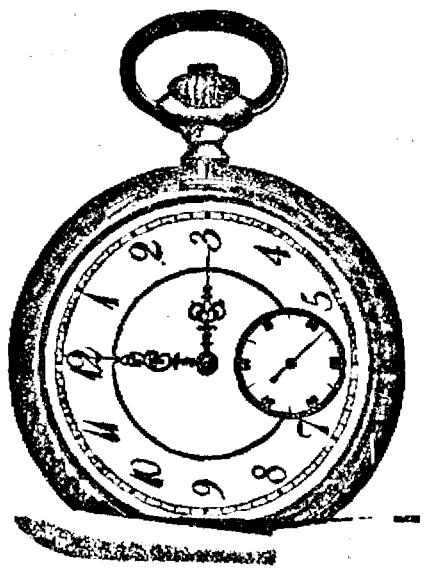

Cele mai bune

oroloage

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED:

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)

Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

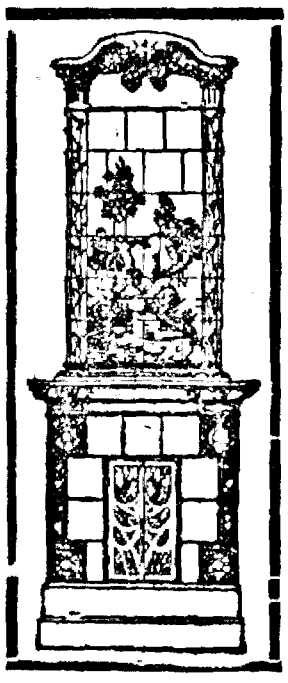

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) **Koloszvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin** înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinătate,* unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurînd-ul totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,

Kolozsvár.

„TRIBUNA" INSTITUT TIPOGRAFIC NICHIN ȘI CONS. — ARAD 1911.